

Mastergradsoppgave

Henning Tandberg

Elvepadling, kjennetegn og mekanismer

En studie av kjennetegn og
mekanismer i elvepadlingsmiljøet

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

Mastergradsavhandling
i kroppsøving, idrett og friluftsliv 2012

Henning Tandberg

Elvepadling, kjennetegn og mekanismer

En studie av kjennetegn og mekanismer i
elvepadlingsmiljøet

Høgskolen i Telemark
Fakultet for allmennvitenskapelige fag
Institutt for idrett og friluftsliv
Hallvard Eikas plass
3800 Bø

<http://www.hit.no>

© 2012 Henning Tandberg

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Sammendrag

Tema i denne oppgaven er å kartlegge det unge elvepadlermiljøet og aktørene som er en del av det. Oppgaven peker på mekanismer som sammen og hver for seg styrer menneskers handlinger i elvepadlingsfeltet. Elvepadlingsmiljøet og aktørene har vært gjenstand for undersøkelse fordi det kan være et middel for å møte myndighetenes økende fokus på helsefremmende arbeid. I denne sammenheng viser jeg at oppslutning rundt lignende aktiviteter, moderne naturbrukere, er økende. Samtidig har den organiserte delen av elvepadling, *Norges Padleforbund*, forholdsvis liten oppslutning når det gjelder unge padlere. Derfor er oppgaven ment som et bidrag til økt kunnskapsbilde, slik at rekrutteringsarbeid kan gjøre at flere kan starte med elvepadling. Underforstått at dette fører til flere blir aktive og kommer i fysisk aktivitet, og dermed finner en mer helsefremmende livstil. Samtidig viser oppgaven også at elvepadling kan romme flere sider ved begrepet helse enn ene og alene fysisk aktivitet. Elvepadling kan bygge opp under opplevelse av livskvalitet.

Gjennom kvalitative forskningsintervjuer har seks unge elvepadlere og foreldre gitt svar på spørsmål om temaene: *Elvepadling, elvepadleren, miljøet, venner og sikkerhet, sosialisering, identitet/påvirkninger og motivasjon/opplevelse*. Forskningsprosessen førte til at empirien best kunne belyses ut fra fem mekanismer: *gruppenormer, inklusjons- og eksklusjonsmekanismer, snøballrekrutteringsmekanisme, identitet- og statusskapende mekanisme og spenningsøkende og stimulerende mekanisme*. De ulike mekanismene tar for seg ulike sider som sammen og hver for seg styrer menneskers handlinger i elvepadling.

Abstract

Topics in this task is to identify the young river paddling environment and the actors who are part of it. The thesis points to the mechanisms that together and separately control people's actions in the field of river paddling. River paddling environment and the players have been the subject of investigation because it can be a means to meet the government's increasing focus on health promotion. In this context, I show that support around these activities, the nature of modern users, is growing. Meanwhile, the organized section of whitewater, the Norwegian Canoe Association, the relatively small membership when it comes to young paddlers. Therefore, the task is intended as a contribution to increased knowledge frame, so that recruitment efforts can make that more people can start paddling. The implication that this leads to more active and physical activity, and hence that this is healthy. At the same time the task that several aspects of the concept of health can be met through the activity, quality of life.

Through qualitative research interviews with six young river paddlers and parents provided answers to questions about the topics: River paddling, river paddler, community, friends and safety, socialization, identity / influences and motivation / experience. The research process led to, as I see it, that the empirical data could best be considered from five mechanisms: group norms, inclusion and exclusion mechanisms, internal recruitment, identity and status-building mechanism and a voltage increasing and stimulating mechanism. The various mechanisms dealing with different aspects that together and separately control people's actions in the whitewater community.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Abstract	4
Innholdsfortegnelse	5
Forord	8
1 Innledning	9
1.1 Presentasjon av tema	9
1.2 Tidligere forskning	11
1.3 Gangen videre i oppgaven	11
2 Problemstilling	13
2.1 Presentasjon av problemstillingen.....	13
2.2 Avgrensning.....	14
2.3 Legitimering av problemstilling, del 1	15
3 Elvepadling «betingelser» og historikk	17
3.1 Hva er friluftsliv.....	17
3.2 Hva er idrett	18
3.3 Historisk forankring idrett og friluftsliv	21
3.3.1 Førmoderne samfunn.....	21
3.3.2 Industrialisering	22
3.3.3 Organisering av idrett frem til krigen	23
3.3.4 Organisering av friluftsliv frem til krigen.....	24
3.3.5 Etter krigens velferds-Norge, 1945-1964.....	25
3.3.6 Modernitet 1965-1985	27
3.3.7 Idrett i perioden 1965-1985.....	28
3.3.8 Friluftslivet i perioden 1965-1985	29
3.3.9 Idretten fra 1985 til i dag	30
3.3.10 Friluftslivet 1985 til i dag	31
3.4 Hva er elvepadling	32
3.4.1 Historie elvepadling.....	32
3.4.2 Diskusjon: er elvepadling idrett og/eller friluftsliv?.....	33
3.5 Legitimering av problemstilling, del 2	36

4 Metode	38
4.1 Valg av metode	38
4.2 Legitimering av valg av metode.....	40
4.3 Design.....	41
4.4 Utvalg.....	42
4.5 Intervjuguider	43
4.6 Observasjon.....	44
4.7 Analyse av data	45
4.7.1 Meningsstolkning	45
4.7.2 Troverdighet	46
4.7.3 Bekreftbarhet.....	47
4.7.4 Overførbarhet.....	49
4.8 Hermeneutikk	50
5 Teori.....	51
5.1 Anvendelse av teori i oppgava	51
5.2 Pierre Bourdieu.....	51
5.3 Anthony Giddens	53
5.4 Teori om risiko og stimulering.....	55
6 Resultater	57
6.1 Tema: sikkerhet	57
6.2 Tema: padlevenner	63
6.3 Tema: inklusjon og eksklusjon	64
6.4 Tema: intern rekruttering- og snøball mekanisme	69
6.5 Identitets- og statusskapende mekanisme.....	73
6.6 Spenningssøkende- og stimulerende mekanisme.....	78
7 Drøfting	86
7.1 Gruppenormer	86
7.1.1 Tema: sikkerhet.....	87
7.1.2 Tema: padlevenner	93
7.2 Inklusjons- og eksklusjonsmekanismer	95
7.3 Intern rekruttering og snøball-mekanismer	102
7.4 Identitets- og statusskapende mekanismer	108
7.5 Spenningssøkende og stimulerende mekanismer	114
7.6 Elvepadlingsfenomenet som samtidforklaring.....	119
7.6.1 Sosialiseringprosesser	119

7.6.2 Sikkert samfunn	120
7.6.3 Subkulturelt kapital er mainstream?	121
7.6.4 Om bruk av internett	122
7.6.5 Hvordan skal elvepadling forstås i vårt senmoderne samfunn	123
8 Avsluttende konklusjoner og bemerkninger	125
8.1 Gruppenormer	125
8.2 Inklusjon- og eksklusjons mekanismer	126
8.3 Intern rekruttering- og snøballmekanismer	127
8.4 Identitets- og statusskapende mekanismer	128
8.5 Spenningssøkende- og stimulerende mekanismer	129
8.6 Elvepadlingsfenomenet som samtidforklaring.....	129
8.7 Avsluttende bemerkninger	130
Referanser/litteraturliste	132
Vedlegg	138

Forord

Denne masteroppgaven representerer slutten av min 5-årige studie ved Høgskolen i Telemark, på lånt tid. Å skrive masteroppgave ved siden av jobb er en lang og spennende prosess, som også til tider kan være krevende og altoppslukende. På forhånd virket oppgaven uendelig stor, men periodisering og veksling mellom elvepadling i praksis og «på papir» har gjort oppgaven mer overkommelig. Jeg har imidlertid fått mye god hjelp på veien.

Først og fremst en stor takk til veilederne Alf Odden og Bjørn Tordsson som har guidet meg i ulike prosesser av arbeidet. Takk Alf for hjelp til å komme i gang med prosjektet og innledende råd og oppmuntring. Bjørn har vært til stor hjelp med opprydding i et uryddig hode mot slutten av prosessen, til og med brukt tid til veiledning i ferien, takk for det.

Takk til medstudenter og padlevenner har vært interesserte og hjelpsomme gjennom arbeidet med oppgaven, og deltatt i mange diskusjoner angående temaer i oppgaven. Jeg vil også rette en stor takk til medvirkende padlere som har bidratt som intervjuobjekter i undersøkelsen.

Biblioteket ved Høgskolen i Telemark og Rosthaug VGS har vært en god ressurs gjennom hjelp med artikkelsøk og med å finne frem til og få tak i litteratur som jeg har hatt nytte av i oppgaven. Kollegaer og arbeidsgiver for øvrig takkes for tålmodighet i perioder hvor fokus har vært på masteroppgave fremfor arbeid.

Å skrive masteroppgave er en prosess, hvor veien er målet, og dette har til tider preget min tilstedeværelse i hverdagen. Derfor må jeg rette en stor takk til alle rundt meg som har stilt opp med spørsmål om oppgaven og interesse for hvordan prosessen går. En takk til de nærmeste som har måttet tåle digresjoner i hverdagslige samtaler som overhode ikke omhandler oppgaven, men som likevel blir vendt i den retning. Spesielt vil jeg takke min fantastiske samboer, Tine, for støtte, hjelp og samtaler som har fungert som både motivasjon og veiledning.

Åmot, oktober 2012

Henning Tandberg

1 Innledning

1.1 Presentasjon av tema

Prosjekt vil ta for seg unge elvepadlere og miljøet de er en del av. Det er flere hovedgrunner for hvorfor jeg har valgt å skrive om dette.

Den første grunnen er personlig. For meg er dette interessant fordi elvepadling opptar meg stadig mer. Det er en aktivitet som gir meg glede, samhold og mestring, men som samtidig krever mye tid, utstyr og overskudd. Jeg har en opplevelse av at elvepadling blir forstått annerledes av utenforstående individer og samfunnet, enn slik jeg opplever at elvepadling blir forstått i miljøet. Elvepadling blir ofte sett på som høyrisikoaktivitet, eller ekstremsport, noe jeg opplever som annerledes i utøvelse av aktiviteten. Så langt i år (2012) har det vært tre dødsulykker i norske elver hvor utenlandske padlere er involvert, og ingen norske. Derfor er det av interesse å se hvilke holdninger til sikkerhet miljøet er i besittelse av, for om en mulig årsaksforklaring til utenlandske dødsulykker kan ligge her. I denne sammenheng ønsker jeg å avdekke hvilke gruppenormer som finnes i elvepadling.

Den andre grunnen er knyttet til idrett- og friluftslivsfeltene. Jeg ønsker delvis å avklare noen forskjeller mellom feltene, men i hovedsak se hvordan de er koblet sammen. I denne sammenheng har jeg en oppfatning om at elvepadlingsaktivitetens utøvelse vil kunne være forenlig med begge felt, uten å skille de i lukkede begrep. Videre tror jeg at naturbasert aktivitet i dagens samfunn har en annen posisjon enn tidligere sett i historisk perspektiv. Derfor vil aktørene utøve aktiviteten på samme måte, men hensikten kan være forandret. Derfor ønsker jeg å se mer på hvilken status aktiviteten kan gi til individer som tar del i den.

Den tredje og kanskje hovedgrunnen til at jeg forsøker å skape en bredere forståelse av elvepadling har utgangspunkt i at det er relativt lite oppslutning rundt aktiviteten. Hvorfor er det slik? Derfor ønsker jeg å se på hvordan individer tar opp aktiviteten som syssel. Hvem er de, hvilken bakgrunn har de og hvilke motiver har de for utøvelsen av sin aktivitet? Trolig har aktørens sosiokulturelle bakgrunn har betydning for om de velger deltagelse eller ikke. I denne sammenheng har jeg valgt å fokusere på de aktørene som velger å knytte seg til elvepadling i regi av Norges Padleforbund. I følge Norges Padleforbund (NPF) har Norges Idrettsforbund (NIF) har en visjon for sitt arbeid mot ungdomsidretten: ”Ungdom vil ha en variert og inkluderende idrett hvor vi møter venner, har det gøy og blir så gode som vi selv vil” (Padleforbundet, 2008, www.padling.no/t2.asp?p=3863&x=1&a=68581). Jeg ønsker å

se på visjonen og dens sammenheng med gruppen unge elvepadlere. Jeg ønsker å se nærmere på aktørens motiver for utøvelsen av elvepadling og hvilke meningsdimensjoner som ligger til grunn for deltakelse i elvepadling.

Elvepadling i Norge er organisert i lokale klubber, og klubbene er tilknyttet NPF. NPF er en del av NIF, hvor de utgjør en egen særforbund som innbefatter flere padleaktiviteter som havpadling, kanopadling, kajakkpolo og elvepadling. NPF har en medlemsmasse med relativt få unge deltagere i alderen 6-19 år. Ca 18 % av NPF`s 14 000 medlemmer er i alderen 6-19, det vil si at ca 2 500 unge er medlem av padleklubber. Det er kun de som er medlemmer av en klubb i regi av NPF som vises i tallene. Her er det selvsagt også mørketall siden det er mange som padler uten tilknytning til en klubb. Aldersprofilen gir lavere rammetilskudd fra NIF sett i forhold til medlemsmassen. Derfor har NPF en målsetting om å øke medlemstallet i alderen 13-19 med 20 %.

NPF har utviklet en kursstige som skal sikre trygg og riktig ferdsel både på hav og i elv. Kursstigen starter grunnleggende og følger utvikling helt opp til veilederkurs som tar høyde for å kurse nye padlere. NPF utdanner og står for instruktørene i kursstigen, men det finnes også andre private kursagenter og kommersielle interesser. På nettsiden til padleforbundet er det listet opp en rekke bedrifter som driver med kurs, utleie og guiding, samt hvilke raftingselskaper som har aktivitet i de ulike fylkene. De kommersielle og profesjonelle aktørene er underlagt Produktkontrollloven, som gjør at de er ansvarlig for å drive interkontroll med hensikt å øke sikkerhet, forebygge helseskade og miljøforstyrrelser. Likevel er det opp til hvert enkelt foretak hvordan sikkerhet skal styres og likeens hvilke krav en stiller krav til veilederens/kursarrangørens/instruktørens kvalifikasjoner. Kahrs (2001) viser i en bacheloroppgave at det er svært ulik praksis i kvalitetssikringen hos ulike profesjonelle aktører, og påpeker at et bedre samarbeid mellom aktørene og NPF kan bedre sikkerheten i arbeidet. Dette gjelder trolig også arbeidet med å tilrettelegge kurs- og rekrutteringsarbeid, slik at dette kan imøtekomme ungdom som omtales i denne oppgaven.

Prosjektet mitt er derfor tenkt som et bidrag til kunnskapsbildet som skal til for å forstå aktiviteten bedre, sett i lys av utvalgte respondenter som er tilknyttet NPF. Jeg vil videre presentere problemstillingen og dens innhold i kapittel 2 før jeg forklarer hvorfor dette temaet er av interesse for allmennheten.

1.2 Tidligere forskning

Det er foreløpig liten forskning på elvepadler-feltet. Så langt jeg kan se har ingen i Norge forsket på unge elvepadlere. Det foreligger derimot forskning på «høyrisikosport», som er det dominerende perspektivet på ekstremsport, av Gunnar Breivik (1996) «*Personality, sensation seeking and risk taking among Everest climbers*», og Eikeland (1998) «*Ekstremsport : en måte å bryte kjedsomhet på?*». En masteroppgave om elvepadling i Sjøa av Ole Christian Hapnes (1998) «*forhold omkring bruk og brukere av riksbanlegget for elvepadling i Sjøa*». Litteratur som drøfter de unges fritid mer generelt, og som kan være aktuell er Tormod Øia og Øyvind Bergwitz (1994) «*Fritidsmønster og risikoatferd : en undersøkelse av fritidsvaner til 16-19 åringer i Oslo*». Videre Bischoff (2000) «*Nye måter å bruke naturen på*». Bischoff og Odden (1999): «*Ungdom og friluftsliv – endringer i lys av moderniseringsprosesser*». Bischoff og Odden (2002): «*Nye trender i Norsk friluftsliv*». Tellnes (1992): «*Ungdommens deltaking i Friluftsliv*». Annen litteratur i sammenhengen: Seippel (2005) «*Orker ikke, gidder ikke, passer ikke*», Tordsson (2003): «*Å svare på naturens åpne tiltale*». Telseth (2005): «*Dra på*». Berntsen: (2008) «*Frikjøring: kjennetegn ved norske frikjøringsutøvere og miljøet rundt dem*».

1.3 Gangen videre i oppgaven

Kapittel 1

I dette kapittelet begrunner jeg valg av tema. Videre viser jeg hvordan elvepadling er organisert i Norge, samt litt om hvorfor tema har behov for økt kunnskap. Denne delen tar også for seg tidligere forskning. Avslutningsvis skisserer jeg kort hva kapitlene i oppgava omhandler.

Kapittel 2

Kapittel 2 tar for seg problemstillingen, samt hvordan jeg vil ta for meg denne. Videre viser jeg hva målsetningen for oppgava er, og hvilke avgrensninger som er gjort. Deretter begynner jeg å legitimere problemstillingen.

Kapittel 3

I dette kapittelet omhandles elvepadlingens betingelser og historikk. Oppgaven tar for seg idrett og friluftsliv både som ulike kategorier og i historisk belysning, samt drøfter hvordan vi kan avgrense og plassere fenomenet elvepadling. Avslutningsvis kommer hovedlegitimeringen av problemstillingen sett i lys av kategorisk og historisk gjennomgang.

Kapittel 4

Kapittel 4 omhandler de metoder oppgaven benytter. Her er en beskrivelse av hvordan jeg har kommet frem til resultatet og peker på sterke og svake sider ved oppgaven.

Kapittel 5

Kapittel 5 tar for seg teori. Forst om anvendelse av teori i oppgaven. Deretter Pierre Bourdieu`s sosiologiske analyse for handlingsvalg i samfunnet, så Giddens strukturasjonslære om samfunnet og til slutt teori om risiko og stimulering.

Kapittel 6

Dette kapittelet er resultatkapittelet, hvor jeg presenterer utsagn og observasjoner som er benyttet i drøftingsdelen. Det er tenkt slik at det kan brukes av leseren til å danne seg et eget bilde av saksforholdene uten drøfting og analyse slik det fremstår i kapittel 7.

Kapittel 7

I dette kapittelet drøfter jeg ulike mekanismene som kjennetegner miljøet: Gruppenormer, inklusjons og eksklusjons mekanismer, Intern - og snøballrekrutterings-mekanismer, identitets- og statusskapende mekanismer, spenningssøkende- og stimulerende mekanismer. Avslutningsvis viser jeg til noen samfunnstrekk som elvepadlingsfenomenet belyser og belyses av.

Kapittel 8

I det siste kapittelet oppsummerer jeg oppgaven og gir en generell konklusjon, samt noen bemerkninger om oppgavens bruk.

2 Problemstilling

2.1 Presentasjon av problemstillingen

Hva kjennetegner det unge norske elvepadler-feltet og aktørene som operer i det?

Prosjektet ønsker å komme nærmere elvepadler-feltet ved å se på hva som kjennetegner aktørene og miljøet rundt dem. Hensikten er å forsøke å skape en dypere forståelse av elvepadling, nærmere bestemt utøvere og miljøet begrenset til alderen 13-18 år. I undersøkelsen har jeg valgt å nærme meg virkeligheten uten klare hypoteser, og med en vag og lite presis problemstilling, for å forsøke å legge min forforståelse til side. Formålet med denne måten å trekke slutninger på blir å tilegne seg størst mulig helhetsforståelse ved flere sider av fenomenet.

Jeg vil utdype hva jeg mener med kjennetegn og miljø. For det første vil jeg forsøke å kartlegge miljøets holdninger til sikkerhet og venner. Dette vil jeg se på gjennom hvordan miljøet selv forholder seg til gruppenormer som omhandler sikkerhet og venner.

For det andre vil jeg kartlegge hvordan miljøet forholder seg til rekruttering. Hvilke måter inkluderer eller ekskluderer miljøet og aktørene andre individer? Hvordan forholder miljøet seg til nye elvepadlere? Her vil oppgaven fokusere på om miljøet oppgir kilder som har inkluderende- eller ekskluderende funksjon.

For det tredje vil oppgaven belyse er hvilken bakgrunn elvepadlerne har: Har for eksempel padleren bakgrunn fra andre idretter? Hvilke interesser har foreldre? Hvordan ble elvepadlene rekruttert? Hvilke andre interesser har padleren og foreldrene? I denne sammenheng vil teoretisk perspektiv fra Bourdieus konsept om habitus danne grunnlag for undersøkelse.

Det fjerde vil jeg se nærmere på er hva padleren ser på som inspirerende og motiverende for aktiviteten. Har andre deltagere og ledere/trener/instruktør en påvirkning på deltagelse eller mulig identitetsdannelse og attraktiv livstil som er appellerende. Her vil Giddens modernitetsteori skape mulighet for analytisk undersøkelse av dannelsen av identitet blant elvepadlermiljøets aktører.

Det siste undersøkelsen ønsker å belyse er om det er noe i aktivitetens egenart som gjør at padleren trekkes mot eller driver med aktiviteten. Hvordan oppleves spenning og natur når

man driver med elvepadling. Her får teoretiske perspektiver av mestring og flyt får spesielt betydning.

For å se på problemstillingen vil jeg ta for meg utvalgte deltagere i *Youngboaters*.

Youngboaters er et samarbeid mellom NPF, Norway Daze, A-camp og Kongsberg Padleklubb. Norway Daze er et firma bestående av profilerte padlere som er instruktører på samlingene, A-Camp er en elvekajakkfestival for de i alderen 8-18 år og Kongsberg Padleklubb er en klubb tilknyttet NPF. De har startet et prosjekt hvor målsettingen er å stimulere unge til økt deltagelse på konkurranser og generelt øke padlegleden. I gruppa er det ca. 15 deltagende juniorer som møtes på samlinger der fokus er på rodeopadling. Rodeo er en form for leikebåting. Denne formen for elvepadling foregår i elvestrekninger der det er bølger eller valser som gjør at man kan surfe. Det brukes en liten båt med flat bun som gjør surfing mulig. Her kan det foretas triks, både horisontalt og vertikalt. Rodeo knyttes til konkurransebiten av leikebåting, der utøveren får 30 sekunder til å vise sin ferdighet i bølga (Padleforbundet, 23.07.2012, <http://www.padling.no/grener/Elvepadling/Sider/Fristil.aspx>). Oppgaven tar for seg unge elvepadlere som er, eller har vært, en del av Youngboaters, men likevel også er aktive innenfor flere deler av elvepadler-feltet, både rodeo og creeck. Creeck er en form for elvepadling hvor terrenget er brattere en rodeo. Her benyttes en båt med mer volum og spring som gjør det mulig å padle elveformasjoner i terrenget, og padlere tar seg ned som en gruppe fra punkt til punkt. De unge elvepadlerne intervjuet utøver elvepadling som konkurranse, trening og tur. På denne måten kan flere sider av elvepadleren og miljøet belyses.

2.2 Avgrensning

Oppgaven tar for seg de unge elvepadlerne som har valgt å tilknytte seg padleklubber. En skal samtidig være klar over at det selvfølgelig finnes en del unge elvepadlere som ikke er har medlemskap, men som likevel padler elv. Jeg har valgt å fokusere på padlere som er tilknyttet klubb både fordi NPF har et ønske om å øke medlemskapet, og fordi jeg mener de elvepadlerne som er valgt ut i oppgaven bedriver elvepadling innenfor flere «deler» av elvepadlingsaktiviteten, og derfor kan gi viktig informasjon om fenomenet.

Når det gjelder teoretiske perspektiver i oppgaven rettes fokus mot sosiologi som analytisk verktøy. Jeg har valgt å fokusere på Bourdieu, Giddens og Csikszentmihalyi for å belyse temaer som sosialisering, identitetsdannelse og spenningssøking.

Jeg kunne også ha valgt å bruke klassisk sosialiseringsteori, med navn som Ivar Frønes og Anton Hoëm. Mitt valg er basert på at jeg ønsker å se nærmere på hvert enkelt individ og hvordan mekanismene skissert i oppgaven påvirker deres handlingsvalg. Jeg opplever likeens at sosialiseringsteorien ofte tegner et litt for bredt og generelt perspektiv for uten videre å være brukbart for noe så spesielt om rekruttering til elvepadling.

2.3 Legitimering av problemstilling, del 1

Nå ligger problemstillingen klar, og denne delen vil jeg gi forklaring på hvorfor dette er av interesse å vite mer om. Som nevnt i innledningen har padleforbundet en aldersprofil som gjør at rammetilskuddet faller uheldig ut. Dette får så konsekvenser for utviklingen og satsning på aktive unge padlere, fordi padleforbundet ikke har ressurser å bruke på disse. Ser vi dette opp mot NIF's visjon: «*idretts glede til alle*» (Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske Komite. 21.06.2012, <http://www.idrett.no/omnif/Sider/forside.aspx>) vil dette gi konsekvenser som gjør at mange som ønsker å være aktive aldri får muligheten til å sosialiseres til padling, fordi padlesporten blir «usynlig». Likevel er det klart at noen individer tar opp padling som aktivitet, og derfor må denne oppgaven ta utgangspunkt i disse.

Så til hovedargumentet for hvorfor det er behov for økt kunnskapsbilde om elvepadler-feltet og sosialisering til aktiviteten. For det første så hevder NIF at idretten kan være et middel for å nå myndighetenes mål om å bedre folkehelsen (Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske Komite. 21.06.2012 <http://www.idrett.no/tema/folkehelseogskole/folkehelse/Sider/default.aspx>). Dette skal gjøres gjennom daglig tilrettelegging for deltakelse i idrett og fysisk aktivitet. Idretten legitimerer sin virksomhet med at fysisk aktivitet gir helse, og legger derved vekt på breddevirksomhet og taler mer forsiktig om konkurranse. Samtidig hevder Friluftslivets Fellesorganisasjon (2011) (FRIFO) at *friluftsliv* er veien til folkehelse. Derfor er det naturlig å drøfte i hvilken kategori vi bør plassere elvepadling: idrett eller friluftsliv? Selv om FRIFO og NIF ikke betegner hverandre som konkurrerende organisasjoner, i hvert fall ikke offisielt, så er det viktig å gi et

bilde på hvilken «bås» vi skal putte elvepadlingen inn i. Det vil derfor være nyttig å ta en grundig gjennomgang av den historiske forankringen av idrett og friluftsliv i Norge.

3 Elvepadling «betingelser» og historikk

Når vi tenker på fysisk aktivitet som utøves på fritiden har vi en tendens til å kategorisere det som enten idrett eller friluftsliv. For mange vil det være store forskjeller på disse kategoriene, noe jeg vil komme litt nærmere inn på senere. Hvor hører så elvepadling til, er det idrett eller friluftsliv? Utøvere i elvepadling har muligens selv en oppfattelse av hva de driver med. Jeg vil i det følgende se på kategoriseringen ut fra et akademisk syn.

3.1 Hva er friluftsliv

Forskere og det offentlige har lenge forsøkt å definere innholdet i friluftslivsbegrepet. Det er mange perspektiver som kan inntas, politiske, dypøkologiske, ideologiske, forskningsrelaterte. Det er en stadig pågående debatt om hva begrepet skal inneholde og ikke inneholde. Her er noen av definisjonene på friluftsliv:

”Friluftsliv er overskuddsliv i naturen” (Faarlund, 1972, s. 63)

”Friluftsliv er naturvennlig ferdsel og hensynsfull bruk av den frie naturen, hvor hovedsiktemålet er gode opplevelser” (Telnes, 1984, i Tordsson, 1993)

”Friluftsliv er ferdsel og liv i nær kontakt med den frie naturen, der hovedsiktemålet er opplevelser og erfaringer” (Tordsson, 1993, s. 32)

”Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse” (St. Meld nr. 40(1986-87))

”Friluftsliv er fritidsbruk av naturen” ((NINA)Kaltenborn 1993a).

Felles for definisjonene er at friluftsliv foregår i friluft og der opplevelsen er målet. Dette uttrykker også Lippe (2001): *”De fleste autoritative definisjoner av friluftsliv har med de individuelle opplevelsene av turene og ferdene og gjøre, enten direkte eller indirekte”*. De tidlige definisjonene inneholder verdiladning om at friluftslivet kunne være en vei til en miljøvennlig livstil. Dette er passer således godt inn i trender i tiden, hvor miljøfokus og naturvern er en viktig del av friluftslivet på 70-tallet.

På den andre siden stod miljøforvaltningen som søkte mer verdinøytrale definisjoner, men ofte nevnte aspekter som «rekreasjon» og «helse». Her snakket en oftere om menneskelig utvikling og helse i større grad enn enkeltmenneskets eller samfunnets relasjon til miljø og

natur. Hvis vi ser på den offentlige definisjonen ”*Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse*” (St. Meld nr. 40(1986-87)), sier den at friluftsliv skal foregå på fritiden, altså noe vi gjør utenom våre daglige gjøremål. Den offentlige definisjonen har som hensikt å dekke forvaltningens behov for å avgrense friluftslivfenomenet og på denne måten kan friluftsliv tjene forvaltningsmessige og politiske oppgaver.

Etableringen av Norsk institutt for naturforskning (NINA) i 1989 førte til at den offentlige definisjonen fikk en ny konkurrent. NINA mente friluftslivet måtte utelukke verdiladning som finnes i de tidlige definisjonene og i den offentlige, og at folks hverdagsfriluftsliv måtte innlemmes. Dette dannet også et bredere grunnlag for deres forskning (Odden 2008). På denne måten kunne også kortere turer og slik som jogging, spaserturer, sykkelurer og bruk av alpinanlegg få rom innenfor friluftslivsbegrepet på lik linje med mer etablerte aktiviteter.

I læreboka aktivitetslære for idrettsfag uttaler Haugsjå (1999) om friluftsliv: ” ... *bør være opphold og ferdsel i natur der du bruker naturen uten å forbruke, tilsøle eller skade den*”. Og videre: ”*friluftsliv kan gi oss situasjoner og opplevelser i livet der vi føler velvære...*”. Denne definisjonen spenner også vidt om friluftslivsbegrepet, samtidig som den avgrenser fenomenet. Dessuten ivaretar den både økologiske, ideologiske, forskningsrelaterte og politiske interesser.

Jeg har nå sett på friluftslivsbegrepet og konstaterer at det har vært vanskelig å komme til enighet om hva det skal inneholde. Grunnen er, som antydnet, at definisjonene er utviklet ut fra forskjellige interesser og behov. Det finnes vel heller ikke noen klare kriterier ute i fenomenenes verden som kan trekke en absolutt grense rundt fenomenet friluftsliv. Jeg vil videre komme inn på begrepet idrett, før jeg tar diskusjonen videre om likheter og hvor padling ”passer inn” i begrepene.

3.2 Hva er idrett

Heller ikke definisjonen av idrett er det enighet om. Samtidig har de fleste nok av en oppfattelse av hva idrett er. For noen er idrett alt som media formidler som sport, mens andre ønsker å ekskludere motorsport fra idrettsbegrepet. Noen ønsker å utelukke fenomenet profesjonell idrett fra definisjonen. Aktiviteter blir identifisert med idrett når de knyttes til

rom og/eller organisasjon. Med dette mener jeg at for eksempel sykling kan fortone seg ulikt. Sykling sees på som idrett hvis aktiviteten utøves i form av organisert trening i en klubb, eller hvis syklingen foregår på en arena (rundbane evt. rampe). Foregår derimot syklingen som et middel for å komme seg til jobben, er det ikke idrett selv om aktivitetene likner på hverandre. Hva så om syklingen foregår på sti eller grusvei? Er det da idrett eller faller det inn i under begrepet friluftsliv? Denne diskusjonen vil jeg komme tilbake til senere. Under følger noen definisjoner av idrett:

Norges idrettsforbund (NIF) definerer idrett som: ”Med idrett forstås fysisk aktivitet av fritids- og hobbypreget karakter, hvor utøverens egen innsats er avgjørende for resultatet”.(NIF 2004)

I Stortingsmelding nr. 14 – *Idrettslivet i endring* – står det slik:

”Med idrett mener en aktivitet i form av konkurranse eller trening i den organiserte idretten.

I St. meld. nr. 41 – *Om idrett*, blir følgende sagt om begrepet idrett: *”Idrett dreier seg om kroppsutfoldelse. Kroppslig aktivitet og bevegelse er sentrale element enten vi driver med mosjonsidrett eller konkurranseidrett. ... Med idrett forstår vi derfor aktiviteter som i stor grad utøves i fritiden. Her må vi også inkludere den profesjonaliserte toppidretten, der aktivitetene har sine røtter i den frivillige idretten.”*

Idretten, som samfunnet for øvrig, opplever en rask endring. Ved idrettstinget i 1994 søkte blant annet hesteskokasting og biljard opptak som særforbund i NIF. NIF`s definisjon av idrett åpner for muligheter til at stadig flere virksomheter søker om opptak som særforbund. Grunnlaget for at aktiviteter ønsker å organisere seg kan ligge i spillemidlene. Overskuddet fra Norsk Tipping utgjør en viktig del av forståelsen for hvorfor aktiviteter ønsker å organiseres i NIF. Norsk Tippings overskudd går i dag til idrett, kultur og humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner og fordeles av kulturdepartementet (Kulturdepartementet, 17.06.2012, www.spillemidlene.no). Det hele startet ved kongelig resolusjon av 24.10 1946, hvor det ble gitt konsesjon til å danne et aksjeselskap som kunne drive med tippevirksomhet ved idrettstevlinger og overskuddet skulle tjene idrett og vitenskapelige forskningsformål. Virksomhetens første år ga et overskudd på 5 millioner, hvor idretten fikk 3 millioner av disse. Videre blir fordelingen endret i 1967, og 1974, hvor idretten skulle kunne få fordelt henholdsvis 35 % og 50 % av overskuddet. Ny tippenøkkel, etter at Lotto-spill ble innført i 1986, ga 2/3 av Lotto-overskuddet til kulturformål. I 1987 økte idrettens fordeling til 2/3 av

ordinært overskudd, og ble redusert til 1/3 i 1992 hvor en lik tredeling mellom idrett, kultur og forskning, for igjen å bli økt til 50 % i 2005 etter at spillemidler til forskning blir avviklet. Dagens tippemidler gir 45,5 % til idrett, kultur formål får 36,5 %, 18 % til humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner og 0,5 % til arbeid mot spilleavhengighet. Totalt har tippemidler gitt 36 milliarder kroner til idretten, et stort bidrag til bygging av idrettsanlegg (ibid). Hensikten med denne oppsummeringen er å vise at idrettens økonomi har fått stor støtte fra spillemidler, og utgjør derfor en viktig del av forståelsen for hvorfor aktiviteter ønsker å være tilknyttet NIF, fordi det gir økonomisk støtte til bygging av anlegg som tjener utøvelsen av aktiviteten. Derfor virker det hensiktsmessig for mange aktiviteter å tilknytte seg særforbund i NIF, ved å kunne danne konkurranseregler og således også kreve et idrettsanlegg.

Fordi pengene ligger i idretten, har det lenge vært en tendens til at friluftslivet ønsker å definere seg som idrett. For eksempel måtte Den Norske Turistforening kjempe i mange år for å få del av tippemidlene, og veien til fremgang var at en hevdet at særlig fjellvandring og fjellskiløping var krevende idrett og måtte behandles på linje med «all annen idrett» (Tordsson 2003). Resultatet var at forskjellene mellom idrett og friluftsliv ble uklare.

Det er ikke soleklart hvor forskjellene består, hvis vi ene og alene ser på selve aktivitetene. Men at en aktivitet knytter seg til idretten kan ha klare konsekvenser. For å ta opp tråden om sykling, kan sykling i form av friluftsliv, i skog og mark, ved å danne særforbund som driver for eksempel konkurransesport i downhill-sykling resultere i økonomisk støtte for å bygging av anlegg. Dette er selvfølgelig attraktivt for de som ønsker å utøve denne formen for aktivitet. Diskusjonen blir så om det går ut over aktivitetens egenart. Med dette menes at innholdet i utøvelsen av aktiviteten skifter form fra å være et mål i seg selv (friluftsliv) og til å kunne bli konkurranse- og resultatorientert (idrett). Samtidig beveger aktiviteten og utøvelsen av denne seg bort fra de økologiske perspektivene ved friluftslivet, men tjener formål i idretten om å gjøre at flere er aktive er mer aktive og derfor også å virke helsefremmende. Likevel kan det diskuteres om dette konkrete eksemplet gir god helse, på grunn av downhill-syklings utbygging i heisanlegg, som ikke fremmer direkte utholdenhetskrevede egenskaper, samt trolig resulterer i mange skader. Et perspektiv er også det at idrettsanlegg ofte er tilknyttet kommersiell drift, noe som ikke får tilskudd fra tippemidler i anleggsbygging. Jeg lar dette stå udiskutert, men poenget er at flere aktiviteter tilknytter seg idretten og beveger seg bort fra friluftslivet på grunn av de økonomiske fordelene som finnes i idretten.

Jeg har i det foregående sett på friluftslivs- og idrettsbegrepene og konstatert at det er vanskelig å komme til enighet om hva de inneholder. Dermed er det også vanskelig å drøfte forskjellene mellom idrett og friluftsliv. Jeg har også vært kort inne på trenden at friluftslivsaktiviteter blir idrettsaktiviteter av økonomiske grunner, og at dette kan få ideologiske og andre konsekvenser.

Videre tar oppgaven for seg historisk forankring av idrett og friluftsliv sett i lys av Norges historie. Deretter skal jeg plassere elvepadling både historisk og kategorisk i spennet mellom idrett og friluftsliv, for så benytte dette for å forklare hvorfor denne oppgaven kan være en berikelse til kunnskapsbildet rundt idrettens og friluftslivets betydning for helsefremmende arbeid.

3.3 Historisk forankring idrett og friluftsliv

For å få en forståelse av elvepadling, idrett, friluftsliv og helse som fenomen er det nyttig å ta et dykk i historien. Jeg vil i det følgende se på friluftsliv og idrett i et historisk perspektiv, begrenset til Norges historie. Gjennomgangen av idrett og friluftslivets historie er også en viktig del av forforståelsen for diskusjonen av kjennetegn i og sosialiseringen til elvepadling slik den fremkommer seinere i oppgaven.

3.3.1 Førmoderne samfunn

Før industrialiseringen var store deler av Norges befolkning bønder. I dette tradisjonelle samfunnet levde folk av det naturen ga. De lærte seg å bruke naturen ved å høste mat og medisiner i ville vekster, sopp og bær. I skogen hentet de ut materialer til blant annet bygging av hus, sleder, båter og verktøy. Bonden var en flerbruker som både jaktet, fisket, hugget tømmer og dyrket korn, gress, samt holdt husdyr. Med andre ord var det nytteverdi folk så i naturen. Oppholdet i naturen var nødvendig for sikre levevilkår til å overleve. Folk reiste til markeder for å selge varene sine og bytte til seg noe de trengte. På denne måten innbefattet bygdelivet også ferdsel på vann og vassdrag, ved kysten og i fjellet, slik som for eksempel slepene på Hardangervidda og kløvstiene over Filefjell og Sognefjellet dokumenterer.

3.3.2 Industrialisering

Utviklingen videre vil bli presentert ut i fra en bygd Telemark. I følge Vanebo (2005) omtales historien om Rjukan som illustrerende for historien om Norges utvikling på 1900-tallet. Det er hans fremstilling som jeg bygger på i det som følger. Ved begynnelsen av 1900 tallet bor det ca. 350 mennesker i Vestfjordalen. Her fantes en liten bygd som levde av det naturen ga, altså innen det tradisjonelle bondesamfunnet. Navnet Rjukan kommer fra norrønt rjukandi, den rykende fossen. Fossen er grunnlaget for Rjukans utvikling. Allerede fra 1800-tallet begynte tilreisende å komme til bygda. De ville se fossen og bestige Gaustatoppen. Borgerklassen hadde fritid og økonomi til å kunne spasere i utmark, drive jakt, ridning, fisketurer og klatring. Like vanlig som bibliotek og aviser var fenomener som "The Sports" og "Outdoor life". Overskudd i penger og tid, og den romantiske kulturstrømningens verdsetting av den frie og ville naturen førte til at engelske lorder utviklet sine egne "playgrounds" i en rekke europeiske land, deriblant Norge. (Breivik, 1978). "Outdoor life" eller friluftsliv ble drevet av byfolket som en hobby. Opphold i naturen ble forstått som en verdi i seg selv. Menneskets slektskap med naturen kunne oppleves sterkest i villmarken, og naturen ble opphøyd til ideal.

Starten av Rjukan-byens utvikling startet i 1907. Norsk Hydro, med Sam Eide i spissen, investerer stort i Rjukan. For å få materialer og utstyr frem bygges jernbane fra Notodden til Tinnoset, jernbaneferjer over Tinnsjøen, videre fra Mæl til Rjukan og til Vemork. Banen står ferdig i 1909 og arbeidet med å bygge byen kunne begynne. Møsvatn ligger ved inngangen til Hardangervidda, og er en av Norges største innsjøer. Dette er vannreservoar for elvene nedover Vestfjordalen. Rjukanfossen legges i rør, for å gi kraft til en revolusjonerende kunstgjødselproduksjon etter vitenskapsmannen Kristian Birkelands modell. Derfor gjør storindustrien sitt inntog på et sted hvor det før nesten bare var bønder. Anleggsarbeidere strømmer til, folk fra Sørlandet, Østlandet, Trøndelag, Sverige, Finland og Polen. I 1920 er innbyggertallet vokst til 9281, en firedobling på bare 10 år. Beboerne bodde i arbeiderboliger og funksjonærboliger. Alle boligene var arkitekttegnet, regulert og ordnede former. Alle boligene hadde hage, bad og toalett, noe som var unikt for Rjukan på tidspunktet. Teorien var at arbeidere som bodde godt også trivdes og derfor gjorde bedre jobb. 12 timers arbeidsdag var vanlig, men i fra 1915 kommer forordninger om 10 timers arbeidsdag. 8 timers dagen og ferie blir innført i 1919. Dette danner grunnlag for fritid som arbeiderne selv kan styre (Vanebro 2005). Dette skaper stor vekst i organiserte aktiviteter. Idretten blir for alvor et massefenomen. Det moderne samfunnet er et faktum.

3.3.3 Organisering av idrett frem til krigen

Det ble det redusert arbeidstid lørdag og fri søndag, noe som førte til overskudd i tid og energi. Dermed kunne større deler av folket selv styre sin fritid, ikke bare borgerklassen. Det var i denne perioden norsk idrett blomstret opp, men grunnlaget var allerede lagt. Foreningen til Ski-idrettens Fremme ble stiftet 1883, og Centralforeningen, inspirert av nasjonal forsvarsvilje, allerede i 1861 (Mytting & Bischoff, 2001). Idretten organiserte seg i lag og foreninger i fritid og overskuddets lys. Først ute var turnforeningene i Kristiania i 1855, som hadde ideal om å utvikle harmoniske og sunne mennesker (ibid). Både turnforeningene, senere Det Norske Turn og Gymnastikkforbund (1890) og Centralforeningen, tok opp andre idretter, og fremmet turer i skog og mark. I Norge stod aktiviteter som ski, skøyter og roing sterkt (Mytting & Bischoff, 2001). Ski og vinter hadde vært en del av arbeidet med å bygge opp en norsk nasjonalfølelse. Vinteren skilte nordmenn fra dansker, og militær skitradisjon hadde gitt fortrinn mot svenskene (Odden 2008). Allerede i 1860- og 1870-årene foregår en rekke skikonkurranser, hvor blant annet Sondre Norheim og demonstrasjon av telemarksvingen vakte stor oppsikt (Bø 1992). Mot slutten av 1800-tallet dukket stadig flere idretter opp etter engelsk mønster. I denne perioden følger en sportifisering av aktiviteter som tidligere ble bedrevet uten standardiserte regler eller arenaer.

Rundt århundreskiftet blomstret internasjonal konkurranseidrett opp, noe som kan forklares med gjenopptagelsen av den olympiske bevegelsen i form av Den internasjonale olympiske komite i 1894 (ibid). Dette førte til stadig flere stiftelser av forbund, slik som Norsk fotballforbund 1902 og Norsk Cycleforbund i 1910. Idretten samlet foreningene i Norges Riksforbund for idrett i 1910, og dannet særforbund for de ulike aktivitetene (Mytting & Bischoff, 2001). I 1919 byttet Riksforbundet navn til Norges Landsforbund for idrett, og alle lag som ville ta del i den organiserte idretten, og inkluderes i statlig støtte, måtte være medlemmer av et særforbund.

Som jeg har vært inne på tidligere resulterte 48 timers arbeidsuka i egenstyrt fritid. Dermed var ikke lengre idretten kun forordnet overklassen, men hele folket. Selv om arbeiderne allerede hadde dannet sine første idrettsforeninger i 1880-årene, besto deltagerne i organisert idrett i stor grad av overklassen og offiserer. Dannelse av Arbeidernes Idrettsopposisjon innenfor Landsforbundet og Arbeidernes Idrettsforbund (AIF) var viktig for å bekjempe borgerlig idrettspolitik og amatørbestemmelsene. Konflikten i idretten ble spesielt tydelig ved opptakten til andre verdenskrig, hvor AIF's skepsis til nazismen førte til idrettsboikott av sommerlekene i Berlin 1936. AIF reiste i stedet til alternativ arbeider-OL i Barcelona, mens

Landsforbundet tok sine toppidrettsutøvere til Tyskland. Regjeringen ble bekymret for idrettens konflikt og foreslo samling. Samlingstanken førte at AIF gikk inn for full idrettssamling i 1939. Krigens utbrudd førte imidlertid til at idrettens indre strid ble mindre viktig. Under krigen var det idrettsstreik, men idrett ble likevel drevet i hemmelighet (ibid).

3.3.4 Organisering av friluftsliv frem til krigen

Som jeg har lagt frem tidligere hadde 48 timers uka stor betydning for befolkningens fritid. Dette medførte at større deler av folket hadde mulighet til å oppholde seg i naturen på fritiden, ikke bare borgerskapet. Den klassiske søndagsturen vokste frem og etablerte seg i norsk tradisjon. Norsk friluftsliv blomstret opp i 1920-årene (Mytting & Bischoff, 2001). Så tidlig som i 1868 ble Den Norske Turistforening (DNT) stiftet (ibid). DNT var særlig opptatt av aktiviteten fotvandring i fjellet. Det var også flere organisasjoner som fremmet aktivitet og opphold i naturen. Norges Jeger- og fiskerforbund ble stiftet i 1871, Foreningen til Ski-idrettens Fremme stiftet 1883, samt organisasjoner som vi i dag ser på som mer idrettsrettet slik som Det Norske Turn- og Gymnastikkforbund og Centralforeningen. Først var fjellet hovedarena for utøving av vandring, jakt og fiske, men etter hvert ble også variert turaktivitet utøvd i skog og vann, kyst og langs kysten.

Den økende interessen førte til at flere idrettslag satte opp hytter. Dette førte til at det ble mange hytter og overnattingsplasser fjellet. Dette ga grunnlag for et livlig sosialt liv og friluftsliv i naturen. I Bergen ble det før 1914 satt opp 76 hytter i fjellet (ibid). Når Bergensbanene åpnes i 1919 står det i DNTs årbok at skiløping nå er en stolt tradisjon og en aktivitet for hele folket. Likevel finnes det skiller mellom friluftsliv utøvd av borgere og arbeidere. For det første bærer arbeidernes friluftsliv preg av en sterkere sosial profil. Hele familien reiste på tur, og ofte sammen med andre familier knyttet sammen som naboer, arbeidskollegaer eller medlemmer av samme fagforening. (Kjelstadli 1993 i Odden 2008). Selv om borgerskapet også dro flere sammen var det sjelden snakk om familiær tilknytning. Dessuten hadde borgerne et ideal om å være mest mulig selvhjulpen. For det andre skiller arbeidernes friluftsliv seg fra borgernes ved at det heller foregår i nærmiljø, skog og kyst, enn i fjellet (Odden 2008). Dette skyldes delvis at borgerskapet har bedre økonomi og fritid, men også ideologiske forestillinger om å erobre (jomfruelige) fjelltopper og opphøyning av fjellandskapet som ”nasjonalistisk særpreget norsk” (Tordsson 2003).

På 1930 tallet øker omfanget av friluftslivet, da spesielt blant arbeiderne (Odden 2008). Kommunikasjonene er gode nok til å betjene folks overskudd til å benytte ferie og fritid i naturen. Likevel får masseturismen i naturen reaksjoner fra grunneiere og andre bekymrede interesser. For å sikre områdene til den økende ferdselen i naturen stiftes bla Oslofjorden friluftsråd i 1934 og Oslomarka friluftsråd i 1936 (ibid).

Utbruddet av andre verdenskrig begrenser velstandsveksten i Norge. Likevel hevder Odden (2008) friluftslivet kommer styrket ut av perioden. Dette skyldes til dels frihetsfølelsen fra okkupasjonen nordmenn opplever gjennom friluftsliv i skog og fjell, men også oppsving i nyttebruken av natur. Bær og fisk var en viktig del av husholdningsøkonomien og bidro til viktig næringstilskudd (ibid).

3.3.5 Etter krigens velferds-Norge, 1945-1964

I etterkrigstiden fulgte en periode med oppbygging av landet. Arbeiderpartiregjeringen førte en reguleringspolitikk for import av varer, for på denne måten å regulere pengebruken til forbruksvarer. Dette medførte blant annet rasjonering på kjøtt, fisk, melk, kaffe og biler. Reguleringspolitikken førte frem til starten av 50-årene, mens bilkjøp ikke ble fritt før etter 1960. Dette hadde stor påvirkning på kommunikasjon mellom landsdeler, og ikke minst for feriemulighetene for nordmenn.

I denne perioden er det idretten som får størst fokus. Selv om friluftsløven vedtas i Stortinget i 1957, er det lite politisk fokus på friluftsliv helt frem til starten på 1970-tallet (Odden 2008). På tross av dette øker omfanget av friluftslivet. I følge Odden blir friluftsliv omtalt som en aktivitet for hele folket og får status som et samlende nasjonalsymbol. I perioden etter krigen rotfester familiens søndagstur seg og konturene av nasjonal kulturarv begynner å bli synlig (ibid). Det er enkle, naturnære og lite ressurskrevende aktiviteter som er dominerende. På tross av at friluftslivet omtales som en folkebevegelse er det fortsatt noen folkegrupper som er sterkt underrepresentert. Middelaldrende eller eldre, de med hard fysisk arbeid, de som er bosatt på bygda er lite representert i friluftsliv i denne perioden. Odden begrunner dette med at ikke alle individer er fristilt, lang avstand til turområder, bygdas kulturelle norm om ikke å gå uten ærend og mindre overskudd og økonomi. Også sosialiseringsteorier har et viktig forklaringsperspektiv (for mer inngående se kapittel 6). Odden hevder individer som har vokst opp før 1935, da friluftslivets omfang var begrenset, har mindre sannsynlighet for å ta opp friluftsliv aktivitet, fordi det avviker fra det hun/han er fortrolig med fra før.

Kvinner er fortsatt i mindretall i de fleste aktiviteter. Både i primærnæringen og i arbeiderfamilier er kvinners rolle knyttet til hjemmet. Kjønnrollemønsteret bandt kvinnen i stor grad til hjemmet og fungerte derfor som hinder for deltagelse i friluftsliv (ibid).

Etter at rasjoneringen tok slutt i begynnelsen av 50-tallet begynte nordmenn å handle mer. Etter hvert som kjøkkenet ble elektrifisert kunne også innkjøp gjøres på lengre sikt, mye på grunn av kjøleskapet. Også andre hjelpemidler gjorde husarbeidet lettere, enklere matlaging, ferdigsydde klær og blant annet støvsuger gjorde kvinners arbeid i hjemmet lettere. Dette, sammen med offentlig tilbud som barnehager og eldreheim, gjorde at kvinner kunne ta del i arbeidslivet. Hjelpemidler som dypfryseteknikk skapte flere arbeidsplasser, spesielt for kvinner.

I denne perioden ble også jord- og skogbruk effektivisert og mekanisert. Traktoren, lastebiler og motorsaga avløste hesten og menneskets biologiske kraft, og tømmerfløtingen i elvene opphørte. Dette resulterte i færre antall sysselsatte i primærnæringen, noe som også gjorde seg utslag i bosettingsmønsteret i Norge. Myndighetene var lite villig til å satse på å opprettholde bosetning i bygder og kystområder, og med mangel på arbeidsplasser, kommunikasjon og servicetiltak medførte dette sentralisering. Det ble satset på sentra med sentralskoler, veier, servicetiltak og støtte til nye næringer.

Endringene i bosetningsmønsteret hadde også innvirkning på idretten. I følge Olstad & Tønnessonn (1986) krever idrettslivet en viss lokalpatriotisme, noe som tar år å utvikle. I etterkrigsårene bruker Olstad & Tønnesonn begrepene gjenreisning og stagnasjon som nøkkelord. Idretten opplever stagnasjon i medlemstallene. For å forklare stagnasjonen bruker forfatterne to forklaringer på mangler i NIF. Organisasjonen manglet strategi, det rådet uenighet mellom NiF særforbund og STUI, og det manglet midler. Mesteparten av tippemidlene gikk til forskning, og idretten brukte penger på anlegg og idrettskonsulenter. En annen viktig forklaring på stagnasjonen er idrettsstreiken under krigen. Streiken førte til at få ble sosialisert til idretten, som igjen førte til tap av aktive og ledere i etterkrigstida. Også lave fødselstall før og under krigen medførte nedsatt potensiale til vekst i medlemstall.

Som jeg har vært inne på tidligere var det i etterkrigsårene sterk velstandsøkning. Olstad & Tønnesonn (1986) hevder kulturen var rettet mot hjemmet, og ikke mot offentlighet og foreningsliv slik det var på 1930-tallet. Forfatterne trekker fram magasinet "Hjemmet og vi" som hadde artikler knyttet til hus og familie. Riktignok trykket bladet en artikkel skrevet av

Rolf Kirkevaag, ”hjemmet og idretten”, hvor han foreslo å flytte dagligstue ut i naturen på søndager (ibid). Dette var en oppfordring mange fulgte og, som nevnt tidligere, festet familiesøndagsturene seg i kulturen. Dette gir også et forklaringsperspektiv på stagnasjonen i idretten i denne perioden.

Både sentraliseringen, barnehager, senter skoler og fjernsynsapparatet medførte at befolkning og spesielt barn står ovenfor en rekke nye påvirkninger. Sammen med styrket økonomi gjør dette at ungdommer på 50- og 60-tallet blir en egen gruppe med spesielle klær, språk og musikk, da med påvirkning fra amerikansk og britisk populærkultur. Verden ”krymper” og ungdomskulturen er blitt et globalt fenomen. Dobbeltarbeidende foreldre ikke har like mye tid som tidligere til uformell opplæring av tradisjoner til egne barn. Denne opplæringen er i større grad ”overført” til myndighetene, i form av barnehager og skoler. Dette signaliserer starten på overgangen til senmodernitets samfunnet.

3.3.6 Modernitet 1965-1985

Fra midten av 1960 årene begynte ungdom i USA å stille spørsmål ved foreldregenerasjonens verdier. Hippiebevegelsen reagerte på at økonomisk vekst og velstandsøkning hadde mange negative virkninger. Kvinnebevegelsen vokser i styrke i samme periode. I løpet av 60- og 70-tallet kommer flere kvinner ut i arbeidslivet, men utfør likevel mye av jobben i hjemmet. På denne måten merker kvinner at likestillingen har kommet til kort. Misnøye blant dobbeltarbeidende kvinner, samtidig som flere jenter tok høyere utdanning, gjorde at en nyfeministbevegelse vokste fram. På 70-tallet ble flere viktige lover om likestilling og kvinners rettigheter vedtatt.

Fra midten av 1960 årene ble tegnene tydelige at ikke alt sto bra til med luft, jord og vann. Industrien førte til befolkningskonsentrasjon rundt sentrale vekstområder. Dette førte igjen til at enkelte steder ble fraflyttet og mange småsamfunn ble nærmest nedlagt. Partiprogrammene på 1960-tallet var allikevel preget av vekstoptimisme. Blant annet ble havet regnet som utømmelig, men når hvalbestanden og sildebestanden gikk kraftig ned på 70-tallet førte dette til at mange sluttet med fiske, og måtte flytte til sentrumsnære områder.

Nå dukket det også opp politisk bevissthet rundt problemene. På partiprogrammene fra ca. 1970 står naturvern, miljøskader, forurensing av lokalmiljø og trafikkproblemene i fokus. Likevel tapte miljøverninteresser og samiske interesser kanskje Norges mest kjente miljø-sak, den om kraftutbygging av Alta-Kautokeino-vassdraget. På tross av folkeaksjon og

demonstrasjoner, felte Høyesteretten i 1982 en dom som gav myndighetene rett til å bygge ut vassdraget. Denne aksjonen viser ikke bare at stadig flere vassdrag utbygges, men signaliserer samfunnets økende fokus på miljø og bærekraftig utvikling.

I følge Tordsson (2003) handler friluftslivdiskursen i perioden om å få makt over friluftslivsfenomenet gjennom å få makt over hva som bør forstås med ordet friluftsliv. Tordsson mener diskursen bidro til at friluftsliv fikk en sentral ideologisk rolle i tidens spørsmål. På tross av motsetninger bidro diskursen til å fremheve det vesentlige i å verne natur av hensyn til friluftslivinteresser. I følge Tordsson (2003) er en viktig del av friluftsliv diskursen i perioden også å skille friluftsliv begrepet fra idrettsbegrepet. Idrett assosieres med ”konkurrans-industrielle samfunnet”, som står i opposisjon til friluftslivets verdier.

3.3.7 Idrett i perioden 1965-1985

I perioden 1965 til 1985 stiger antall medlemskap i NIF fra 430 000 til 1,6 millioner (Loland 2007). Loland omtaler perioden som idrettsrevolusjonen, og gir flere forklaringer på hvorfor medlemskapsantallet stiger betraktelig. For det første tilknyttet stadig flere særforbund seg NIF. Det vil si at mange flere idrettsaktiviteter tilknyttet den organiserte idretten, og dermed også at en rekke aktiviteter blir tilknyttet idrettens diskurs. Mulighet til dobbelt medlemskap er også en medforklaring på økt oppslutning i NIF.

For det andre hevder Loland at idretten fremstår som et verdifullt fritidstilbud, hvor idretten fremmet helse og trivsel i det sosiale miljøet. Dette er spesielt knyttet til sentralisering, hvor nye innflyttere til tettsteder og byer får mulighet til påvirkning og «sosialisering» til sitt nye lokalmiljø.

For det tredje tillegges idretten viktig samfunnsmessig betydning, noe som kommer til syne i fordeling av tippemidler, hvor idretten får økt tildeling til 50 % fra 1974. Dette er således et viktig signal om at idretten er viktig for samfunnet, og muliggjør større utbygging av idrettsanlegg, som skaper vekstforhold for medlemmer i NIF.

For det fjerde øker barnekullene i etterkrigstiden og derfor også flere potensielle deltakere i organisert idrett. Det etableres retningslinjer for barne- og ungdomsidretten med økt fokus på forhindring av frafall. I følge Loland er det siste forklaringsperspektivet på revolusjonen i idretten knyttet til at flere kvinner tar del i mannsdominerende aktivitet, både i arbeid og fritid. Derfor tar fire av ti kvinner del i idrettsaktivitet i 1985, mot kun en av ti i 1950 (ibid). Dette forteller også noe om samfunnsutviklingen i perioden, hvor kvinners rollemønstre er i

forandring, fra å være tilknyttet hjemmet og oppgaver her, til å ta større del i samfunnslivet og arbeidslivet utenfor hjemmet.

Idrettsrevolusjonen forteller også noe om at idrettens rolle forandrer karakter. Den tildeles en viktig samfunnsmessig betydning som gir helse, samvær, karakterfostring og tjener den sosiale integreringen i lokalmiljøet. Idretten skal lære individer ideologiske holdninger om prestasjon, ytelse, selvkontroll og målrettethet, noe som passer godt med tidens fokus på økt produksjon og vitenskap, sentralisering og økt velferd. Derfor satser myndighetene på idrett fra like etter krigen (Tordsson 2008). Idretten blir også tillagt egenverdien som kommer til syne i NIF's slagord «*idrett for alle*». Blant annet står Trimaksjonen, startet i 1967, for at nytteverdien skal være et resultat av at folk syns trim er gøy.

3.3.8 Friluftslivet i perioden 1965-1985

Odden antyder i sin doktorgradsavhandling (2008) at friluftslivsoppslutningen øker på 70-tallet, og når toppen rundt 1985. Årsaken til oppslutningsøkningen er at de sosiale og demografiske forskjellene i samfunnet viskes ut. Friluftslivutøvelsen blir jevnere fordelt i befolkningen, forskjellen mellom by og land svekkes. Det samme gjelder ulikheten mellom kvinner og menn, selv om menn fremdeles er mer aktive. Oppslutningen øker også blant de lavt utdannede og eldre. Odden begrunner oppslutningsøkningen med generell voksende økonomi, bilpark og velstand. Disse faktorene gjør det mulig for flere å oppsøke naturen. Forfatteren hevder likestilling mellom kjønnene er et utviklingstrekk som medfører økt deltagelse blant kvinner. Den viktigste enkeltårsaken til vekst i friluftsliv er, i følge Odden, mer fritid, fordi at i løpet av etterkrigstiden innføres blant annet kortere arbeidsuke, lavere pensjonsalder og lengre ferier.

Det er først rundt 1970 samfunnsapparatet begynner å trekke friluftslivet inn på agendaen. I følge Tordsson (2003) oppfattes friluftslivet nå som et gode, og må sikres, tilrettelegges og distribueres for å sikre alle lik rett og mulighet til utøvelse. Tordsson trekker også fram at i denne perioden fremstår ikke friluftsliv bare som et fristed unna samfunnet, men også et livsområdet hvor individet har mulighet til å forholde seg, ta stilling til eller engasjere seg, til samtidens store spørsmål, miljø. Dette er et klart signal på at individet begynner å bli mer fristilt, men også at det står ovenfor en rekke påvirkninger utenfor familien. Tordsson hevder i denne sammenhengen at friluftslivet kan forstås som en "bevisst livsstil", eller et valg av personlig identitet. (For mer inngående se kapittel 6).

3.3.9 Idretten fra 1985 til i dag

Denne perioden omtales som modernisering av den norske idrettsbevegelsen (Loland 2007). Flere kvinner kommer inn i idrettens toppledelse, noe som blant annet fører til endring i tittelen idrettsformann til idrettspresident ved Idrettstinget i 1987. NIF setter idrettspolitiske spørsmål på dagsorden, noe som fører til utspill om 100 % andel av tippemidlene, og resulterer i at idretten får 67,5 % av overskuddet fra tippemidlene. Idretten prioriterer trim, idrett og helse, idrett og kvinner og barneidrett i perioden 84-87, som også står som sentrale samfunnsprioriteringer i perioden. Også toppidretten utvikler seg raskt i perioden, og NIF setter i gang det første toppidrettsprosjektet, Prosjekt 88. I september samme år tildeles Lillehammer de olympiske leker i 94. Som konsekvens av tildelingen øker toppidrettssatsingen, og Norges Olympiske Komite (NOK) og de store særforbundene får større innflytelse. Likevel samles NIF og NOK til felles ledelse fra 1994. Også arbeidet mot doping får økt fokus i perioden, og spesielt holdningsskapende arbeid. De Olympiske Leker fungerer samlende for idretts-Norge, og NIF opplever jevn medlemsøkning i perioden. Etter lekene øker interessen for toppidrett, men internt i idretten står konflikten mellom prioritering mellom toppidrett og breddeidrett. I perioden etter vinterlekene på Lillehammer og frem til 2007 arbeides det med samling til Norges Idrettsforbund og Olympiske Komite, hvor demokrati står i fokus. Spesielt står samlingen for arbeid med å dempe konflikten mellom toppidrett og breddeidrett, hvor mangfoldet i moderne idrett kan stå samlet (ibid).

Jeg finner grunn til å se litt mer på en side av idrettsfeltet i perioden, nemlig synet på helse. Da spesielt fordi det forteller noe om samfunnstrender, og gir et bilde på en av samfunnets endringer i perioden. I følge Loland (2007) er en tradisjonell forståelse av helse knyttet til nøkkelordet likevekt eller harmoni; at mennesket opplever harmoni mellom de ulike delene av og funksjonene i menneskekroppen, senere forstått som det å «være funksjonsdyktig». Dette henger klart sammen med samfunnets behov for kroppsarbeid i tradisjonelle yrker. Det var til nytte for samfunnet at flest mulig hadde helse som gjør dem funksjonsdyktige til å utføre arbeid som krever yteevne.. Samtidig har utviklingen i arbeidslivet gjort at flere har mindre fysisk aktivitet i arbeidet, og derfor mister helsebegrepets verdi hvis det blir knyttet til funksjonsdyktighet.

Den moderne måten å se på helse legger vekt ved å utvikle menneskelige potensialer, og at et sunt menneske har evnen til å kombinere ønsket om å unngå sykdom og skade med ønsket om å søke nye opplevelser (ibid). Likevel kan smerte og skade være en del av et sunt liv, fordi kroppslig aktivitet gir helsefremmende verdier på sikt. På denne måten kan for eksempel

frikjøring på sikt inngå i et helsefremmende perspektiv, fordi det danner grunnlag for god helse tatt i betraktning både sosiale, fysiske og psykiske opplevelser i utøvelsen av aktiviteten, på tross av skaderisikoen.

Et annet moderne trekk ligger til hvilken betydning helse har i samfunnslivet (ibid). En sterk, sunn kropp er blitt et tegn på at vi er vellykkede og har kontroll på livene våre. Med andre ord har kroppen blitt et statussymbol, hvor mennesket i samfunnet leser andres grad av vellykkethet ut i fra kroppens utseende. Det er blitt viktig å vise frem sin smak, sine preferanser, sin livsstil, grad av suksess og selvkontroll i det senmoderne samfunnet.

3.3.10 Friluftslivet 1985 til i dag

I følge Odden (2008) utgjør årene rundt 1985 et vendepunkt i norsk friluftsliv, hvor den sterke veksten i oppslutning i de tradisjonelle aktivitetene endres til stagnasjon. Han trekker frem endring blant unges utøvelse som en forklaring på stagnasjonen. Dette forklares videre med at moderne aktiviteter og andre fritidsaktiviteter utgjør en konkurranse for det tradisjonelle friluftslivet. Blant moderne aktiviteter hevder Odden at frikjøring, terrengsykkel, fjellklatring, kiting, og elvepadling mm. har noen likhetstrekk som gjør at de kategoriseres i samme betegnelse, moderne friluftsliv. Aktivitetene omtales som relativt krevende både i forhold til fysikk, teknisk utøvelse og utstyr. Fremveksten av moderne friluftsliv kan sees i sammenheng med strukturelle utviklingstrekk i samfunnet. Vekst i det private forbruket øker, flere privatbiler og flere fritidsboliger (Odden 2008). Trolig utgjør endringene mulighet for å oppsøke de moderne friluftslivsaktivitetene, både være seg økonomisk overskudd og logistikk som kan knyttes til biltransport og fritidsboliger. Dette sier noe om utviklingen i samfunnet, hvor individer står stadig friere til å oppsøke «sin» aktivitet, på grunn av strukturelle endringer og sosialiserende prosesser i det senmoderne samfunnet (forklares mer i teoretiske teorier, og diskusjonen i oppgava).

Odden hevder videre at to forhold endrer seg betraktelig i perioden, oppmerksomhet i media og kommersialisering av friluftslivet. Fremveksten av moderne friluftsliv har fremmet oppmerksomhet i media og kommersielle interesser. Odden sporer endringer fra turfokus til prestasjonsfokus. Dette trekker også på endringene i perioden knyttet til helse, slik beskrevet tidligere i oppgava, som signaliserer fokus i samfunnet på selvrealisering, eller grad av vellykkethet som individer vurderer hverandre etter.

Samtidig mener Odden at stagnasjonen i friluftslivutøvelse skyldes at de unge bruker tiden på skjermaktivitet, hvor antall timer øker til det dobbelte fra 1994 til 2006, 4 timer og 35 minutter (Odden, 2008). Dette fungerer så som et hinder for at flere kan ta opp friluftsliv som fritidsaktivitet. Likevel kan trolig dagens endringer i sosialt samhandling på internett danne grunnlag for ny oppblomstring i moderne aktiviteter. Dette drøftes senere i oppgava.

3.4 Hva er elvepadling

I det foregående ligger en gjennomgang av idrett og friluftsliv historisk i Norge. Tidligere i oppgava har jeg vært gjennom definisjoner av idrett og friluftsliv, hvor jeg har kommet frem til ulikheter mellom kategoriene, samt litt om interne strider i både idretts- og friluftslivs-feltet. I denne delen vil jeg diskutere elvepadler-feltet. Jeg skal kategorisere det i idrett- og/eller friluftslivs-feltet, men før dette bør jeg si noe om elvepadlingens historie. Denne diskusjonen danner så grunnlag for legitimering av problemstillingen for oppgaven.

3.4.1 Historie elvepadling

Padling i kajakk har røtter til eskimoenes fangst og fiske. Som rekreasjonsaktivitet ser vi oppstarten på slutten av 1800-tallet og virksomheten hadde størst utbredelse på kontinentet (Høst 2012). Det var først på 1920-tallet slalåmkonkurranser på elv ble arrangert, og verdensmesterskap ble avholdt i Geneve i 1949. Det første verdensmesterskap i utfor ble holdt ti år etter.

Tidlig var kajakkene laget av seilduk. Disse var sårbare for skader ved sammenstøt med stein og fjell, og utfoldelsen bar preg av dette. Rundt 1960 ble det vanlig å benytte glassfiberkajakker, før plastmaterialer kom på markedet i 1980. Også glassfiberkajakkene var sårbare for skader, men når plastkajakkene kom på markedet var det et stort framskritt for elvepadling. Det som tidligere var umulig å gjøre i en elv ble nå ikke bare mulig, men også relativt enkelt. Fra 1990 blir det utviklet mange nye modeller, og kajakker spesialiseres til ulike formål, slik som rodeo, creeck, polo og slalåm. Dagens rodeobåter er ytterligere forbedret og lages i karbon for å oppnå lavere vekt og er bedre til luftige triks.

Elvepadling kom til Norge på 1960-tallet, og Norges Kajak og Kanoforbund opprettet Utvalget for elvepadling i 1972, som i dag har endret navn til Norges Padleforbund (ibid).

Elvepadling i dag spenner over mange aktiviteter, alt fra konkurranser til turpadling. Rafting kan padles både som tur, kommersielt eller i form av konkurranse. I kajakk er det en rekke «undergrener»: leikebåting, valse- eller bølgeridning, mens rodeo er knyttet til konkurranseformen for leikebåting. Den måten flest driver elvepadling i kajakk er ved å padle elvestrekker av varierende vanskelighetsgrad. Padler man med en leikebåt, er det stort sett enkle elver, hvor man stadig oppsøker nye valser eller bølger. Blir derimot elva vanskeligere er det vanlig å benytte en større båt, hvor man tar seg nedover elva med sikring etter behov. Denne måten omtales som creeck padling. Det er også mulig å konkurrere i creeckpadling, da som utfor. Men den olympiske grenen som tar for seg elvepadling er tradisjonell slalåmpadling.

Derfor kan ser vi at elvepadling kan bedrives på mange måter, og NPF benytter tre kategorier for utøvelse av elvepadling som er knyttet til «målsettingen» for utøvelsen: som *alternativ naturopplevelse*, som *konkurransetidrett*, som *risikoaktivitet*. Jeg vil nå ta utgangspunkt i definisjoner av idrett og friluftsliv, samt den historiske skissen ovenfor, for å diskutere hvor elvepadling hører til.

3.4.2 Diskusjon: er elvepadling idrett og/eller friluftsliv?

Jeg har nå drøftet noen forskningsperspektiver på idrett og friluftsliv. Tidligere ligger mange definisjoner for både idrett og friluftsliv, historisk utvikling og påvirkninger av idrett, friluftsliv og elvepadling. Når kommer jeg til essensen i hele gjennomgangen, hvor hører elvepadling til? Er elvepadling idrett eller friluftsliv?

For det første er det mange ulike definisjoner av både idrett og friluftsliv. Når det gjelder friluftsliv er det felles for definisjonene at det foregår i friluft og der opplevelsen er målet. Her kan man jo si at elvepadling passer godt inn i denne kategorien. De tidlige definisjonene av friluftsliv som legger vekt ved verdistandpunktet at friluftsliv kan være en vei til miljøvennlig livsstil, er litt mer problematiske i denne sammenhengen. På den ene siden ferdes jo padlere i vassdrag og opplever naturen nært. Dette kan danne grunnlag for at individer føler tilhørighet og ønsker å ringe om naturen og ta vare på den. Et eksempel på dette er arbeidet med å sikre varig vern av Raumdalselva som er truet av kraftutbygging, tross at elven allerede er besluttet vernet. Her har kajakkpadlere vært svært delaktige i naturvernarbeidet.

På den andre siden er elvepadling en aktivitet som er meget utstyrskreven. Utstyr som kajakk, åre, spruttrekk og bekledning må nødvendigvis danne forurensning både i produksjon,

transport frem til forbruker og som avfall. Et annet argument mot miljøvennlig livsstil er at en må transportere seg og kajakken frem til elva – og da til vanlig med privatbil. Likevel kan elvepadling gjøre at individer legger grunnen for en miljøvennlig livsstil ved at aktiviteten gir naturopplevelser.

Det kan altså være noe problematisk å innlemme elvepadling som friluftsliv i tråd med de tidlige definisjonene. Etter NINA`s redefinering av friluftsliv, hvor mindre turer er inkludert, dannes det større grunnlag for å definere elvepadling som friluftsliv. Også den offentlige definisjonen gjør det enklere å definere elvepadling som friluftsliv. Sentralt her finnes politisk oppgave om å danne grunnlag for fysisk utfoldelse i fritiden, som skal være helsefremmende. I denne sammenheng er det verdt å nevne at elvepadling kan danne grunnlag for gode betingelser for både fysisk og mental helse, da aktiviteten stiller krav til begge, noe som fremkommer senere i oppgava.

Likevel er det deler av elvepadling som er mer problematiske å definere som friluftsliv. Dette gjelder konkurranseformen, hvor det vil være mer naturlig å se på aktiviteten som idrett. Dessuten har elvepadlere gjort om noen elver til idrettsanlegg, hvor begrepet friluft kommer i konflikt med friluftslivsdefinisjonen på grunn av menneskeskapte endringer i naturen.

Som jeg har vært inne på finnes mange definisjoner av idrett. Felles for definisjonene av idrett at det er fysisk aktivitet, konkurransepreget og at det foregår i organisert form. Derfor er det naturlig at konkurranseformen i elvepadling faller i kategorien idrett, og dette skiller seg helt klart fra friluftslivet. Det meste av elvepadling har med fysisk aktivitet å gjøre, likevel er det ikke naturlig å kategorisere det som idrett, når også friluftsliv definisjoner innlemmer dette. Derfor har jeg valgt å bruke NIF`s definisjon: ”*Med idrett forstås fysisk aktivitet av fritids- og hobbypreget karakter, hvor utøverens egen innsats er avgjørende for resultatet*”. Her forstår jeg at «resultatet» er i form av plassering og ikke den tekniske utøvelsen i seg selv. Likevel har teknisk utøvelse påvirkning på resultatet, forstått som plassering. Derfor kan det virke som om elvepadling kun er idrett når det konkurreres.

Hva så med trening til konkurranser? Her beveger jeg meg inn i en gråsoner. Ut i fra mine egne erfaringer med organiserte treninger i regi av elvepadlerklubb, foregår dette i mer løst organisering enn hva jeg kjenner fra resten av idretten. I elvepadling er organisert trening mest som en samling av elvepadlere, og ikke mye «trening» i tradisjonell forstand, som innebærer øvinger og gjentakelser. Det er her jeg mener elvepadling som aktivitet skiller seg

fra både idrett og friluftsliv. Nettopp fordi det meste av aktiviteten i elvepadling likner mer på friluftsliv, men er organisert i idrettslag og herunder også NIF.

Så for å vende tilbake til hovedspørsmålet i denne delen, er elvepadling idrett eller friluftsliv? Dette får jeg så vanskeligheter med å besvare generelt. Likevel er det klart at konkurranser er idrett, men kan jeg så påstå at resten av utøvelsen av elvepadling er friluftsliv? Det er her jeg mener at elvepadling, og trolig også andre former for moderne aktiviteter/friluftsliv befinner seg i en i en egen kategori. Deler av elvepadling oppfattes som idrett, og noe oppleves som friluftsliv. Men i gråsonen mellom idrett og friluftsliv ligger elvepadling, uten at jeg tør å sette et begrep på det. Etter beste skjønn tror jeg også at andre liknende aktiviteter befinner seg, slik som surfing, skate, frikjøring på ski og brett, klatring, terrengsykling, base, paragliding/hanggliding og kiting. Altså de personer som utøver aktiviteter som Pedersen (2002) kategoriserer som spesialistene i hennes prosjekt å identifisere utviklingen i naturbruk. Her er det viktig å merke seg at begrepet naturbruk står sentralt, og skiller seg fra kategorisering idrett og friluftsliv. Kanskje dette burde være en egen kategori å plassere elvepadling og liknende aktiviteter innen. Samtidig sees spesialistene i sammenheng med globale trender, hvor universell verden står sentralt.

For å konkludere tør jeg å påstå at elvepadlingen befinner seg i gråsonen, et sted mellom idrett og friluftsliv. Elvepadling passer godt inn i begge kategorier, men avviker også fra definisjoner om begge. Derfor har jeg benyttet to nye begreper, hvor jeg først kategoriserer elvepadlere som naturbrukere, og sammenligner de med Pedersens spesialistene. Her er det klart at jeg bryter med tradisjonelle måter å se på elvepadling, hvor stimuliforskning dominerer (se lengre frem i avhandlingen), men med hensikten å se på helsefremmende aktivitet kan det virke nyttig å bryte de mønstre som allerede ligger i forskningsstrukturen.

Spørsmålet om elvepadling bør regnes som idrett eller friluftsliv er ikke kun et avklaringsspørsmål av rent akademisk interesse – i negativ forstand. Vi har konstatert at samme atferd, samme aktiviteter kan plasseres innen kategorien idrett og friluftsliv. Hva utgjør da forskjellen? Ikke minst at i idretten er konkurransemomentet mer eller mindre tydelig til stede. Dette betyr at de som er flinke i en aktivitet får positiv oppmerksomhet, de mindre flinke får gjerne en lavere status. Dette medfører en tendens til seleksjon, til inklusjon av noen og eksklusjon av andre.

Innen idretten er dette kjent som «fracfallsproblematikken». Det er godt kjent at svært mange i barneårene deltar, mer eller mindre aktivt, i idrettslagenes virksomhet. Denne skal i tråd med

retningslinjene være preget av lek, innbefatte alle, ikke være fokusert på spesialisering, men egenverdiene og utfoldelsesgleden. Mer konkurranseorientert, mer systematisk trening, mer av talentutvikling og spesialisering, må komme i seinere alder. Og det er da vi finner det store frafallet innen idretten!

Slik sett favner det vi kaller «idrett» over to forskjellige fenomener. Det ene er barneidretten opplevelsesfokus, som på mange måter er i slekt med friluftslivets tradisjonelle verdigrunnlag; det andre er ungdomsidrettens tilnærming til eliteidrettens grunnleggende meningsdimensjoner, hvor prestasjonsmotivet og konkurranseelementet får en mer fremtredende plass. De grunnleggende «kodene» er forskjellige. Og det kan synes som at det er vanskelig å la begge kodene leve sitt liv parallelt. Hvis konkurranse- og prestasjonsmomentet kommer inn, da synes det å være vanskelig å holde fast ved opplevelsesorienteringen.

Forskjellene ligger også på et indre, personlig plan. Driver jeg elvepadling for å oppleve elvenaturen, bli i ett med elven? For å leike? For å forbedre mine ferdigheter? For å vedlikeholde utholdenhet, muskelstyrke og yteevne? For å trene til neste konkurranse? For å bli like god eller bedre enn mine kamerater? Den høgst personlige meningen kan avgjøre hvordan vi erfarer og vil kategorisere det vi driver med. Men heller ikke dette trekker noen absolutt grense mellom idrett og friluftsliv. Vi har ofte flere kryssende, overlappende og uklare motiver samtidig.

Videre tar oppgaven nå for seg hovedlegitimering av problemstillingen, sett i lys av det som har foregått ovenfor.

3.5 Legitimering av problemstilling, del 2

Som det kommer frem i denne grundige gjennomgangen av idrett og friluftsliv i nyere historie, ser vi at det har skjedd en rekke hendelser som både forklarer hvorfor idrett og friluftsliv har vokst frem, og hvorfor de varierer i oppslutning og virksomhet. Idretten og friluftslivet tilhører ulike departementer, idretten sorterer under kultur og friluftslivet sogner til miljøvern. Dette betyr at idrett og friluftsliv ikke blir vektet i forhold til hverandre på statsbudsjettet. Dette legger også føringer på hva en forventer at det offentliges innsats skal rettes mot. Innen kultur er det en selvfølge at aktivitet av ulike slag har en verdi som det er

samfunnets oppgave å støtte og stimulere. Friluftslivets forankring i miljødepartementet tilsier at hovedoppgaven er å sikre og tilrettelegge områder for friluftsliv; å stimulere til aktivitet gjennom friluftslivets organisasjoner må komme i andre hånd. Dessuten drives store deler av friluftslivet uformelt og uten organisasjonsstøtte, i familier, vennegrupper og mer eller mindre uformelle lag.

Både idretten og friluftslivet vært gjennom mange interne strider, som i seg selv har vært et hinder for deres betydning i samfunnet. Likevel er det idretten som kommer «heldigs ut av det» når vi skal se på kroner og øre. Dette fordi idretten er tillagt en samfunnsnyttig funksjon, nettopp folkehelse. I tillegg har idretten medlemsregister som gjør det målbart, noe friluftslivets struktur mangler. Dette forklarer så hvorfor mange aktiviteter ønsker å tilknytte seg NIF, fordi det er fordelaktig når det kommer til utbygging av anlegg. Samtidig står idretten ovenfor en utfordring når det kommer til hvem som skal prioriteres av toppidrett eller breddeidrett, hvor NIF`s formål «idrettsglede for alle» står i kjernen av problemet. Når dette er nevnt, så har jeg jo kommet fram til at elvepadling kan gå i begge kategorier, både idrett og friluftsliv. Derfor vil begge måter å bedrive aktiviteten på danne grunnlag for å bøte på myndighetenes økende fokus på folkehelse, og være et middel for å være et aktivt menneske. Elvepadlingens tosidighet er også fordelaktig med tanke på å være en bro mellom idrett og friluftsliv, samtidig som det kan være ivaretagende for både idrettens og friluftslivets interne strid, både når det kommer til topp/bredde i idrettens diskusjon, og økologi/aktivitet i friluftslivsdiskusjonen.

Jeg har også sett på ulike måter å bedrive friluftsliv på, hvor Odden fremhever tendensen om økt oppslutning rundt moderne friluftslivsaktiviteter, forstått etter Pedersens kategori spesialistene. I denne sammenheng vil økt kunnskapsbilde rundt elvepadling kunne ha overføringsverdi til andre moderne aktiviteter, slik at de sosialiseringprosesser som ligger til grunn i denne oppgava kan være til nytte i også for disse. Derfor vil denne oppgava være et bidrag både til forståelsen til elvepadling og sosialisering til andre liknende aktiviteter, hvor hovedargumentet er at denne måten å være aktiv på, i spennet mellom idrett og friluftsliv, aktivitetsbasert naturbruk, kan tjene samfunnet i folkehelseøyemed.

4 Metode

Metode er et viktig valg en må foreta i forskningsprosessen. Metodisk tilnærming er et middel for å komme frem til ny kunnskap, et redskap for å løse et problem (Aubert 1985). Metoden i seg selv løser derfor ikke problemet, men er en nødvendig forutsetning for at resultatene som kommer frem skal belyse de forhold en søker kunnskap om.

Vi lever og samhandler i sosiale felleskap. Hva som skjer i slike sosiale prosesser kan være vanskelig å fange opp. Derfor har forskerens blikk fokus på å komme frem til sannhet (Postholm 2005). Sannheten skal komme frem gjennom forskning. For at forskningen skal anerkjennes må den derfor ha en pålitelig metode. Dette innebærer blant annet at det må skje en systematisk utvelging av data, resultatene må presenteres på en slik måte at det er åpent for etterprøving og kritikk, kontroll, og resultatene må kunne gi grunnlag for videre forskning og utviklingsarbeid (Holme og Solvang 1991). Hvilken metode som egner seg best for å samle inn data til det en ønsker å undersøke kan i enkelte tilfeller være vanskelig å avgjøre. Valget av metode avgjøres imidlertid i stor grad av problemstillingens formulering. Derfor faller de fleste metodevalg svært naturlig.

I dette kapittelet vil jeg forsøke å beskrive utvalg, troverdighet, bekreftbarhet, overførbarhet i oppgava. Underveis vil jeg kommentere erfaringer og tanker jeg har gjort om min egen fremgangsmåte.

4.1 Valg av metode

For å komme fram til sikker kunnskap finnes det to hovedformer av metodisk tilnærming, kvalitativ og kvantitativ metode. For en enkel forklaring av forskjellen mellom disse er det vanlig å bruke tall. Kvantitativ metode bygger på mange respondenter, svarene tallfestes og skal sikre validitet og som gir harddata. Kvalitativ metode har færre objekter, det er kvalitet i validiteten og gir mykdata. Hvilken metode en skal benytte må sees i sammenheng med det problemet en skal undersøke og hvilke teoretisk posisjon en skal forholde seg til (Holme og Solvang 1991).

Kvantitativ metode

Kvantitative metoder er fremgangsmåter for å samle inn data i tall og mengdestørrelser. Denne formen tar sikte på å formidle forklaringer som målbare enheter. Derfor fremstilles den ofte statistisk i grafer og kurver, men også fremstilling i tekst. Ved bruk av kvalitativ metode ønsker enn gjerne å komme frem til breddekunnskap, kartlegge, teste ut hypoteser eller årsakssammenhenger. Kvantitativ metode kjennetegnes ved strukturert innsamling av data, og omtales som formalisert. (Dalland 2007). En forutsetning for å benytte kvantitativ metode er at forskeren i forkant tilegner seg en viss kunnskap om fenomenet som skal undersøkes. På denne måten er kan hun/han gjøre målbare undersøkelser om de teoretisk definerte problemene hun/han ønsker å utforske. Dette skal danne grunnlag for at forskningen ikke går i fallgruver. Med andre ord vil det være misledende å prøve å måle noe en ikke forstår eller har tilstrekkelig kunnskap til.

Kvalitativ metode

Kvalitativ metode er fremgangsmåter for å søke forståelse for menneskers handling. Metoden omhandler dybdekunnskap i fenomeners karakter eller egenskaper, og tar sikte på å komme frem til menneskers erfaringer, tanker, forventinger, holdninger, opplevelser og livsverden. På denne måten benyttes metoden for å få frem sammenheng og helhet. (Dalland 2007).

Kvalitativ metode kjennetegnes ved at forskeren er mer aktiv i rollen enn i kvantitativ metode, og bruker blant annet seg selv som instrument for innsamling av data. Derfor er forskerens ståsted, faglige og personlig interesse og erfaring, avgjørende for problemstillingen. Hvilke perspektiver som er aktuelle, samt valg av metode og utvalg er avhengig av forskerens integritet. Det er med andre ord liten tvil om at forskeren er medvirkende og påvirker både spørsmålene og konklusjoner som skal vektlegges og formidles. Kvalitativ metode er i mindre grad formalisert enn kvantitativ metode, og kjennetegnes ved at den har stor fleksibilitet.

Avgjørende for valg av metode er tilnæringsmåten. Tilnæringsmåten er ulike måter å trekke slutning på, og kan grovt sett deles inn i induktiv- og deduktiv tilnæringsmåte. Kombinasjonen av de to kalles hypotetisk-deduktiv metoden. Induksjon vil si at man trekker en allmenn oppfatning ut i fra empirien, altså en kvalifisering. Ved induksjon kommer man fram til større eller mindre sannsynlighet, hundre prosent sikkerhet kan ikke oppnås. Deduktiv tilnæringsmåte innebærer at forskeren trekker en slutning som betraktes som gyldig hvis

den er logisk konsistent. En forutsetning for deduksjon er at premissene forskeren trekker slutninger om er i overenstemmelse med virkeligheten. Forskjellen på de to er at induksjon gjør det teoretisk mulig å forkaste resonnementet om det ikke har forankring i virkeligheten (Thuren 1993).

En hypotetisk-deduktiv tilnæringsmåte tar sikte på å teste holdbarheten av bestemte teorier gjennom hypotesetesting. Denne fremgangsmåten forutsetter en presist formulert problemstilling, samt at det eksisterer noe meningsfullt å innhente opplysninger om. Denne tilnæringsmåten settes ofte i forbindelse med kvantitative metoder (Halvorsen 1993).

Metodene er på ingen måte konkurrerende, men komplementære. Ingen av metodene er derfor bedre eller mer vitenskapelige enn andre. I mange tilfeller vil en viss grad av metodetriangulering være hensiktsmessig. Trianguleringen kan foretas på mange ulike måter og det er opp til forskeren å komme frem til den metoden hun/han mener er mest hensiktsmessig for det gitte prosjekt (Halvorsen 1993).

4.2 Legitimering av valg av metode

Hensikten med denne oppgaven er å forsøke å skape en dypere forståelse av elvepadling, nærmere bestemt utøvere og miljøet begrenset til alderen 13-18 år. Når man forsøker å nærme seg en virkelighet man ikke kjenner uten klare hypoteser eller med en vag og lite presis problemstilling, vil en induktiv tilnæringsmåte være meningsfull. Formålet med denne måten å trekke slutninger på blir å tilegne seg størst mulig helhetsforståelse av alle aspekter ved et fenomen. Da vil en kvalitativ metode være mest hensiktsmessig. I denne sammenhengen er det viktig å være klar over at valg av metode er strategisk.

Kvalitativ metode har av den grunn vært et hensiktsmessig valg. Jeg mener dette er en god metode å benytte siden jeg ønsker å undersøke en kultur og få et dypere innblikk i utøverens opplevelse av denne. Metoden gjør det mulig å få frem kvaliteter og typiske iboende kvaliteter ved temaet elvepadling. Derfor vil kvalitativ metode gjøre det mulig å forstå elvepadlingsfenomenets karakter og elvepadlerens livsverden. På denne måten vil undersøkelsen søke forståelse av elvepadlerens handlinger og adferd.

Som jeg har vært inne på tidligere har forskerens før-forståelse betydning for prosjektet. I mitt tilfelle vil dette dreie seg om kunnskapen, perspektiver og meninger jeg har omkring elvepadling, utøvere og de forhold som inngår i aktiviteten. Jeg er selv aktiv innen elvepadling som fritidssyssele og gjennom dette kjenner jeg mange personer som utøver aktiviteten. For meg utgjorde dette et ”objektivt” utgangspunkt for arbeidet med undersøkelsen. Denne erfaringen la også grunnlaget for mine subjektive fordommer og meninger i tilnærmingen til undersøkelsen. Dette innebærer også en utfordring i å skape avstand til egne erfaringer fra miljøet og til intervjuene jeg foretok. Det er også viktig å være klar over at det er få deltagere i gruppen problemstillingen omfatter. Utvalget av respondenter blir derfor begrenset, noe som ”tvinger” frem en kvalitativ metode.

4.3 Design

Selv om kvalitativ metode ikke gjør det mulig å generalisere eller gjøre undersøkelsen representativ, var utvalg et avgjørende element i undersøkelsen. For å få et dypere innblikk i elvepadlerne som omhandles i problemstillingen, ønsket jeg derfor å komme i kontakt med intervjupersoner som jeg kunne anta var i besittelse av nyttig informasjon. Kvale (1997) mener gode intervjuer krever ekspertise, både når det gjelder forskningstemaet og når det gjelder menneskelige relasjoner. Jeg ønsket derfor å intervju personer med relativt høyt bevissthetsnivå og selvrefleksjon. Det kan jo diskuteres om mennesker som befinner seg i alderen som omhandles i denne oppgaven besitter de egenskaper nylig beskrevet. For å få størst mulig variasjon i materialet, var idealet å intervju personer med ulik bakgrunn og tilnærming til aktiviteten. En slik utvelgelse forutsetter omfattende kunnskap om den gruppen en skal velge undersøkelsesenheter fra, og en bevisst strategi for hva en ønsker å oppnå (Holme og Solvang 1996). Som jeg har belyst i innledningen til denne oppgava, har elvepadling en omvendt medlemsmasse. Dette medfører at det er relativt begrenset antall elvepadlere som er i alderen som omhandles i denne oppgava. Min systematiske utvelgelse av undersøkelsesenheter ble derfor å komme i kontakt med personer i og på elva. I denne sammenheng plukket jeg opp et samarbeid mellom NPF, KPK og Norway Daze, Youngboaters. Dette prosjektet hadde samlinger noen helger vår og sommer 2009 som jeg oppsøkte og kom i kontakt med intervjuenheter. Det skal en i denne sammenheng skal være klar over er at man gjør et strategisk valg av personer også her. Dette er basert på den kjemien som oppstår med enkelte, både mulige respondenter og informanter. Derfor er utvalget mitt

det som kalles bekvemmelighetsutvalg. Det er også knyttet til intervjurespondentenes geografiske tilhørighet.

Holme & Solvang skiller mellom informant- og respondentintervju. Informantintervju innebærer at en intervjuer personer som selv står utenfor det fenomenet en studerer, men til tross innehar nyttig informasjon. Respondentintervju innebærer at intervjupersonen er delaktig i fenomenet en studerer. I mine undersøkelser har jeg benyttet unge elvepadlere som respondenter, mens informanter er personer som innehar nyttig informasjon om de unge elvepadlernes livsverden, foreldre.

Som supplerende data innsamling har jeg benyttet observasjon. Denne metoden å samle inn data skiller seg merkbart fra intervju på den måten at den registrerer hva mennesker faktisk gjør, ikke hva de sier at de gjør. I følge Jackobsen (2005) dreier observasjon seg om å registrere personer og gruppers adferd. Dermed registreres hva brukeren (elvepadleren) gjør i en spesiell kontekst, i dette tilfellet naturlige omgivelser for elvepadlernes livsverden. For at denne undersøkelsen dreier observasjonen hovedsakelig om samlingene på elva, men også sporadiske observasjoner gjort ved møte av informanter og respondenter sommeren og høsten 2009, både på elva og i andre settinger.

4.4 Utvalg

I utgangspunktet var jeg interessert i å innhente informasjon fra personer som kunne danne et bredt bilde av unge elvepadlere. Derfor var det ønskelig å intervju og observere personer som representerte bredde og variasjon, og på denne måten danne et bilde av elvepadlermiljøet. Når jeg kom i gang med å finne intervjurespondenter ble det fort tydelig hvem jeg kom i kontakt med. Derfor viser det seg at utvalget representerer unge elvepadlere som har padlet en stund, behersker elva godt og som hører geografisk til på Østlandsområdet. Likevel danner utvalget grunnlag for å innhente informasjon fra mennesker som har mye kunnskap om det de interesserer seg for. Informanter og respondentene er også personer som er villig til å gi fra seg informasjon og er gode til å formulere seg. Likeså ville jeg at utvalget skulle inneha personer som både padlet rodeo og creech, samt personer som hadde lang fartstid og mindre lang fartstid.

Fordi jeg ønsket å få frem størst mulig bredde og variasjon ville jeg at utvalget skulle bestå av både jenter og gutter i ulike aldre innenfor rammene for oppgava. Derfor består informantene av halvparten gutter og halvparten jenter.

Med henblikk på fritidsrelaterte forhold ville det også være interessant å ha et utvalg som besto av personer med variert hovedbeskjeftigelse. Jeg ser det som positivt at utvalget består av en viss variasjon for å få frem en mer helhetsforståelse av miljøet.

Hvor mange intervjupersoner en trenger avhenger av studiens formål? I følge Kvale (1997) må man intervju til materialet er «mettet». Etter intervjuer med seks respondenter så jeg at svarene så ut til å dekke de forhold jeg ønsket å belyse, og valgte derfor å avslutte datainnsamlingen. Intervjuene med informanter ble avgrenset til tre, fordi det da så ut til å dekke de forhold jeg ønsket å belyse.

Jeg endte dermed opp med et utvalg som besto av 6 elvepadlere og 3 foreldre. Utvalget er i hovedsak bosatt på Østlandet, men tilhører likevel ulike padleklubber. Foreldre kommer fra opprinnelig fra ulike landsdeler, og her representeres Nord-Norge, Vestlandet og Østlandet. Respondentene er i alderen 13 til 19 år, og alle har padlet relativt mye de siste tre årene. I dette ligger at de har padlet mer enn 50 ganger hver sesong, og holder et høyt ferdighetsnivå. Alle respondentene bedriver aktiviteten både som konkurranse og turpadling, noe som gjør de i stand til å belyse flere sider av aktiviteten. Foreldrene består av et utvalg av både aktive, delaktige og de som går i kategorien ildsjeler, det vil si som bruker mye fritid på elvepadling og organisering av aktiviteten.

Holme og Solvang (1991) skiller, som tidligere nevnt, mellom informant- og respondent-intervju. Intervjupersonene benyttet i oppgava betraktes som begge deler, foreldre informanter og elvepadlere respondenter. Alle er respondentene er personer som er delaktig i fenomenet elvepadling, mens informantene består både av personer som står utenfor og som er delaktig i elvepadling. Med datainnsamlingen fra foreldrene ønsket jeg å få utfyllende informasjon om respondentene, og derfor blir disse informanter om elvepadlernes (respondentene) livsverden.

4.5 Intervjuguider

I mitt intervjuopplegg utarbeidet jeg intervjuguider (se vedlegg) til anvendelse av samtalen med intervjuerespondenter og informanter. Intervjuopplegget er delvis strukturert eller

semistrukturert, dette innebærer at det klart antydes temaene og spørsmålene. Hensikten med guidene er at de skal fungere som en rettesnor for å kontrollere at jeg har vært innom de viktigste punktene i løpet av intervjuet. Den type informasjon som jeg var ute etter, relatert til problemstillingen, antok jeg ville bli vanskeligere tilgjengelig med mer strukturert intervjuform enn den jeg har valgt.

Innenfor kvalitativ metode, finnes det flere muligheter med hensyn til bruk av metoder, og forskjellige teknikker i intervjuene. Intervjuguiden ble testet ut på personer som bruker av sin fritid til elvepadling, og spørsmålene ble i noe grad endret på bakgrunn av dette. I hovedsak ble intervjuene endret til at spørsmålene ble mer generelle. Spørsmålene ble også endret noe underveis i intervjuene, med tanke på kjemi og flyt i samtalene med intervjupersonene. Spesielt ble intervjuene med respondenter endret underveis, hvor de i noe grad ble lagt opp til en samtale rundt temaene, men for så å følge opp med konkrete spørsmål om hva jeg var ute etter ved behov. Underveis ble også noen spørsmål tatt bort i enkelte intervju, da jeg mente jeg hadde tilstrekkelig informasjon om tema spørsmålet var ment å belyse.

Ut fra problemstillingen fant jeg først ut hvilke emner jeg ønsket å belyse, for siden å finne utfyllende spørsmål. Valget med delvis strukturert intervjuguide er med hensyn til mitt ønske om å komme frem til individenes personlige tanker, meninger og synspunkter. Likeså ønsket jeg at intervjupersonene i størst mulig grad fikk frihet til uttrykke seg uten påvirkninger fra meg som intervjuer.

Jeg endte opp med 8 temaer:

Elvepadling, elvepadleren, miljøet, venner og sikkerhet, sosialisering, identitet/påvirkninger og motivasjon/opplevelse. For hvert tema fulgte utfyllende spørsmål uten at intervjuobjektet ble opplyst om hva jeg var ute etter. På denne måten ønsket jeg at intervjupersonene kunne reflektere over spørsmålene og gi meg innblikk i elvepadlerens livsverden. Temaene hadde som hensikt å dekke problemstillingen min om å beskrive hva som kjennetegner det unge elvepadler-feltet og aktørene som er en del av dette.

4.6 Observasjon

Informasjonen innhentet ved observasjon er ment som et supplement til intervjuene for å se hva personene involvert i undersøkelsen faktisk gjør, og ikke hva de subjektivt opplever eller

mener. Jakcobsen (2005) mener mennesker som vet de blir observert kan opptre abnormt. Derfor har jeg benyttet skjult observasjon i mitt arbeid. Dette gjør at observatør-effekten ikke påvirker de som undersøkes og dermed ansees reliabiliteten som bedre enn ved bruk av åpen observasjon (Jakcobsen 2005). For å unngå etiske problemer har jeg kun benyttet observasjoner gjort av personer som har samtykket til å bli observert. Frivillig samtykkeerklæring ble involvert i intervjuene jeg foretok.

Jakcobsen (2005) skiller mellom deltagende og ikke-deltagende observasjon. Deltakende observasjon dreier seg om at den som observerer deltar på lik linje med det en undersøker. Ikke-deltagende observasjon innebærer at forskeren holder mer avstand til undersøkelses-enhetene. I mine observasjoner har jeg benyttet begge. Deltakende observasjon dreier seg om mer eller mindre tilfeldige møtene med informanter eller respondenter. Under samlingene knyttet til Youngboaters er ikke-deltagende observasjon benyttet.

4.7 Analyse av data

4.7.1 Meningsstolkning

Etter at intervjuene ble foretatt ble de transkribert i sin helhet. Dette arbeidet ga meg god kjennskap til innholdet, og dette lettet arbeidet med å analysere opplysningene. Siden det ikke er utviklet formaliserte rutiner, teknikker eller prosedyrer for behandlingen av slike data, har strukturering og organisering av data forgått i etterkant, i analysen av opplysningene. I følge Kvale (1997) finnes ulike verktøy for analyse: meningsfortetting, meningskategorisering, meningsstrukturering gjennom narrativer, ad hoc meningsgeneralisering og meningstolkning. Analysemetodene er nyttige for enkelte formål, relevante for noen intervju typer og egner seg for noen forskere. Analysen av intervjuene avhenger av forskeren, hvilke perspektiver og spørsmål hun/han fokuserer på i begynnelsen av prosjektet (før-forståelse). Derfor påvirkes dataanalysen av forskeren fokus og briller, gjennom oppfølging av spørsmål fra tidlig fase, planlegging, intervjuer og transkribering (analyse) (Kvale 1997). Her har intervjuets temaer delvis fungert som forslag til strukturering av opplysninger. Slik har jeg foretatt en tematisert analyse, og derfor kan dataene sammenlignes og belyse ulike synspunkter i intervju personens livsverden. For hvert tema har jeg spesielt sett etter utsagn og opplysninger som kan kobles sammen med teoriene benyttet i oppgava. Denne analysemetoden, meningstolkning, kjennetegnes ved at forskeren tolker intervjuene med henblikk på hennes perspektiver

omkring det som undersøkes. Tolkningen søker dypere enn det som direkte uttales, og ønsker å se strukturer og meningsdimensjoner som ikke er umiddelbart synlig i teksten (Kvale 1997). På denne måten har både mine perspektiver og kjennskap til teori og opplysninger vært viktig i analysearbeidet.

For kvalitative studier finner Thagaard (2003) det hensiktsmessig å erstatte begrepene reliabilitet, validitet og generaliserbarhet, som ofte er assosiert med kvantitative metoder, med troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet. Årsaken er at de er mer egnet til kvalitativ metode.

4.7.2 Troverdighet

Troverdighet har med forskningsfunnets konsistens å gjøre (Halvorsen 1993). Altså sier grad av troverdighet noe om påliteligheten i funnene i oppgava. Det er viktig at man i størst mulig grad er sikret mot at forskningsresultatene er tilfeldige. Derfor må forskningen utføres på en tillitsvekkende måte. I kvalitative undersøkelser har forskeren en mye større nærhet til intervjupersonene enn i kvantitativ metode, derfor snakker man ikke om objektivitet i forholdet til informantene. I følge Thagaard (2003) må forskeren vise til konteksten for innsamling av data. Forskning med høy grad troverdighet skiller mellom direkte informasjon fra felten og forskerens egne vurderinger. Likeså styrker det troverdigheten om forskeren har et reflektert syn på data innsamlingen og hvordan relasjoner mellom forskeren og intervjupersonen kan påvirke dataene og konklusjoner i undersøkelsen. Det er viktig å diskutere dette i forhold til intervjustadiet, transkripsjonsstadiet og analysestadiet (Kvale 1997). I det følgende vil jeg forsøke å gjøre rede for forhold som har hatt betydning for disse stadiene.

Intervjustadiet

Før intervjuene startet hadde jeg en «objektiv» forståelse av feltet. Her er det klart at min nærhet til elvepadlermiljøet har dannet en del fordommer og forventinger som jeg kan ha forsøkt å kategorisere etter. Likevel har mitt faglige syn og andres forskning på området dannet grunnlag for mye av objektiviteten. I intervjuene har jeg vært innom områder som jeg mener kan være stigmatiserende å spørre direkte om. Derfor har jeg ikke spurt direkte om dette, men benytter andre spørsmål, som gjør at jeg kan analysere tema ut i fra dette. Helt konkret omhandles dette under spørsmål om image og identitet. Jeg har også vært inne på at kjemi utgjorde en viktig del av utvalget, hvor det kan være problematisk at jeg har velger ut

respondenter som kan gi de svar jeg er ute etter. I denne sammenheng hevder jeg at utvalget representerer bredden i miljøet, og at jeg har forsøkt å gjøre et utvalg som kan inneha et relativt høyt bevissthetsnivå. I noen av intervjuene endret jeg også struktur, slik at samtalen ikke ble tematisk, men etter hvilken retning samtalen tok. Også noen spørsmål uteble da jeg følte jeg hadde tilstrekkelig med informasjon for å belyse tema jeg ønsket å belyse.

Transkripsjonsstadiet

I arbeidet med transkripsjonen valgte jeg å skrive alt som ble sagt i samtale/intervjuene med respondenter og informanter. Dette var et bevist valg for å unngå at jeg skulle trekke det jeg trodde jeg leitet etter. I denne fasen fikk jeg et godt innblikk i ulike perspektiver og data som ble innhentet. Likevel kan noe av arbeidet med å sortere ut sitater ha vært farget av mine fordommer og forventninger.

Analysestadiet

For å hente ut data som er relevant for problemstillingen har jeg tatt utgangspunkt i de ulike mekanismer. Videre har arbeidet bestått i å samle de utsagn som har relevans for en mekanisme av gangen, for så å se det fra ulike synspunkter. Her er det klart at teorien kan påvirke analysearbeidet, men i drøftingen belyser jeg flere sider ved et tema, noe jeg mener styrker troverdigheten til analysearbeidet. Jeg har også støttet meg på annen forskning gjort på området for å styrke oppgavens troverdighet. For å motvirke stigmatisering av respondenter og informanter har jeg gjort henvisninger anonyme.

4.7.3 Bekreftbarhet

Bekreftbarhet er knyttet til vurdering av forskningens tolkninger. I denne sammenheng innebærer dette at forskeren skal være kritisk til egne tolkninger. Dette medfører at forskeren, i prinsippet, bør fremlegge dokumentasjon for sine tolkninger av datamaterialet. Bekreftbarhet innebærer også at forskningen kan få støtte av resultater i annen forskning. Forskningen skal spesifisere hvilke premisser konklusjonen bygger på, eller hvordan hun/han har kommet frem til den. I denne sammenheng er forskerens rolle (posisjonering) sentralt. Det vil si om hun/han er posisjonert i det miljøet/fenomenet som undersøkes, eller om hun/han er utenfor.

I følge Thagaard (2003) kan det være ufordelaktig å være innenfor det miljøet man forsker på, nettopp fordi man kan legge samme tolkning av data til grunn som den forståelsen man har fra før. Det kan være lett å overse det som er ulikt fra egne erfaringer. Samtidig kan forskeren

som er innenfor miljøet som blir studert, ha et særdeles godt grunnlag for forståelse av elementer i fenomenet. Altså kan kjennskap til miljøet både sees på som en fordel og medføre utfordring i forskningens oppmerksomhet og refleksjon.

Jeg har tidligere redegjort for min fritidssyssel innen elvepadling. Jeg forsker altså på et fenomen jeg har kjennskap til. Min før-forståelse og antagelser er annerledes enn en som har adskillig mindre kjennskap til elvepadlingens karakter. Derfor kan min rolle problematiseres med henblikk på mine forhåndsantagelser og egne erfaringer. Imidlertid kan det sees på som en fordel at jeg har mer kjennskap til en del av de forhold og mekanismer innen miljøet. Jeg har tidligere vært inne på at dette utgjorde et ”objektivt” utgangspunkt for arbeidet med undersøkelsen. Mine erfaringer la også grunnlaget for mine subjektive fordommer og meninger i tilnærmingen til undersøkelsen. Samtidig bygger noen av tolkningen i oppgava på andre forskningsresultater, Tordsson (2003), Odden (2008), Langseth (2011b), Pedersen (2002), Harpnes (1998) og Berntsen (2008).

Begrepet bekreftbarhet kan sammenlignes med validitet innen kvantitativ metode. Derfor bør bekreftbarhet si noe om dataenes relevans for problemstillingen, altså noe om grad av samsvar mellom problemstilling og resultatene etter datainnsamling. I følge Kerlinger (1973:138 i: Kvale 1997) bestemmes ofte validitet med spørsmålet: Måler det du tror du måler? I denne sammenheng hevder Kvale (1997) validitetsarbeidet bør flyttes fra inspeksjonen ved slutten av produksjonslinjen, til å fungere som kvalitetskontroll gjennom alle stadier i forskningsprosessen.

Dette betyr at forskeren må gjennom hele arbeidet må være bevist på om det hun/han spør om gir relevans, og om svarene er relevante for undersøkelsen. På denne måten skal hun/han sikre at spørsmålene som blir stilt gir svar som inneholder informasjon om de tema en ønsker å belyse. Dette gjelder også arbeidet med å komme frem til temaer som skal undersøkes, samt under analysedelen hvor jeg benyttet meningstolkning. I validitetsarbeidet skal enn være klar over at forskerens posisjon kan påvirke resultatene, og i denne sammenheng kan min mangel av distanse til fenomenet farge både tematiseringen og meningsanalysen. Etter kritisk overveielse, bekreftbarhet tatt i betraktning, er det åpenbart at min posisjon bidrog med meningstolkningen for å belyse problemstillingen. For det første har min nærhet til miljøet påvirkning på intervjuene, nettopp fordi min forståelse av terminologi eller slang kan skape en bedre forståelse og flyt i intervjuene. Deretter bidrar nærheten til miljøet at jeg kan belyse områder som må oppleves fra innsiden for å forstås. Samtidig kan jeg har oversett

selvfølgeligheter, det vil si det jeg ikke ser fordi jeg har nærhet til miljøet. Her har jeg forsøkt å være saklig distansert og objektiv i både tematiseringen og meningsanalysen.

4.7.4 Overførbarhet

Jackobsen (2005) mener overførbarhet dreier seg om i hvilken grad funnene fra en undersøkelse kan generaliseres, altså anvendes i andre sammenhenger. Likevel er det en tommelfingerregel at man skal være forsiktig med å komme med sterke generaliseringer etter å ha foretatt en kvalitativ studie foretatt på et fåtall enheter eller observasjoner. Dette dreier seg i stor grad om utvalg. I kvalitative undersøkelser benyttes bare noen få enheter som kilde for de data som trekkes ut, og disse er som regel trukket ut for et spesielt formål (eksempelvis fordi de har nyttig informasjon, spesielt interessante osv.). Nettopp av denne grunn er det vanskelig å påstå at utvalget i undersøkelsen er representativt for en større populasjon. Likevel kan kvalitative undersøkelser generaliseres til et teoretisk nivå, altså hvorvidt dens forklaringer, mekanismer og fortolkninger har i andre sammenhenger (Thagaard 1998). Graden av overførbarhet må argumenteres for, men undersøkelsen kan aldri overføres til større grupper med hundre prosent sikkerhet. Kriteriene i denne sammenheng er hvordan enhetene er trukket ut, samt om undersøkelsen kan få støtte fra andre lignende undersøkelser (Jackobsen 2005).

I følge Jackobsen (2005) gjør et lite utvalg det mulig å gå i dybden, men undersøkelsen risikerer både skjevt utvalg og at enhetene består av et bevist utvalg. Likevel er det mulig å hevde at resultatene kan generaliseres hvis det viser seg at et synspunkt går igjen blant flere enheter. Videre hevder forfatteren to typer utvalg som er spesielt egnet til generalisering: det typiske utvalget og bruk av ekstremtilfeller. Jeg har tidligere gjort rede for utvalget i undersøkelsen. Selv om undersøkelsen er et bekvemmelighetsutvalg, mener jeg de likevel representerer bredden i fenomenet elvepadling. I dette ligger at utvalget består både av den typiske elvepadleren og konkurransepadleren. På denne måten mener jeg utvalget kan representere noe som kjennetegner det mangfold som elvepadlene utgjør, men det er på ingen måte knyttet sikkerhet til dette. Likevel mener jeg undersøkelsen belyser sider som har overføringsverdi til andre elvepadlere og lignende aktiviteter. Aktuelle aktiviteter kan være frikjøring, klatring, surfing, kiting, altså det jeg omtaler som moderne friluftsliv, moderne naturbrukere eller spesialistene.

Støtte fra andre undersøkelser.

Denne teoretiske generaliseringen er basert på empirien i oppgava. Selv om empirien er knyttet til en spesiell kontekst, og noen spesielle personer finner jeg støtte fra andre undersøkelser slik som Tordsson (2003), Odden (2008), Langseth (2011b), Pedersen (2002), Harpnes (1998) og Berntsen (2008). Dette er noe som styrker graden av overførbarhet i undersøkelsen. Derfor hevder jeg at resultatene av oppgava har teoretisk overføringsverdi til lignende miljøer innenfor Pedersens (2002) kategori «spesialistene». I dette ligger også flere aktivitetsfelt som ligger tett opp til kategorien, hvor dominerende forskning tar for seg fokus på høystimulisøkere.

4.8 Hermeneutikk

I følge Jackobsen (2005) er en av de sterkeste sidene med kvalitativ tilnærming at skillet mellom planlegging, gjennomføring og analyse er forholdsvis lite. Dette innebærer at forskeren kan planlegge og gjennomføre noen få intervjuer eller observasjoner, analysere, for så å planlegge og endre opplegget før hun/han foretar nye observasjoner eller intervjuer. På denne måten kan forskeren ta høyde for den nye kunnskapen hun/han tilegner seg i undersøkelsesprosessen. De sentrale detaljene som trekkes frem i analysen, kan gi ny innsikt i fenomenet som undersøkes. Slik veksler den kvalitative analysen mellom de enkelte delene og helheten. Begrepet hermeneutiske spiral henspeiler i følge Jackobsen det arbeidet forskeren utfører i vekslingen mellom deler og helheten. Hermeneutikk er i denne oppgava spesielt knyttet til arbeidet med å komme frem til de ulike mekanismene. Det er også klart at å fokusere på de ulike deler av oppgava har dannet et bedre bilde av helheten. Samtidig har bevissthet rundt oppgaven også påvirket min egen deltakelse i elvepadling, hvor jeg vil argumentere for at en hermeneutisk spiral har skapt mer forståelse for tematisering og analyse under utøvelse og deltakelse i miljøet.

5 Teori

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere hvilke teoretiske posisjoner som benyttes i oppgaven.

5.1 Anvendelse av teori i oppgava

Sosiologi er et analytisk verktøy som kan brukes til å analysere kompliserte sammenhenger. Sosiologien er opptatt av å forstå og forklare sosiale fenomener og å se sammenhengen mellom de enkelte menneskene og det store samfunnet (Kval og Andersen 2007). Sosiologi kan derfor være et hjelpemiddel for at jeg skal finne ut mer om de unge elvepadlere, og miljøet de er en del av.

For å besvare intern rekruttering og snøball mekanismer i oppgave vil jeg benytte teori fra Bourdieu. Giddens teori er sentral i forståelsen av identitets- og statusskapende mekanismer. Csikszentmihalyi`s posisjon som analytisk verktøy for å få dypere innsikt i mekanismer om spenningssøking og stimulering. Mitt valg er basert på at jeg ønsker å se nærmere på enkelt mekanisme. Disse teoretiske ”brillene” kan hjelpe meg til å forstå og forklare fenomenet og å se sammenhenger mellom aktør – samfunn og samfunn – aktør.

Jeg vil i det følgende ta for meg en innføring Bourdieu`s sosioanalyse og Giddens strukturasjonsteori som omhandler senmodernitet. Samt spenningssøking og stimulering i lys av aktivitetens egenart med utgangspunkt i Csikszentmihalyi.

5.2 Pierre Bourdieu

Bourdieu ønsker å avdekke sosiale stengsler for frihet og handlingsvalg. Hans teori forsøker å avdekke nye former for makt og dominans i samfunnet. Bourdieu kritiserer det bestående samfunn og er opptatt av å se på struktur i sin teori. Hans samfunnsteori er basert på problemer han støtte på underveis i sine empiriske studier om blant annet det politiske felt og utdanningssystemet. Et grunnleggende spørsmål er for ham er hvorfor og hvordan et klassesdelt samfunn fortsatt gjenskaper seg selv, og vilkårene for mennesker å bryte opp fra sin klassemessige bakgrunn. Han drøfter ulike former av kapital – økonomisk kapital, sosialt og kulturelt kapital – som kan veksles over i hverandre. Innen kultursosiologien ser Bourdieu på

vår kulturkonsumpsjon og våre fritidsvaner som arenaer hvor vi viser frem vår livsstil, i en kamp om symbolsk og annen makt. Det dreier seg derfor ikke om noe tilfeldig eller underordnet, men er et viktig instrument for å hevde seg i samfunnet og. Videre: et område blir et sosialt felt ikke fordi mennesker er enige om grunnleggende verdier, men fordi det er en kamp mellom aktører med ulikt sosialt kapital. Hans teori er derfor ikke en teori for teoriens skyld, og Bourdieu er kritisk til kun å anvende ren teori for å se på et fenomen. En må ifølge ham se konkret på hvordan de sosiale feltene egentlig er strukturert gjennom dets motsetninger.

Bourdieu`s teori bruker begrepet habitus for å beskrive hva som ligger til grunn for våre handlinger. Habitus styrer vår oppfattelse av verden på en ubevisst måte. Habitus legger vekt på at vi bruker våre kropper i vårt møte med verden. Habitus er vårt skjema, en huskelapp, som ligger til grunn for hvordan vi handler og tolker i situasjoner (Lippe 2001). Med andre ord erfarer vi en rekke ting gjennom kroppen vår, et tydelig tegn på at Bourdieu arbeidet etter en del fenomenologiske innsikter. Disse erfaringene er styrende i vår oppfattelse av verden på en ubevisst måte. Våre erfaringer inkorporeres i kroppens skjema gjennom påbud eller oppfordringer. På denne måten er vår kropp med å styre vårt handlingsvalg. Vi tror derfor at vi handler på fritt grunnlag, men utgangspunktet for våre valg er kroppsliggjort gjennom klassebakgrunn i det sosiale rom. Hva vi liker, hvilken livsstil vi velger, er også langt på vei resultat av vår klassemessige bakgrunn. Habitus sees i sammenheng med økonomisk og kulturell kapital.

Kulturell kapital er den kulturelle bagasjen mennesket har i sine erfaringer. Den ”arves” gjennom foreldre og klasses tilhørighet. Den kulturelle kapital kan være kunnskaper og erfaringer, måter å oppfatte og tenke på, og måter å snakke og bevege seg på (Imsen 2001). Dette må sees i sammenheng med klasseskillene i Frankrikes samfunnsstruktur hvor Bourdieu har sitt empiriske studie fra (Rosenlund 2000). Bourdieu hevder vi uttrykker hvilke kulturell kapital vi er i besittelse av gjennom for eksempel å høre på forskjellig musikk og å samhandle med de som tilhører samme felt.

Et felt danner sine egne spilleregler, eller koder. Det er kodene som skiller dette feltet fra andre sosiale og kulturelle felt. På denne måten har hvert felt sin egen kapitaltype. Kapital viser at distinksjoner skaper grenser mellom andre felt i samfunnet. Distinksjon er å skille mellom to begreper eller ting. Distinksjoner viser klasseskillet gjennom blant annet som i eksempelet ovenfor: musikk. Å høre på rock er et annet uttrykk for kulturell kapital og habitus, enn å høre på (klassisk musikk eller) for eksempel trance musikk. Distinksjoner viser

at noe er forskjellig fra noe annet (ibid). For eksempel er det annerledes å drive med langrenn enn å spille fotball. Dette er også et symbol på habitus og kapital: fotball har historisk tilhørt arbeiderklassen, mens langrennsløperen har gjerne foreldre med høyere utdanning. Dermed kan vi se igjen klassesdeling også i aktivitetene.

Individet har altså med seg en bagasje som gjenspeiler hvilken bakgrunn hun/han kommer fra i det sosiale rom. Bagasjen er kroppsliggjort og styrer våre handlingsvalg. På denne måten representerer Bourdieu synet om at den viktigste sosialiseringen foregår i de nære følelsesmessige bånd, i primærsoliseringen. Det er også viktig å bemerke at de menneskene som ”utfører” primærsoliseringen også samhandler med andre mennesker som også ”tilhører” en sosial klasse. På denne måten samhandler like mennesker som har tilnærmet lik habitus og kulturelt kapital i samme felt. Dette inkorporeres i barnets habitus og dermed ”arver” individet også denne habitus og praksis. På denne måten mener Bourdieu at de sosiale klassene reproduseres og også mulig forsterker ulikheter i sosial klasse. Dermed ser vi at Bourdieu`s sosioanalyse vektlegger strukturer i samfunnet som er viktig for å forstå individets handling. Bourdieu ønsket å avdekke elementer ved samfunnsstrukturen og på denne måten frigjøre aktøren fra sosial undertrykkelse (Nygaard1995). Hans teori kan derfor være svært nyttig for å avdekke og forstå årsaker til individets handlingsprosess.

5.3 Anthony Giddens

Giddens ønsket å utvikle en strukturasjonsteori om samfunnet, en handlingsteori som tar inn over seg motsetningen mellom fenomenologi og systemteori, slik dette kommer til uttrykk i forholdet mellom individet og de strukturelle omgivelsene (koder, normer og regler), samt forholdet mellom subjektiv og objektiv forståelsesform. I følge Giddens må den korrekte samfunnsvitenskapelige teori ligge et sted i mellom, slik at det tar opp i seg de ulike aspekt ved begge tankemåter (Nygaard 1995).

De strukturelle endringer i samfunnet har ført til at kulturen og individet blir ”utsatt” for en rekke nye påvirkninger. Før industrialiseringen ble individet født inn i en rolle eller gitt en identitet som styrte dets handlingsvalg. Det sosiale liv ble i dalføret du ble født i, og du ble den som du var født til å bli. En bonde var først og fremst bonde og ikke noe annet, en smedsønn ble en smed osv (Øhra 2008). I følge Giddens (1996) er et kjennetegn ved det seinmoderne samfunnet at det skjer en utskillelse av tid og rom. I dette ligger en universering

av tid, klokka er standardisert og styrer når vi er og hvor vi er (ibid). Rommet individet handler i er mye større enn tidligere. Samhandlingen foregår ikke bare i det lokale miljø, men i det universale, blant annet på grunn av telefon og internett. Et annet kjennetegn ved moderniteten er frikobling av sosiale institusjoner og tradisjoner. Dette innebærer at sosiale relasjoner løsrives fra lokale sammenhenger og rekonstrueres på tvers av tid og rom (ibid). Derfor kan vi blant annet finne mat fra hele verden i det lokale miljø. Det samme gjelder med musikk, filmer, verdier og kultur (og idrett og friluftsliv?). Denne globaliseringen fører til pluralisering av det lokale miljø, vi kan finne ulike livsstiler i vårt eget lokale miljø.

Et siste kjennetegn ved moderniteten er refleksivitet (ibid). Moderne systemer reflekterer og reviderer hele tiden sin egen praksis på bakgrunn av ny kunnskap. Disse kjennetegnene for moderniteten gjør at individet står ovenfor en helt annen påvirkning enn tidligere, en møter et kaotisk og uoversiktlig mangfold av virkeligheter. Giddens mener dette gjør at individet ser på seg selv gjennom metaperspektivet, det overvåker seg selv. Individet danner seg et bilde av seg, som det handler ut i fra (ibid). Denne refleksive handlingsovervåkingen gjør at «Selvet»(identiteten) blir et eget prosjekt. En dannelse av det Giddens kaller selvidentitet, hvor individet iscenesetter seg i livsstil, relasjoner og innlemmer rutinemessige handlinger i hverdagen som språk, klesstil, smak og foretrukne møtesteder (ibid). Dette gjør at individets identitet på mange måter er åpent. Primærsosialiseringen danner ikke et ferdig resultat hvor identiteten er tilskrevet. Individet står i større grad fritt til å velge sine egne sosiale relasjoner. På denne måten sier Giddens at individet ikke forholder seg til omverden som en objektiv realitet, men moderniteten har brakt individets subjektivitet på avstand fra den institusjonelle orden (ibid). Sagt med andre ord søker mennesket i moderniteten identiteten i sin refleksive handlingsovervåking i stedet for i det lokale miljøet slik de gjorde i det tradisjonelle samfunnet. Selvidentiteten tar på denne måten en sentral plass i samfunnet i moderniteten, og står i mye større grad foran institusjonene enn tidligere. De strukturelle omgivelsene har derfor ikke de samme påvirkningene på individets sosialisering og identitet fordi det har frihet til å planlegge sitt eget liv så fritt som mulig. Kanskje er det derfor at unge mennesker vender ryggen til forestillingen om identitet som skjebne. De står fritt til å velge muligheter for å ha kontroll på sin egen dannelse av selvidentitet ("Selvet"). På denne måten mener Giddens (1996) at individet selv har ansvar for det personlige prosjekt (ibid). Det personlige prosjekt er å forme refleksiv selvidentitet, som blir til en sammenhengende fortelling der individet velger fritt livsbane, og «Selvets» utviklingslinje utgjør en slags rettesnor for personlig orientering. Denne rettesnoren er ikke noe som er uforanderlig. Den er dynamisk og kan endre seg fra dag til dag fordi vi lever i et foranderlig samfunn (ibid).

5.4 Teori om risiko og stimulering

Som jeg har vært inn på i innledningen og legitimering av problemstillingen har nye former for friluftslivsaktiviteter et annet aspekt av risiko ved seg enn tradisjonelle aktiviteter. Jeg fremhever at det finnes det Tordsson kaller en risikotaker. Siden individet velger selv hvilken livsstilspakke hun/han vil ha, må hun/han uansett ta et valg av risiko siden livet ikke kan styre seg selv. I friluftsliv kan derfor individet iscenesette seg i situasjoner som virker meningsfulle og fargerike. Jeg har i det foregående sett på hvordan individet kan styre handlinger gjennom massemedia eller påvirkning fra familie, venner og ungdomskulturer.

En måte å se på høyspenningsaktiviteter er at det er predisponerte posisjoner som ligger i individet som gjør at hun/han trekkes til denne risikotakingen. Dominerende forskning på dette området bygger på en oppfatning om at risikotageren tilhører en personlighetstype som har behov for sterkere stimuli. Dette får særlig støtte fra Breivik (2004). Han hevder at noen individer søker en tilstand der stimuleringen er så sterk at hun/han er ute av likevekt, hvor kanskje frykt, angst og smerte dominerer. Her opplever hun/han optimalt spenningsnivå. For disse er jakten på spenning og fare ofte knyttet til dramatisk og krevende natur, som holder henne borte fra andre alternativer for å få høystimuli, slik som kriminalitet og rusmisbruk. Det er fare-elementet og frykten som gjør det spennende, og frykten overvinnes gjennom mestring (ibid).

Det er ca 10 prosent av befolkningen som tilhører en slik gruppe med behov for høystimuli, hevder Breivik (ibid). Befolkningen fordeler seg etter normalfordeling, hvor de fleste befinner seg midt på treet. Også disse søker aktiviteter hvor de får optimalt spenningsnivå. Breivik differensierer ulike aktiviteter etter grad av stimulering og viser med dette at individer som driver klatring og elvepadling har høyere skåre av stimulering enn de som driver tennis eller volleyball (ibid). Min påstand er at innen friluftslivs-feltet finnes også aktiviteter som har ulik grad av stimulering. For eksempel vil de som driver bratt skikjøring i fjellsidene stå ovenfor en annen stimulering en de som går skitur i dalbunnen. Derfor vil individer søke den aktiviteten som gjør at de får rett stimuli eller optimalt spenningsnivå.

I stor grad vil dette gjenspeile at individet oppsøker aktiviteter hvor hun/han har mulighet til å oppleve mestring. Å mestre en situasjon innebærer at individet presterer bedre enn forventningen hun/han har til den (Woolfolk 2006). På denne måten vil individet oppleve motivasjon og oppfordring til å oppsøke situasjonen flere ganger om hun/han mestrer den. Har individet derfor liten mestringsforventning knyttet til å bestige en topp, vil hun/han

oppleve enten lav grad av mestring eller stor grad av mestring avhengig av utfallet og opplevelsen av turen. Som Randulf Valle utaler i bladet *Friluftsliv*: ”å gjennomleve sin første snøstorm på telttur i fjellet gir en følelse av mestring man knapt får i det daglige liv” (Valle 2009).

Med henblikk på dette trenger derfor ikke individet ha en habitus som gjør at hun/han velger å delta i friluftsliv. Hun/han velger heller ikke å iscenesette seg i friluftsliv som en refleksiv identitetsdannelse. Det er noe i situasjonen som gjør at hun/han tiltrekkes den. Dette får særlig støtte fra psykologen Mihaly Csikszentmihalyi`s teori om flow (Breivik 2004).

Mihaly Csikszentmihalyi`s vendte seg til sentral lek-teori for å forsøke å komme nærmere en forklaring på indre motivasjon. Leken er nesten utelukkende indre motivert, noe som gjør at individet handler fordi det er gøy uansett betydning utviklingsmessig eller sosialiserende rolle. Csikszentmihalyi kom, gjennom en rekke studier gjennomført tidlig på 70-tallet, frem til ideen om en felles opplevelseserfaring som i stor grad er autotelisk, eller givende i seg selv. Senere ble fenomenet kjent under begrepet flow (Csikszentmihalyi 1988).

Mihaly Csikszentmihalyi (1975) definerer flow som: ”*the holistic sensation that people feel when they act with total involment*”. For å gå litt mer konkret til verks, sier Csikszentmihalyi at flow-opplevelsen karakteriseres av å være i et med omgivelsene og oppgaven som handles.

Csikszentmihalyi hevder at for store utfordringer gir frykt og angst mens små utfordringer fort blir kjedelig. Opplever derimot individet en balanse mellom utfordringene vil hun/han få en følelse av at aktiviteten er spennende og meningsfull (Persen 2005). Dette fører videre til en spiral der individet søker stadig nye utfordringer enten i den aktiviteten hun/han opplevde flow eller nye aktiviteter. Det vil derfor være naturlig å tenke seg at et individ som oppsøker friluftsliv vil få egne erfaringer som innbefatter flowfølelse. Med bakgrunn i egne opplevelser av mestring og optimalt spenningsnivå i aktiviteten vil den enkelte søke nye utfordringer som spiller på disse. På denne måten tiltrekkes individet til elvepadling fordi aktiviteten tilbyr noe som appellerer til vedkommende. Det er noe i aktivitetens egenart.

6 Resultater

I dette kapittelet vil jeg presentere sitater av mine intervju respondenter og informanter, unge elvepadlere og deres foreldre. Presentasjonen er ment som et bidrag til drøftingsdelen i kapittel 7. Resultatene kan også brukes for leseren til å danne et uhildet bilde av hva respondentene mener, og slik skape seg en egen oppfatning om saksforholdene.

For å belyse problemstillingen endte jeg opp med 8 temaer: Elvepadling, elvepadleren, miljøet, venner, og sikkerhet, sosialisering, identitet/påvirkninger og motivasjon/opplevelse. For hvert tema fulgte utfyllende spørsmål som var ment å dekke ulike deler av temaene. I det følgende oppfører jeg sitater av svarene respondenter og informanter gir som jeg mener er spesielt betydningsfulle for å belyse problemstillingen. Spørsmålene er tematisert etter hvordan de fremkommer i drøftingsdelen, uten videre bemerkninger. Slik kan leseren selv danne et bilde av hva respondenter og informanter mener. Bemerkninger og meningstolkningen av dette følges opp i kapittel 7.

6.1 Tema: sikkerhet

Å padle linjer

Hva legger du i padlebar linje?

Respondent 1: Så lenge du ikke dreper deg, så er det padlebart. Og for deg? Hvis jeg ser linja og tenker den kan jeg klare, så er den padlebar. Man må vurdere ut i fra sine egne ferdigheter. Er det en padlebar linje hvis du veit du kommer til å rulle(eskimorulle)? Det kommer helt an på hva som kommer etterpå, hvor mye vann det er. Er det grunt og sånt. Det kommer egentlig helt an på..... Hvis du veit du kommer til å få til rulla og det ikke gjør noe om du ruller der, så kanskje det er padlebart. Det må man vurdere fra gang til gang. Hvis du veit du kommer til å svømme, er det da en padlebar linje? Det kommer også an på om det er trygt under. Om du har satt ut sikring. Og om du har lyst til å svømme. Men først og fremst om det er trygt. Opplever du gruppepress? Nei, ikke egentlig. Ikke de jeg har padla med enda vert fall. Folk tar veldig godt vare på hverandre.

Respondent 2: *For meg er det en linje som er lett å treffe, ikke så smal. Og som ikke inneholder for mye valser og sånn som man må komme seg gjennom. Jeg har sikkert litt høyere krav til en linje enn en som er bedre enn meg. Padlebar selv om du tror du kommer til å rulle? Ja, jeg er sikker på rulla så det går. Hvis du er sikker på at du må rulle? Nei, egentlig ikke. Hvis man veit at man kommer til å rulle, så er det ikke så gøy å padle.*

Respondent 3: *Det kommer veldig an på hvordan stryk det er, da. Men, i noen stryk da er det sånn, ja du kan padle den ned der og komme deg ned, liksom, trygt. Men andre er sånn, hvis det er et stryk, da, som egentlig ikke er så farlig, så kan du velge deg den linja som går fint an å padle, men som er litt vanskeligere enn den du har padla før. Sånn at det blir litt mer utfordring og må treffe linja enda bedre. Og litt større konsekvens, da, om du bommer på linja eller ikke. Er en padlebar linje noe du helt sikkert klarer? Ja, det er padlebar linje. Men så kan du også velge en linje som er padlebar, men som har konsekvens hvis du ikke treffer den. Er linja padlebar selv om du veit du kommer til å rulle i den? Ja, den er padlebar. Er den padlebar hvis du veit du kommer til å svømme i den? Ehhh, jeg mener det ikke er det da. Fordi setter du deg selv i en situasjon som er farlig. Der går skillet mellom padlebar og ikke padlebar linje, hvert fall for meg. Fordi du skal komme deg ned på en tryggest mulig måte og det er det som er viktig.*

Respondent 4: *Mulig å komme fram. Er det padlebart hvis du veit du kommer til å rulle? Du skal jo helst ikke rulle da. Hvis det er en stor bølge så går du der det du veit du ikke går rundt. Hvis du har gått rundt, så har du bomma..hehe.. Er det da en padlebar linje? Ja, eller du går jo rundt da og det....du veit jo ikke hva som er under vann der. Er det en padlebar linje hvis du garantert kommer til å rulle, men det er trygt å rulle. Ja. Er det en padlebar linje hvis du svømmer? Nei.*

Graderingssystemer

Hvordan forholder du deg til graderingssystemet av elver?

Respondent 1: *Ehm, jeg, for eksempel da, jeg går ikke en dag og padler en grad to stryk og neste dag padler et grad fem stryk. Tar å bygger meg gradvis opp, da, på erfaring på de forskjellige vanskelighetsgradene. For eksempel starter på grad to, padler en del grad to, også videre. Tenker du i starten av sesongen, eller i karrieren? Ja, sånn i karrieren, sånn erfaringsmessig så lenge jeg har padla, da. Så starte lavt og bygge seg opp på erfaring. Gå*

høyere og høyere gradering. Hvis du leser en guide om en elv som er mye høyere gradering enn hva du har padla før, planlegger du å padle den da? Jeg ville nok egentlig ikke det, hvis jeg ikke hadde hørt, eller hvis jeg ikke kjente noen som hadde padla elva og viste at det var punkter, da, punkter som var 5 og punkter som var for eksempel 3, da. Hvis det hadde vært sånn da, at det var bare noen store punkter som var 5, da tror jeg ville padla, også heller bært de. Det syns jeg er utrolig fint da, at du kan padle det du selv føler for, også kan de som vil padle. Og har du dagen kan du pushe og padle det, og har du det ikke kan du ta det rolig. Du velger helt selv hva du har lyst til å padle og det er utrolig bra. Fordi da padler du det du er komfortabelt for deg, og ikke noe andre føler er komfortabelt for seg. Kan vi si at det bare er veiledende? Man ser jo på det. Jeg reiser ikke og ser på en elv som har høyere gradering enn hva jeg kan padle. Hva vis noen som er like gode som deg har padla en slik elv? Da kan jeg ta turen, det kan jo være deler jeg kan padle. Det kommer jo også an på hvem du padler med. Kanskje noen er kjent der og du er sikker på dem.

Respondent 2: *Det kommer litt an på. Hvis det står at det er 4-er og det ser ut som 3+ bare så, nei....ehm. Kan vi si at det bare er veiledende? Ja.*

Pushing og gruppepress

Spørsmål om pushing og gruppepress inngår i intervjuene med noen respondenter og noen har selv kommet inn på dette. I intervjuene har samtalen med flere omtalt dette området. Derfor presenteres her utsagn som tar opp dette.

Respondent 1: *Har du opplevd at du blir pusha til å padle noe du ikke vil padle? Ja, det er jo alltid litt pushing på å padle ned et stryk, men hvis jeg ikke har lyst så skjønner de, hvert fall de jeg padler med, at greit da, har han ikke lyst, han kan bære. Ikke noe gruppepress? Nei. Men litt pushing for å hjelpe hverandre til å bli bedre da, men aldri pushing for å sette hverandre i farlige situasjoner. Det er utrolig bra fordi da blir du bedre og lærer deg til å lese elva og hva som er padlebart og hva som ikke er det. Ta egne avgjørelser.*

Respondent 2: *Opplever du gruppepress? Nei ikke egentlig. Ikke de jeg har padla med enda vert fall. Folk tar veldig bra vare på hverandre.*

Respondent 3: Opplever du noen ganger gruppepress i elvepadling? *Ja, i blant.... Mest i bølge..* Må du gjøre ting du ikke har lyst til? *Nei.* Blir det akseptert hvis du for eksempel bærer ut, eller forbi et stryk. *Ja, det syns jeg er helt greit for meg.*

Respondent 4: Er det aksept for å bære forbi? *Ja, jeg har ikke opplevd noe press.*

Respondent 5: Er det aksept for å bære forbi? *Ja..... Altså du får sikkert høre det, men det er vennskapelig mobbing, det er ikke noe alvorlig ment med det. Med den gjengen jeg padler med, så hender det du blir mobba litt i ettertid, men en fersk en som du kanskje aldri har padla med, vil aldri mobbe deg. Og vi vil ikke mobbe han, fordi vi kjenner han ikke så godt. Og du vil bli tatt godt imot uansett. Jeg ser på en som står og snakker for seg selv, og tar egen avgjørelse vil jeg se på som en bedre elvepadler, enn en som sier: ja ok jeg blir med. Bare fordi andre skal. Fordi da gjør du noe som du ikke er sikker på a du klarer.*

Under intervjuet med en av pappaene som padler, under spørsmål om graderingssystemer, kommer vi inn på dette med å bære forbi et stryk eller bære ut av et stryk:

Informant 1: *De har holdt på mye og sier nei når de ikke vil. Og det er den viktigste egenskapen for en elvepadler er å si: nei nå skal jeg bære. Hvis du faktisk ikke har kontroll, at du er i stand til å si nei.* Er det greit i miljøet å bære? *Ja. Det er en forutsetning. Og den viktigste egenskapen for en elvepadler, hvis ikke så kan du sette andre i en farlig situasjon ved redning. Da padler du ting du vanligvis ikke ville for å redde.*

Forberedelse til padling av linjer

Hvordan forbereder du deg til å padle en linje?

Respondent 1: *Jeg bestemmer meg jo etter at jeg har sett på den, eller sett på stryket, da. Kommer avgjørelsen kjapt? Det kommer litt an på hvordan stryk det er. Hvis det er et stryk der det er for eksempel to store valser i bunn, da. Og det går en tunge i mellom, i midten av dem, da er det mer sånn: ja, den linja er mulig å padle. Mens andre stryk der det er litt steiner og valser og egentlig litt flere linjevalg, da. Så tar det egentlig litt lengre tid å se på stryk og velge den linja jeg selv ser best ut. For det handler jo om å ta den som du syns er best og ikke den som kameraten din syns ser bra ut.*

Respondent 2: *Det er det å se nøye på noe, se hvor man skal padle. Og om den er lett å treffe. Det kommer litt an på hvor. Er det mye vann kan man padle noe som er vanskeligere, fordi da er man sikker på å ikke treffe noe. Men vi padla XX(elv), som er veldig steinete og grund, så har du ikke lyst til å gå rundt i ei sklie, for å se det sånn. Ved synfaring, kommer avgjørelsen raskt? Ja, jeg har begrensninger og ser hva det er mulig å padle. Så man ser ganske fort om man kommer til å klare den. Men man kan se andre gjøre det, også se at det er vanskeligere enn hva man trodde. Da kan man ombestemme seg. Men så kan man se at det er lettere også.*

Respondent 3: *Når man har sett linja og vurdert konsekvenser og på en måte hvor flink man er, kanskje. Og dagsform, og sikring. Kommer avgjørelsen fort? Det kommer helt an på egentlig. Det er jo noen ganger du står og ser, og du veit egentlig at du kan linja, og det er noen ganger du ser det går fint. Det kommer helt an på hvordan man føler seg den dagen...*

Respondent 4: *Jeg bestemmer meg egentlig hvis jeg ser den og noen andre gjør det og det ser greit ut. Eller hvis det ser greit ut i seg selv. Og det kan gjøres slik som folk forklarer at det skal gjøres. Kommer avgjørelsen kjapt? Nei, jeg pleier å bruke litt tid. Ser du det kjapt når det er et stryk du ikke skal padle? Ja. Blir du da påvirket om det er noen andre som padler, eller om noen forteller deg om linja. Det kommer helt an på om det går fint, eller... hvis jeg veit de er sånn sirka på mitt nivå og de får det helt fint til, så kan det hende jeg ombestemmer meg. Men når jeg først har sagt noe så er jeg ganske vrang.*

Å padle over evne

Hva mener du er å padle over evne?

Respondent 1: *Hvis du padler noe du egentlig ikke kommer til å klare. Som du helt sikkert ikke kommer til å klare, eller helt sikkert bikker? Ja.*

Respondent 2: *Det er hvis man padler ting som er alt for vanskelig for seg. Det kan jo gå bra mange ganger, men det kan jo ikke gå så bra. Det er det å være sikker på at du tåler å få den støyten hvis det skjer noe. A du tåler å bli træsja i en valse der hvor det er mulig at dette skjer. Også at du skal kunne klare å treffe linjene.*

Respondent 3: *....er ikke fan av å svømme egentlig. Har ikke gjort det så mye selv, men jeg tenker sånn at når jeg padler med klubb folk...de skal være med å padle XX(elv) og kan ikke rulle så syns jeg det blir litt teit å sette på. Altså hadde jeg vært aleine med dem så hadde jeg*

ikke syns det vært greit, det syns jeg blir for dumt. Selv om jeg har padla en foss på 12 meter og det var kanskje over mitt evne, så kan jeg vert fall rulla da.

Foreldres syn på elvepadling som farlig aktivitet

Mange anser elvepadling som en farlig aktivitet, hvordan forholder du deg til at *barnet ditt* (navn på elvepadler) driver denne aktiviteten?

Informant 1: *Altså, jeg ser på padling på samme måte som med på ski. Altså på ski kan du gå flatt på langrenn i lysløypa, og du kan kjøre nordsida på Mont Blanc, også har du alt i mellom. Det samme har du i padling også. Alt fra flatt vann til ekstremt bratt. Så du kan ikke si at padling er farlig, det er det samme som å si at skikjøring er farlig, det er et meningsløst utsagn. Tror du det samme gjelder for foreldre som ikke har padleerfaring? De aller fleste har et forhold til skigåing, Så det er lettere å forholde seg til det. Selv om du ser ekstremtøvere på ski, ikke sant, folk hopper og kjører bratt så veit du også at det går an å gå flatt. For padling kan det være verre fordi folk ikke har det samme forholdet til det, så det er litt vanskelig å skjønne hva det egentlig er. Sånn sett utenfra er det en reell drukningsfare i elvepadling, forholder du deg til dette? Altså konsekvensen av skikjøring kan også være fatal... Så vidt jeg veit har det drukna 2 to elvepadlere i Norge (intervjuet 2009), og begge tilfellene har vært ekstremt uheldig, at de har gjort noe dumt på toppen av et stort stryk, der de ikke skulle ned. At de har gjort den siste traversen som de skulle latt være å gjøre og sånne ting. Selvfølgelig kan det være farlig, men hvis du holder deg innenfor det som er vanlige sikkerhetsmarginer, så er det trygt å padle. Det er noe annet når du begynner å strekke deg til å padle store fosser og sånne ting, men det er ikke det vi driver med.*

Informant 2: *Altså det er flere som går med i trafikken. Så, så jeg tenker det at hvis man... slalåmbakken tar jo folk, og sykkel. Så gjør du elvepadling på en skikkelig måte så er det jo ikke noe farligere enn andre ting. Det er jo risikosport, men hva er vel ikke det.*

Informant 3: *Det er jo liksom en risikosport hvis du ikke veit hva du holder på med. Og på et visst nivå blir det en risikosport. Men det vi padler, særlig med ungane, det er helt innenfor det forsvarlige. Vi drar vel ikke ut på noe som er farlig å svømme. Graderinga går jo... Du har jo teknisk vurdering, men du har jo også konsekvensvurdering, og blir det stygt da pleier vi vel ikke å padle det. Også er det sannsynligheten for at det går dritt da.... Og XX (ung*

elvepadler) er forsiktig i seg selv, så det er, altså har jeg sett det på xx (foss), han bruker tid på det som er krevende som ser litt skummelt ut. Så det er, foreløpig ikke, noen fare for at han skjåker av gåre på noe som han klarer. Bare hiver seg av gårde og detter ned.

6.2 Tema: padlevenner

God padlevenn

Hva er en god padlevenn for deg?

Respondent 1: Det er jo en som tar deg med på nye ting. Liksom hjelper deg til å bli bedre, kommer med tips og forteller deg hvordan du blir bedre og hjelper deg så du ikke kommer i farlige situasjoner. Og hvis du kommer i farlige situasjoner kan vennen hjelpe deg på en best mulig måte ut derfra, da.

Respondent 2: Man må skjønne andre mennesker, sånn at hvis man padler creeck og er redd, så er det viktig at den man padler sammen med skjønner det. Tar hensyn til det og er omtenkstom. Og kan oppføre seg, sånn normal folkeskikk. At de forstår sikkerhetsrisikoen rundt det, og at de kan redde folk. Er en god padlevenn en som kjenner deg og det nivået du er på? Ja. Jeg drar ikke og padler med noen jeg ikke kjenner, fordi jeg vil vite om de er sikre på elva, om de tar hensyn til andre, og hvordan nivå de padler.

Respondent 3: Støtter deg egentlig. Hjelper deg hvis du har det vanskelig og hjelper deg. Eller.. for eksempel hvis det er en ganske stor bølge, og du er litt usikker og han har vært der og kan forklare litt hvordan bølga er og sånt, så kan det hjelpe til litt med å få lyst til å bli med ut å prøve. Og en som redder deg selvfølgelig, hvis du svømmer. Hvilket nivå bør en padlevenn være på? Ganske likt som meg, kanskje litt bedre. Er det gøy å padle med folk som er dårligere enn deg? Ja, det kan være ganske kult. Kommer litt an på hva som skjer og sånt.

Respondent 4: Det bør helst være med noen som jeg er sikker på, som jeg veit kan redde meg vist jeg føkker opp. Det kan også være med nybegynnere, men man må da ta litt lettere turer. På vanlig vanlige turer vil jeg ha med folk jeg er sikker på. Noen man kan prate med om hva som kommer, og sånn. Det er en fordel om noen kjenner elva. Det kan jo være en god padlevenn som er dårligere enn deg og, men selv om de er dårligere enn deg så kan de jo redde. Er det like viktig når du padler bølge? Det er kanskje i like viktig med sikkerhet, det er jo ofte flatt vann bak. Men det er jo viktig å kunne ha noen som kan redde deg der og. Er det

viktig å få tilbakemeldinger fra folk rundt? *Det er selvfølgelig koseligere det. Å få tilbakemelding på hvordan det går. Da er det lettere å utvikle seg. Syns du padlemiljø er gode på å gi støtte? Ja det syns jeg. I hvert fall det miljø jeg er i. Veldig positivt det jeg har vært med på, da. Det er litt fint at folk heier på de som er på dem sitt nivå, ikke bare de beste som får applaus.*

For å supplere miljøets syn på padlevenner, tar jeg også med et utsagn fra respondent under spørsmålet: Hvordan opplever du padlemiljøet?

Respondent 1: *...Du må på en måte være koselig mot hverandre, da hvis du har lyst til å bli redda på elva.....være hyggelig så blir du redda.....Neida, altså det er veldig koselige mennesker i elva, men jeg tror det kommer fordi det er en risiko der, som gjør at vi nå oppføre oss deretter egentlig. Ta vare på hverandre...*

Respondent 2: *De fleste jeg møter er kjempehyggelige mennesker, og jeg tror ikke jeg finner ett vondt menneske i padlemiljøet. Alle har jo sine meninger og er forskjellige så klart, men jeg er kjempefornøyd med padlemiljøet sånn sett. Det er alltid latter, alltid noe å gjøre, alltid noe å prate om da. Er det lett å få venner? Ja, uten tvil. Gjennom hele sommeren så møter du nye personer. Ehh, det er minimalt med juniorer, men de juniorene jeg møter er kjempeåleireit å være med, men med en gang du kommer utenom Norge og møter juniorer, og det er jo mange av dem, det er jo bare hyggelige personer alle sammen, det er det.*

6.3 Tema: inklusjon og eksklusjon

Hva er elvepadling

For å avklare dette fikk respondentene spørsmålet: Hva legger du i ordet elvepadling?

Respondent 1: *«Å padle på elv, vann som er i bevegelse.»*

Respondent 2: *«Eehm, hvis jeg skulle sagt hva jeg driver med, uten å si elvepadling, da ville jeg nok sagt at jeg padla en kajakk ned stryk eller elv eller der vann beveger seg nedover et brattere terreng, da, på en måte. Sånt at det blir bølger og noen valser og sånne ting».*

Respondent 3: *«elv for meg er i bevegelse, det trenger ikke være så kjapt bevegende vann, men litt bevegende vann, med litt formasjoner i...».*

Respondent 4: *Det er vel egentlig å padle forskjellige elver. Det er både creeck og rodeo..... . Det som er enklest å forklare er jo at man padler elver der hvor det er valser og bølger, og sånn. Og forskjellige dropp, små dropp. Vanskeligere å forklare rodeo: Det er sånn surfe på en bølge og prøve å gjøre forskjellige triks.*

Elvepadleren

Hvem kan kalle seg elvepadler?

Respondent 1: *«Kan vel egentlig kalle deg for elvepadler når du hvert fall driver eller padler ut i elvene. Og padler ofte, da. Sånn at du ikke bare har vært utpå en gang. Da kan du ikke kalle deg det, men hvis du padler ofte da kan du kalle deg det. Så det går ikke noe skille mellom rulle og ikke rulle? Du er elvepadler selv om du ikke kan rulle. Så lenge du padler i elv så er du elvepadler og ikke stille vann, da. Du nevnte hyppighet er viktig, er det noe skille der? for eksempel 5, 10 eller 30 ganger i året. Nei, egentlig ikke. Tenker ikke så mye over hvor mye du padler i året, men bare at du er mer enn en til to ganger i året da. At du er litt mer aktiv.*

Respondent 2: *En som padler ganske jevnlig, ikke sånn er på en tur hver sesong, og padler flatt resten. Går det en grense på antall turer? Nei, bare at man er med på turer innimellom. Er det en skille hvor man ikke kan rulle? Man er jo elvepadler da også, man er jo bare ikke like flink elvepadler.*

Respondent 3: *De som kan litt om det og som veit de viktigste tinga. Hva er de viktigste tinga? Komme seg ut av båten, ikke bare padle rett fram, men kan komme seg rundt de viktigste tinga. Er du elvepadler hvis du padler to ganger i året? Det kommer litt an på. Det spørs litt hva du har padla, men to ganger i året. Kan ikke akkurat kalle deg elvepadler da. Er du elvepadler hvis du ikke kan rulle? Ja, du kan kalle deg elvepadler selv om du ikke kan rulle. Er du elvepadler hvis du bare padler grad 2? Ja, men du er ikke så veldig flink*

Respondent 4: *En som padler i en kajakk i en elv med strøm, på en måte. Mer enn grad 1, egentlig. Går det et skille ved rulle? Er du elvepadler selv om du ikke ruller? Ja, da er du bare nybegynner. Hvis du har lyst til å lære deg å padle elv, så er du elvepadler fra du begynner å padle.*

Respondent 5: *Jeg vil kalle deg en elvepadler når du klarer å mestre elva, da. Det trenger ikke være sånn kjempestryk, men at du klarer å manøvrere båten og er på en måte trygg i*

båten da. Da tenker jeg at du er en elvepadler. Må det innebære å kunne redning? Ja sånn egentlig hvis du skal føle deg trygg på elva og sånn, da er greit å kunne redde. Hva med rulle, er det et kriteriet for å være elvepadler? Det er vell, altså rulla gjør deg tryggere igjen. Med en gang du har vippe rund så er du på en måte lost, så det er jo greit. Men det er ikke sånn at hvis noen kommer og sier jeg er elvepadler og ikke kan rulla, så sier ikke jeg at du ikke er elvepadler. Da er de mer en sånn som driver og padler litt her og der, de er ikke en elvepadler.

Som tillegg til miljøets syn på hvem som anses som padlere trekker jeg frem et utsagn som tre av respondentene har fått være med å kartlegge: jeg er med på turer, trives i kajakken, men holder meg unna store dropp og bratte elver, likevel anser jeg meg som elvepadler.

Respondent 1: Jeg tenker jo at han er en elvepadler. Men som er smart nok da, til å holde seg unna det største og det skumleste. Og faktisk tar ansvar selv for og ikke padle noe han ikke er god nok til, eller har ferdigheter til. Så det er ikke noe kriteriet å padle bratt? Du trenger ikke padle det største og bratteste, syns jeg da.

Respondent 2: Man trenger ikke padle ekstremt for å være elvepadler.

Respondent 3: Ja, det er sant. Det er en elvepadler.

Elvepadlermiljøet

For å gå direkte til hvordan miljøet forholder seg til inklusjon og eksklusjon har foreldrene til respondentene fått spørsmål om hvordan de opplever miljøet.

Informant 1: Det jeg ser av padlemiljøet, altså padlemiljøet er ikke en ting, men det jeg ser av det er folk som er veldig flinke til å ta seg av andre. Veldig inkluderende. Alle du møter er veldig greie til å ta med seg andre, flinke til å passe på at andre har det ålreit. Samtidig veit jeg at det er andre deler av miljø som er mer sånn ekstremt og kanskje dytter mer på, kan du si. Og at det til dels er et fest-miljø. Det er ikke alle sammenhenger vi slipper juniorene av gårde på, hehe.

Informant 2: Det er lite og sårbart, men jeg syns det et godt miljø. Innimellom så velger han j å være med xx (navn på annen padler) på fritiden, ettermiddager og sånt. Vil du si det er et inkluderende miljø? Altså, det kommer litt an på. De faste treningene er jo veldig tydelige.

Også kan det være litt tøft å henge med i svingen på når det blir noe annet. Du må liksom være på facebook, du må være på forumet, du må være ajour. Jeg har ikke satt opp forumet sånn at jeg får pling i boksen, får epost når det blir lagt opp noe forumet....Det har vært perioder i år hvor det har vært vanskelig å henge med i svingene.

Når de respondentene får spørsmålet om hvordan de opplever padlemiljøet svarer de følgende:

Respondent 1: *«I hvert fall det miljøet jeg er i er veldig bra. Alle er snille og hjelper hverandre hele tida. Jeg har også fått med meg, på en måte, at det er andre miljøer rundt om i Norge som ikke er så bra. Det det er litt mer at de som har lyst til å padle padler, og ikke inkluderer alle da. Respondent 2: «..Drit bra! Hehe, det er bare masse bra folk og god stemning, alle bare har det gøy og koser seg... ».*

Og videre om image: *«Det er liksom ikke noe stress eller mas eller drama eller noen ting. Alle bare tar det litt som det kommer og bare elsker å padle og, bare koser seg. Veldig avslappet. Det trenger ikke å stresse med ting. Det er ikke sånn, ja, tar ting litt mer med ro, da.»*

Respondent 3: *Veldig bra. Det er positivt miljø med masse gjerne folk...Det er veldig inkluderende.*

Uniformering

Er merket på utstyr viktig? På hvilke måte?

Respondent 1: *Jeg tenker, ikke for at man skal gå med det beste merket, men at sweet(Merke på padleklær, fritidsklær og beskyttelsesutstyr) da, har ikke så mye penger at det gjør noe.....jeg tenker at det er viktig å støtte opp under da.....fordi det er jo veldig bra. Er det funksjon eller mote? Er vel en god blanding, grunnen til at jeg bytta til Sweet-toppen, er at den toppen jeg hadde lakk og så var den ganske tung. Også kom Sweet med nye jakker som var sånn tynn og bare tok den på og oi, her er det bevegelse liksom. Egentlig på grunn av det at jeg kjøpte den der og da. Jeg tenkte ikke noe på at, jeg var ikke så inn i merkene og sånn. Mest på grunn av komfort, også har det blitt mer i ettertid at det liksom er Sweet som er tingen.....men skal jo ikke si at man blir påvirka. Det er liksom Sweet som er kult og alle skal ha....*

Respondent 2: *For meg er ikke merket så veldig viktig, men det gjør litt, da. Det er sånn at jeg får mer lyst til å kjøpe en båt som har gjort det bra i konkurranser, da, og ikke et merke som kommer sist i konkurransen.*

Respondent 3: *Nei, ikke sånn motemessig. Mer for kvaliteten sin skyld. Har ikke følt at man må ha sånn eller sånn for å få være med å padle. Blir du påvirket til å kjøpe merker? Man hører jo andre har merker som er gode, men det kommer jo an på pris. Mye er veldig dyrt. Men man blir jo påvirket.*

Respondent 4: *Nei. Eller det i tilfelle sånn at noe er bedre enn annet sånn sikkerhetsmessig. Det er ikke sånn at jeg heller vil ha det fordi det er et kulere merke. Det er ikke sånn. Du kjører jo brett, er det mer sånn der? Ja, men jeg bryr meg ikke om det. Jeg driter i det. Er det en grunn til at du padler med for eksempel den hjelmen du har? Ja, den fikk jeg. Men de er fine og bra, og de er norske. Får du lyst til å ha noe som andre i padlemiljø har? Ja. Det er jo i tilfelle sånn at det er mange som har Sweet klær, og sånne ting kanskje. Så du blir til en viss grad påvirka til å kjøpe? Ja, Sweet er jo sånn veldig i padlemiljøet i Norge i hvert fall. Så, ja, kanskje.*

Respondent 5: *Nei. Det er jo noen merker som holder litt mer enn andre da. Så det er ikke viktig å ha en Sweet hjelm? Nei, men Hva med en hjelm som ser ut som ishockeyhjelm? Nå har jeg Sweet hjelm da... så... før padla jeg med klubbhjelm. Kunne du brukt den hjelmen nå? Det kommer litt an på, men nå som jeg begynner å bli litt flinkere så får du lyst på litt mer utstyr som ser litt bedre ut. Som ser litt tøft ut? Ja.*

Foreldres seleksjon

For å belyse hvordan foreldre velger ut aktuelle elver har jeg gitt de spørsmål om: Hvordan forholder du deg til graderingssystemet av elver?

Informant 1: *Jeg for min del padler ikke noe mer enn grad 3. Jeg er ikke bedre. De er i en overgang nå, hvor de er i gang med å padle mer avanserte ting sammen med andre. Og det er greit, men vi sender dem ikke med hvem som helst. Hvem vil du helst at dem skal reise på tur med? Folk som vi veit ikke tar sjanser. Ikke dytter dem ufor noe dem ikke er klare for å gjøre. Som tenker sikkerhet på samme måte som vi gjør. Du sier de er i en overgang hvor de padler mer avansert, hvordan tror du du hadde opplevd dette dersom du ikke hadde padlet selv? Jeg*

hadde sikkert vært mer engstelig. Tror du det er grunnen til at mange er innom klubben men ikke forblir? Nei. Jeg tror mange ikke gidder å legge så mye tid i det som skal til for å bli padlere. Det nytter ikke være på elva en time nå og en time da, du blir ikke padler av det. Det blir ikke moro å padle før du har padla en god del og lært ei rulle sånn noenlunde støtt. Du må over en ganske stor terskel før du mestrer det..... Det er klart at de som er veldig trygghetssøkende blir ikke elvepadlere.

Informant 2: *Jo, vi ser jo på det. Er det et utgangspunkt for hvilke elver som kan padles? Ja. Hvor går grensa? Altså, dem drar ikke på noe over grad 3+ aleine. Eller det spørres, må jo vurdere teamet dem drar sammen med. Erfaring eller nivå på gruppa.... De har holdt på mye og sier nei når de ikke vil. Og det er den viktigste egenskapen for en elvepadler er å si: nei, nå skal jeg bære. Hvis du faktisk ikke har kontroll, at du er i stand til å si nei. Er det greit i miljøet å bære? Ja. Det er en forutsetning. Og den viktigste egenskapen for en elvepadler, hvis ikke så kan du sette andre i en farlig situasjon ved redning. Da padler du ting du vanligvis ikke ville for å redde.*

Informant 3: *Altså, vi hører på andre. Ei elv står som 3 i gamle padlinga, så kan den stå som 2 i den nye, også må du se på det uansett. Så det blir en vurdering der og da, men det er veldig kjekt å ha med folk som har padla dette før.*

6.4 Tema: intern rekruttering- og snøball mekanisme

For å avklare hvordan unge elvepadlere har startet med aktiviteten har jeg i intervjuene med både de unge og foreldre besvart flere spørsmål jeg mener kan omhandles under denne mekanismen. Spørsmålene er tematisert etter hvordan de fremkommer i drøftingsdelen senere i oppgava.

Foreldres bakgrunn

For å kartlegge om foreldre padler og eventuelt omfang av dette har de fått spørsmål: Padler du? Evt: Når begynte du med elvepadling?

Informant 1: *Jeg begynte å padle når jeg var 40 år. Fordi jeg syns det så kult ut, hehehe, hadde lyst. Så hadde jeg muligheten siden jeg jobba sammen med XX (navn på padler). Det var han som dro meg med.*

Informant 2: *Ja, 20 år. ... på 80-tallet, med kano. Eller det begynte jeg med når jeg var en 14-15 år. Helst når det var store bølger på fjorden og når elva var stri, så måtte jeg prøve meg. Det gikk stort sett greit, men har hatt noen rundkast ja. Hvorfor begynte du? Bare fasinert av strømmende vann.*

Informant 3: *Ja. Med elvepadling, 93. Jeg kjøpte havkajakk, Nordkappen, kjøpte jeg i 82. mest de første åra også lite ei stund etter det.*

De to siste foreldrene er ikke intervjuet, men det fremkommer likevel funn om deres foreldre i intervjuene med deres barn:

Respondent 1: *.. men det var noe pappa alltid hadde lyst til å starte med, som han egentlig bare venta til jeg var gammel nok. Også blei jeg med også blei jeg egentlig bare hekta. Padler han også? Ja, han padler litt...*

Respondent 2: *Er det andre i familien som driver med elvepadling? Nei, det var helt nytt...*

Elvepadlernes bakgrunn

For å kartlegge omfang og erfaringer de unge elvepadlerne har med opphold i natur har de fått følgende spørsmål: Kan du huske turer i naturen fra barndommen? Evt: Hvordan vil du beskrive disse turene?

Respondent 1: *Jeg synes det var ganske gøy å være på tur, fordi jeg fikk opplevd noe nytt og vært ute, da. Og vert fall jeg synes det er mye mer morsomt å være ute og finne på noe å gjøre der ute enn å sitte inne å se på tv og spille.*

Respondent 2: *Ja, mange. Alt i fra 50 meters turer når jeg var tre år, til hytte til hytte tur med mamma, på fjellet. Til skiturer borti gokk..... Hvordan vil du beskrive disse turene? Positive? Ja, vert fall de fleste av dem. I vert fall de jeg ville være med på.*

Respondent 3: *Jeg har vært masse på turer når jeg var liten. Masse på turer. Tror første gang jeg var på tur var når jeg var 2 måneder gammel. Da sov vi telt. Det var første gang liksom. Gøy å være på tur? Ja. Det krever litt motivasjon for å komme ut, men så er det kjempegøy når du kommer ut.*

Respondent 4: *Ja, veldig mye. Mamma og pappa tok meg alltid med på skiturer, og fjellturer og sånn alt mulig slags turer. Sove i telt i opptil en uke og sånn, gå rundt og sykle, skitur, dagstur, alt mulig egentlig.... Jeg synes det alltid var ganske gøy. Det var koselig. Kan du huske noen turer som dritt? Ja, men det kom mer i de seinere åra, da jeg hadde lyst til å gjøre noe annet.*

Respondent 5: *Ja, vi har vært en del på kanoturer og masse sånt. Kjempeglad i å være ute i frisk luft.... Men jeg synes det er kjempe ålreit å reise ut, slappe av, bare ta det helt med ro... Men jeg har vært en del på fisketurer, både med venner og med pappa, og sånt. Det synes jeg er kjempeålreit. Du kobler liksom litt av og kommer deg vekk fra alt annet.*

Respondent 6: *Har vel egentlig alltid vært en person som har vært glad i å være i naturen da. Det er på en måte sånn at bor vi på bygda og da har skolen også lagt opp til at vi skulle være litt ute også. Det har det vært på ungdomsskolen også. Turer ute og faste turer ute.....det er litt kult.... Det er veldig godt å komme seg bort fra hverdagen. Man tenker ikke over det der og da, men det er det som gjør det så bra. Det er rett og slett å gjøre noe annerledes.....*

I denne sammenheng ser jeg at det også kan være nyttig å legge frem hvilke tidligere sysler de unge elvepadlerne har bedrevet. Derfor presenteres deres svar på spørsmål om dette.

Respondent 1: *Før elvepadlings så var det jo fotball da, sånn som de aller fleste gutter gjør de første skoleårene. Og før det var det jo egentlig bare å være ute på tur med familien og være ute da.*

Respondent 2: *Masse rart. Jeg har spilt fotball og volleyball. Og jeg har spilt i korps. Spilte fotball frem til i fjor. Da ble det mer seriøst, samtidig som padlinga ble mer seriøs. Om vinteren står jeg på ski i bakken. Ellers er det venner, skole og sånn basistrening.*

Respondent 3: *Jeg har gjort for det meste håndball og spilte vel fotball frem til 7. klasse. Men jeg slutta vel egentlig med fotball når jeg starta med fotball fordi det blei for mye.*

Respondent 4: *Det er mye. Jeg har løpt orientering, i, jeg veit ikke hvor mange år. Så lenge jeg kan huske. Jeg har gått på langrenn i mange år. Også har jeg svømt i ti år. Også har jeg gått på synkronsvømming. Jeg har gått på fotball, og håndball, og dansing. Spilt gitar og gått på sånn kunst greie. Sånn tegne, male, leire-ting. Hva driver du med nå? Sånn basistrening på treningssenter. Venner og generell trening. Snowboard! Jeg har stått på twintipp også. Går litt på langrenn, skal gå mer på langrenn i vinter.*

Respondent 5: *Jeg har drevet med orientering og skiskyting. Det er vel det jeg har drevet meg egentlig. Hva med nå? Nei. Faren din snakket litt om at du kjører litt på ski? Ja, litt i bakken og sånt. Litt skiturer, treningsturer.*

Respondent 6: *Fotball og taekwando. Også her jeg skata litt..*

En av informantene kommer med nyttig informasjon: *De har vært gjennom svømmeskolen til xx (svømmeklubb). Så de er opp til haimerket alle sammen».*

Og videre om svømmeferdighet er en forutsetning for å begynne med elvepadling: *Du må kunne svømme. Eller du må ikke, men jeg pleier å si at hvis du ikke kan svømme så har du ikke noe der å gjøre».*

Avslutningsvis presenterer jeg nå noen sitater som omhandler miljøets egne synspunkter på hvorfor de har tatt opp elvepadling som aktivitet. Først de unge elvepadlerne, så foreldre:

Respondent 1: *Mmm, det var jo faren min som tok meg med ut de første gangene, eller han tar meg jo fortsatt med ut, men det var han som satte meg i kajakk første gang og fikk meg til å prøve å begynne og syns det var gøy, da.*

Respondent 2: *Det var veldig tilfeldig for å si det sånngikk nesten to år uten og leita etter hva jeg skulle begynne med. Også var det xx(tv-kanal) som skulle kåre Norges tøffeste jente, da. Da meldte jeg meg på det, ..., også var åtte plukka ut og jeg var en av dem. Da var det innlagt kajakkkurs og sånt.*

Respondent 3: *Pappa som hadde begynt, også dro han og xx (far) med seg meg og xx (elvepadler) samtidig. Sånn at vi begynte å padle litt sammen.*

Respondent 4: *Pappa... og xx (padler) Vi var på sånn dere sommer leir greie hos xx(padler). Da var vi på grad 1 i xx (elv). Da begynte vi å padle så smått.*

Respondent 5: *Det var nok far som dro meg inn i det. Også syns jeg det var litt tøft.*

Respondent 6: *Kan vel egentlig ikke si hvorfor, men det var noe pappa alltid hadde lyst til å starte med, som han egentlig bare venta til jeg var gammel nok.*

Foreldre om hvorfor aktivitet

Informant 1: *Nei hvorfor padler de? Fordi jeg har tatt med ut, og at de har hatt noen å drive sammen med. Det har vært et miljø.*

Informant 2: *De har jo blitt tatt med på det siden dem var bitte bitte små, liksom. Ikke blitt pressa. Og det er nok det som er nøkkelen, de har fått lov til å styre sitt eget tempo.*

Informant 3: *Han har fått være med mye. Nedi her. Jeg har spurt om han hadde lyst, også når han hadde lyst ble han med. Vi tok det gradvis, til det løsna.*

6.5 Identitets- og statusskapende mekanisme

Om magasiner og nett

Når miljøet blir spurt om de leser magasiner eller på nett som omhandler elvepadling, og om å se padlefilmer svarer de:

Respondent 1: *Mja, vi abonnerer på Kayaksession og Friflyt. Så det er sånn, jeg blar gjennom det hvis jeg ikke har noe å gjøre, men det er ikke sånn jeg setter at jeg setter meg ned og leser fordi jeg elsker å lese. Det er gøy å lese artikler i Friflyt om padling og sånn. På nett? Nei, ikke egentlig. Ser du padlefilmer? Ja, av og til. Veldig sjelden på dvd, men ganske ofte på youtube og facebook som folk legger ut.*

Respondent 2: *Nei. Ser du padlefilmer? Ja, på youtube. Også litt på forumet til klubben.*

Respondent 3: *Ja, vert fall litt. Jeg leser jo litt som jeg kommer over. Og ser en del padlefilmer på youtube og sånn. Er du innom noen sentrale nettsider? Det er jo den med forskjellig folk på facebook. Det hender de poster forskjellige sider og sånn. Det hender jeg er innom sidene til Tribe, som er en padlegruppe i Canada.*

Respondent 4: *Ja noen ganger. I bladet Elvepadling så er det jo en side med om elvepadling, og da er det litt mye å bla gjennom.... Ser du padlefilmer? ...Ser en del film om padling.*

Respondent 5: *Det er lite, men det hender jeg ser på film for å lære meg triksa.*

Respondent 6: *Ja det gjør jeg. Det er sånn amerikansk blad som heter Kayaksession. Så er det jo FriFly, som er norsk blad. Også er det facebook. Der er det mye om padling. Også er det Friflyt sin hjemmesider, og padling.no og sånne padlesider da. Sånn som playak for eksempel. Der er det mye padling. Ser du padlefilmer? Ja, ser en del på det.*

Og videre oppgir de dette om hva de får ut av det:

Respondent 1: *Vert fall noen padlefilmer da, er sånne instruksjonsfilmer. Og der forklarer de hvordan du skal gjøre det, også kan du jo se og prøve å plukke opp da. Hvordan du skal gjøre det, og prøve å gjøre det selv. Se hva de gode padler og ikke padler. Andre ting? Det er jo for underholdning. Jeg syns vert fall det er gøy å se på padlefilmer. Blir gira selv og får lyst til å padle selv.*

Respondent 2: *Det er ofte at jeg tar en av meg og en av en som virkelig kan det, også sammenligner: hva er det jeg gjør galt, hva er det han gjør riktig.*

Respondent 3: *Jeg har jo sett hvordan de gjør det. Det er på en måte, sånn at jeg har studert en del som jeg kan gjørei hvertfall når jeg padler freestyle.....blir jo inspirert, ihvertfall når snøen ligger ute her.*

Respondent 4: *Jeg får veldig lyst til å padle når jeg leser og ser om det. Også får jeg lyst til å bli bedre, for det ser så kult ut. Å være flink nok til å padle større elver og sånn.*

Respondent 5: *Litt inntrykk av hvor gode folk er og hvor dumme folk kan bli egentlig. Det finnes noen forskjellige filmer på hvordan du gjør forskjellige triks, og sånt.*

Respondent 6: *Drømme meg bort. Når jeg ikke får padla selv, så er det sånn skitt jeg vil... hva med lærevideoer på nett? Det er veldig kjekt vis man skal lære seg triks, og sånt, i freestyle.*

Om forbilder

Har du (hatt) et forbilde?

Respondent 1: *Ja, altså. Det er XX (profilert padler) da, og XX (profilert padler). Fordi de har tatt vare på oss og lært oss utrolig utrolig mye. Og bruker tid på oss, selv om de er ekstremt gode. Det er egentlig utrolig sykt at de gidder å bruke tida si på oss. Det er beundringsverdig til tusen.*

Respondent 2: *Det er vel egentlig XX (profilert padler) som er forbilde egentlig. Fordi han er veldig god i både creecking og leikepadling. Kan du huske når du fikk han som forbilde? Det må vel egentlig ha vært i år. Har ikke sett han så mye før.*

Respondent 3: *Det er jo litt sånn type XX (profilert padler). Fordi hu er jo jente som klarer å padle med de beste gutta. Og det er litt kult, samtidig som hu gidder å hjelpe oss og prøver å få oss til å bli bedre. Det handler jo litt det å være hyggelig også, man skal liksom ikke være en drittsekk.*

Respondent 4: *Er det så mange å velge mellom. Det var vel rett etter det kurset med XX (profilert padler), viste vel egentlig ikke hvem hu var.....så hu blei vel egentlig et forbilde. Du får vel egentlig mer respekt når du ser hvor mye hu får til. ...*

Respondent 5: *Jeg har vel ikke direkte noen store forbilder, hvis jeg skulle hatt et forbilde så måtte det vært en som er flink, vet hva han driver med, men som samtidig at det er en lett person å prate med. At han tar ansvar for det han gjør, og ansvar for andre. At han er en venn, samtidig som han er flink til å lære bort. Men jeg har ikke noen direkte forbilde.*

Respondent 6: *Jeg har jo det. Det er, vert fall nå så er det XX (profilert padler). Han er jo en av de beste padlerne i hele verden også er han jo en utrolig hyggelig fyr i tillegg. Og hvis man bare møter ham på gata så finner man ikke ut at han har vært en av verdens beste mange ganger. Han skryter ikke av det og han er utrolig flink til å instruere og være sikker på elva da, og trygg. Så jeg har ham som et ganske stort forbilde.*

Om kleskode

Dette står omtalt under uniformering.

Bruk av sosiale medier

Om bruk av nettet: For å kartlegge om de unge elvepadlerne uttrykker seg på nett har jeg sett på bruk av facebook og blogging. Respondentene svarer på følgende spørsmål: Er du på facebook? Og i deres svar gir de også informasjon om blogg:

Respondent 1: *Ja, er det.*

Respondent 2: *Jeg blogger litt sånn til tider, men ikke akkurat noe aktiv blogger. Jeg holder det jo oppdatert, jeg lager filmer for å vise hva er det jeg har klart det og det året, og sånt, for å vise en progresjon. Men jeg skriver ikke så mye om det. Jeg prøver å reklamere mer for det, for å vise at nå er det et kurs. Prøv og meld dere på. Jeg skriver ikke så mye om det generelt, men om hvordan den konkurransen har gått og den type ting. Hvorfor skriver du om det? Åi...Det er litt på grunn av sponsorer, at de krever det. Jeg tror det er viktig for andre å se at det finnes andre typer sporter enn bare håndball og fotball. Tror det er viktig å åpne øya litt og se forbi det helt normale. Føler du elvepadling er det, noe utenom det vanlige? Til de grader, det er jo en sport du ikke hører så mye om. Jeg tror kanskje det er derfor jeg liker den så godt, fordi det er en sport nesten ingen driver med. Folk har hørt om den, men nesten ingen driver med det. Og du kan gjøre det til din egen lille sport, da, om du kan si det på den måten.*

Respondent 3: *Det var mer på det i starten, og nå har jeg vært ute å padla igjen, egentlig etter hver gang jeg padla. Hvorfor veit jeg ikke, det er bare sånn man har lyst til. Det er sånn at når man har padla noe litt større eller noe nytt så kan det godt hende jeg skriver om det. Ellers så har jeg drivi med litt blogging, men det er litt på grunn av sponsorer egentlig. Skriver litt om nye ting og hvordan jeg syns det har vært, å sånt.*

Respondent 4: *Ja. Hva bruker du det til? Det er for å holde kontakt med venner, også folk jeg har blitt kjent med sånn utenfor Norge og andre steder i Norge, sånn lettere å snakke med folk der.*

Respondent 5: *Har laget meg profil nå, men så kommer jeg ikke inn på webmail*

Respondent 6: *Ja.*

Om image

I intervjuene med respondentene har jeg vært forsiktig med å spørre om de anser seg selv som kule siden de driver med elvepadling, da spesielt med tanke på en antagelse om at de ikke vil gi et riktig bilde av et slikt spørsmål. I stedet har jeg forsøkt å få de til å si om de mener det er et eget image å være elvepadler, og hva det i så fall måtte være.

Respondent 1: *Det er vel kanskje det. Det er sånn som, altså. Det er et eget miljø, det er helt annerledes en sånn i det ordentlige livet, holdt jeg på å si. Det er på en sånn måte at man har to liv. Det er liksom det livet du har sammen med padlere, hele sommeren og har det fett. Også er det det livet du på skolen og med folk hjemme. Jeg kjenner at i løpet av sommeren har jeg blitt sånn som padlemiljø, eller sånn som folk i padlemiljøet er, da. Hvordan er det? Eh, hvordan skal jeg beskrive padlere... Det er liksom ikke noe stress eller mas eller drama eller noen ting. Alle bare tar det litt som det kommer og bare elsker å padle, bare koser seg. Veldig avslappet. Det trenger ikke å stresse med ting. Det er ikke sånn, ja, tar ting litt mer med ro, da.*

Respondent 2: *Ja. Nei, det er jo ikke så mange som driver med det. Egentlig ganske grei sport. Greit nok. Er det sært å være elvepadler eller er det tøft å være elvepadler? Det er ganske tøft å være elvepadler. Fordi det ikke er så mange som gjør det. Opplever du at andre syns du er tøff som driver med elvepadling? Nei, jo inniblant.*

Respondent 3: *Det er vel kanskje det. Jeg føler egentlig at alle ekstremsportsutøvere er litt mer et image, da. Du er litt mer avslappet mot ting som skjer utenfor og tar ting litt mer med ro og har det gøy.*

Respondent 4: *Det tror jeg absolutt. Det er noe eget. Er jo egentlig hele greia egentlig. Folk titter fort bort på en elvepadler, det er ikke veldig lett å overse. Det er på en måte en egen stil over, men det er jo egentlig sånn med alle ekstremsportfolk. De har en litt egen greie. Du ser på det at de driver med noe annet. Tror du de på skolen ser på deg som annerledes fordi du driver med elvepadling? Tror de ser på meg som litt spesielt. Jeg har fått litt kommentarer. Det er ikke noe negativt egentlig,jeg tror egentlig de syns det er kult. Kanskje de er misunnelige på at jeg driver med noe annerledes, jeg veit ikke.....*

Respondent 5: *Altså, hvis man forteller det på skolen så hører man egentlig bare at du er dum og gal som driver med det. Så det lager jo et image, det gjør jo det. Tror du de ser på deg som litt annerledes og kul som driver med det? Det tror jeg ikke, men de ser nok på meg som en*

person som gjør noe utenom det normale da. Ikke noe sånn type image at du blir noe kulere eller noe sånt fordi du driver med det.

Respondent 6: *Det har jeg egentlig ikke tenkt så mye over. Jeg bare gjør det jeg syns er utrolig gøy og det er god trening, så det er egentlig det.*

I intervjuet med en av padleforeldrene fremkommer også et viktig bidrag på det å bli ansett som kul: Tror du andre ser på dem som kulere som er med i en sånn type idrett?

Ja, det vil jeg tru. Det blir på lik linje som en snowboarder eller en jibber eller sånn som det der vil jeg tru. Det er litt samme greia....de er veldig lite opptatt av det.... Kan andre bli dratt med inn i miljøet fordi de anser dine barn som kule og på et høyt nivå? Ja, tror jeg, og det gjør de allerede.

6.6 Spenningssøkende- og stimulerende mekanisme

Spenning

De unge elvepadlernes egne synspunkter på hvordan de opplever spenning, er gitt av spørsmålet: På hvilken måte opplever du spenning i elvepadling?

Respondent 1: *Både venner og spenning. Jeg syns det er spennende å padle. Du finner alltid utfordringer, uansett hvor mange ganger du har padla det samme stedet. Det er alltid noe nytt som skjer. Ingen opplevelser er like....Du blir jo bedre og bedre for hver gang du er på elva. Og hvis du var redd for å padle et stryk den ene gangen, og kanskje de fire neste gangene. Men så den sjette gangen tør du å padle. Du kjenner xx.elva ganske godt nå. Syns du den er like spennende enda? Selv flater partier? Jeg syns alltid xx-elva er spennende. Men de flate partiene er ikke så spennende å bare padle rett ned. Men det er jo det du gjør ut av det. Du kan prøve å ta bakevjer, padle over steiner og gjøre litt ut av stryket i stedet for å padle kjappeste vei rett ned. Er det slik du opplever spenninga? Ja, det er utrolig variert og det gjør det mye mer spennende enn å bare gjøre det samme hver gang.*

Respondent 2: *Jeg merker egentlig at hvis man går opp og ser på stryket først så får man en mye større spenning med en gang. Da blir jeg mer nervøs. Jeg merker faktisk at hvis man bare padler og ikke veit helt hva jeg går til, så går det som regel bedre, fordi da på en måte gjør man bare det. Når man ser på stryket så bygger man noen ganger opp for mye nerver da.*

Altså spenning og padling er vel egentlig å prøve å holde det greit.....det er greit med høy spenning, men den burde ikke bli for høy da.....fort så blir man anspent og sånt da.

Respondent 3: Ja, det er mye spenning. Sånn tørre å gjøre nye ting og prøve på å padle vanskeligere elver. Samme spenning når du padler rodeo? Det er ikke samme type spenning. Det er mindre skummelt, på en måte. Fordi det har ikke like store konsekvenser, men det er også skummelt å prøve på noe nytt. Man veit jo ikke hvordan det går.

Respondent 4: Det er spennende på en måte. Det er alltid noe nytt du kan lære deg, eller padle. Det er alltid nye utfordringer. Selv om du blir litt lei en elv er det jo flere seksjoner, det er flere linjer. Det er helt hva du gjør det til sjæl.

De unge elvepadlerne skiller mellom creeckpadling og rodeopadling/leikepadling: Opplever du noen forskjell mellom rodeo og creeck padling? Hvordan?

Respondent 1: Ja uten tvil. Jeg er ikke personlig en person sånn stor creeck-padler, jeg har ikke behov for å pushe grensene mine sånn. Jeg syns det er mye bedre å pushe grensene mine i freestyle, da. Det å gjøre nye triks og sånne type ting, er en mye større glede for meg enn det å falle ned 15 meter. ...Det er veldig to forskjellige teknikker da. Det er mye ferdigheter i creeck og, men så er det mye større kroppsbeherskelse i rodeo. Du skal ha kroppen i ganske mye forskjellige posisjoner. For å greie de forskjellige triksa. Og jeg ser på det som større mestringsfølelse å få til et triks, en mestringsfølelse av å greie en boof, eller sånne type ting, da.

Respondent 2: Ja. Altså creeck-padling er mye skumlere. Altså leikepadling der er en feedsjer å forholde deg til, det er en bølge eller høl og det er det eneste som skjer på en måte. Og du skal gjøre en ting i den bølga eller det hølet. Det er ikke noe å være redd for nedenfor, det er begrensa hvor mye som kan skje. Mens creecking kan det være mye større konsekvenser, på en måte. Det kan bli veldig skummelt, men samtidig er det veldig gøy det også..... Greia er at i freestyle så veit du hva som kommer etterpå, du veit det folk rundt deg og det er ikke noe som skjer etterpå. Mens i creeck så må du for eksempel inn i ei bestemt bakevje. Da er det stressmoment vis du ikke vil padle det som er nedenfor.

Respondent 3: Ja. Creeck så padler du ganske mye lengre egentlig. Større distanse. Også er det jo en annen båt. Så er det jo annen padling, litt nedoverpadling. Mens leikebåting så er du mer der liksom. På et sted. Så gjør du litt mer hopp rundt i båten. Opplever du forskjell i spenning mellom de to? Det er litt mer spennende å padle creeck. Det er litt mer forskjell,

mens når du padler leikebåt så er du mer på samme sted og blir vant til det til slutt, mens i creeck kommer det nye ting hele tida.

Mer om spenning kommer til syne når de unge elvepadlerne får spørsmål om hva en god dag i båten innebærer.

Respondent 1: En god dag i båten er jo at jeg har fått noe ut av det. Også at jeg har vært med noen jeg liker å være på elva med. Og at, jeg egentlig har hatt det gøy. Hva mener du med: fått noe ut av det? Det er at jeg har fått til noen nye triks, eller klart noe triks jeg kan, eller gjort de bedre, eller sånne ting da. Eller padla ny elv, nytt stryk, som jeg ikke har tørt å padle før.

Respondent 2: Å få til det jeg har lyst til. I sommer så blei jeg sint da. Det blei sånn irritert stemning på elva hele tida, fordi jeg følte jeg ikke fikk til det jeg ville. Når jeg ser tilbake på det etterpå så er det bare teit. Altså hvorfor ikke bare være glad for at jeg får lov til å være ute og padle og har det bra..... Jeg føler at konkurransene, hva skal jeg si, ikke trist, men at det går på det da. Når ha-det-gøy- faktoren blir glemt blir alt så seriøst.

Respondent 3: Det må vel være en dag man har det morsomt og får til noe. Samtidig som man er med folk som det er morsomt å snakke med.

Respondent 4: En god dag i båten må nok være når, altså når det er fint vær ute så løsner det veldig på humøret. Og når du kan være på elva med gode venner, som backer deg samtidig som at du pusher hverandre, og sånn. Og har latter og moro på elva, det er en perfekt dag for meg.

Respondent 5: God stemning, bra folk. Bra padling, ja. Er det elva som gjør det bra, du, folka, eller hva er det egentlig som gjør det bra? Det er bare helheten egentlig. Det kan være grad 2 elv, men likevel ha det døds morsomt fordi at man gjør nye ting. Eller fordi det er bra folk, bra stemning og finner på ting. Man kan ha det gøy på nybegynnerkurs. Det trenger ikke ha noe med elva å gjøre.

Respondent 6: Å få til det du prøver på. Egentlig bare får til det du prøver å få lyst til.

Opplevelser

Når det kommer til hendelser som betyr mye er det mange ulike historier, men et kjennetegn er også her at de har gjort noe nytt:

Respondent 1: *Det var vel rulla..... fordi da følte jeg meg trygg i vann.*

Respondent 2: *Jeg husker første gang jeg fikk til blunt i bølge. Det var under xx (padlesamling) i år, jeg hadde liksom øvd lenge, lenge, og var på samling der, så plutselig fikk jeg det til. Så var jeg første som fikk det til på gruppa der og, det var ekstra morsomt.*

Respondent 3: *...Jeg husker veldig godt xx (konkurransen) for to år siden. Fordi da var det konkurranse om laguttaket til xx (konkurransen). Og da kom jeg på x.plass også kom XX (padlevenn) på x.plass, og den gleden jeg og han viste da, for å klare det vi gjorde det er en ting som alltid sitter igjen. Da var både han og jeg utpå bølga samtidig og jubla og var kjempefornøyde.*

Respondent 4: *Ja, en tur på xx (elv) i sommer med xx (festival). Vi skulle egentlig på xx(elv), men det var for mye vann. Det var flom. Så da dro vi til xx (elv), og skulle padle. Også var det sånn meter mer enn det pleier å være. 252.40 eller noe, sånn mye. Og det var så gøy, hehe. Bølgene så store, det var sånn at du så ikke båten foran deg. Det var helt sykt og alle var gira til de holdt på å sprekke. Jeg har aldri hatt det så gøy på elva som det. Du har jo padla xx (elv) før, hva gjorde denne turen spesiell? Vannet var så stort. Det var så store bølger og alt gikk så fort. Også var det stemninga, alle var så gira. Så vi måtte bare opp og ta den en gang til.*

Respondent 5: *Det er jo den fossen i byen. Når jeg padla den. Det å få padla den, var jo egentlig litt sykt i seg selv. Hva var sykt? Det var jo det droppet. Det var andre gang jeg droppa når jeg tok fossen. Også er det ganske stort også. Det er en del ting som skjer fra du tipper over kanten på toppen. Så skjer det ganske mye før du er i bunn. Også er det i Voss. I xx (elv) rett etter xx (stryk), ved put-inn, så er det en 4 meter. Første gang jeg padla den. Den betyr litt. Hvorfor betyr den mye? Fordi jeg har vært der to ganger før. Og har hatt mulighet til å padle den, men da gjorde jeg det ikke. Og da var det noen andre som var der og som la sikring, som var sånn passe gode.*

To av respondentene oppgir relevant informasjon når du skal besvare: Kan du beskrive hva elvepadling gir deg?

Respondent 1: *Det gir meg spenning, eller glede når jeg får det til. Ja... det er morsomt da. ...også er det jo litt annerledes det som skjer i en elv når du padler.*

Respondent 2: *Det gjør meg egentlig veldig glad. Fordi atte, ja, det gir meg mange nye venner og veldig mestringsfølelse. Når man får til ting blir man veldig fornøyd meg seg selv.*

Og tre andre om hva de liker best, og hva setter de størst pris på i forbindelse med elvepadling?

Respondent 1: *...Setter en stor del pris på spenning også. Det er jo litt kjedelig hvis det ikke er noe spenning i det hele tatt. Da sitter du egentlig der og surrer.*

Respondent 2: *Det beste for meg er nok når du skal ta et run da, satt sammen en ting du skal gjøre med masse forskjellige triks. Og da klare det flere ganger på rad. Det er kanskje det beste jeg vet. Det å vite at nå har progresjonen virkelig hjulpet.*

Respondent 3: *Liker jo best å bare være på elva, og på bølger, å surfe en bølge. Bare den følelsen det gir deg.*

To av de unge elvepadleren gir også svar som har betydning på spørsmål om hvorfor de driver med elvepadling:

Respondent 1: *Fordi det er moro. Også er det ganske spennende. Det skjer jo ikke så mye spennende i hverdagen, så da er det en fin måte å få litt spenning på. Hvordan tenker du at du opplever spenning? Det skjer jo litt, det er jo ikke så mye som skjer på skolen og hjemme og sånt. Jo bedre du blir, jo større ting padler du. Så det blir jo litt spennende på den måten også. Opplever du en slags rus når du padler eller får til ting? Når jeg padla fossen i byen så hadde jeg adrenalinkikk i sann to eller tre timer etterpå. Da var jeg ganske høyt oppe. Det var dritt moro! Kan du få samme kikket i valse? Ja, hvis du får til noe nytt. Du får en god følelse av at du får det til, da, liksom.*

Respondent 2: *Fordi jeg elsker det. Miljøet og at det er så gøy. Det er ingenting som kan få meg til å smile så mye og ha det så gøy, og samtidig gjøre meg så jævlig forbanna, hvis jeg ikke får til noe. Blir du mer motivert til å padle dersom du får til nye ting? Ja. Hva hvis det er en periode når du ikke får til noen ting? Man blir litt frustrert da, men man må jo bare trene og pushe på og øve på nye ting. Hva gjør du dersom du ikke får til noe? Da kan jeg bli forbanna, må ha litt tid for meg selv på land eller i bakevja, har lyst til å ødelegge noe. Men så sier jeg til meg selv at jeg må ta meg sammen. Bare gå ut å ha det gøy, slappe av. Heller*

gjøre noen som jeg veit jeg får til. Hva skjer når du får til noe nytt? Da blir jeg drit stoka. Sånn smilekrampe. Jeg greier ikke slutte å smile. Hva med etter padlinga, er du påvirka i ettertid? Ja, jeg er vel det. Hvert fall det har gått virkelig bra, at jeg har fått til noe nytt. Da er jeg gira.

For videre utbredelse av utsagn som har med stimulering og mestring å gjøre er hentet fra ulike deler av intervjuene, uten at de kan tematiseres under samme spørsmål. Derfor presenterer jeg under sitat jeg mener er relevant for dette.

«Hvert fall jeg, da, driver med elvepadling fordi det er utrolig, utrolig gøy».

«Men det var jo ikke så veldig gøy i starten, da jeg ikke fikk til noe. Men etter hvert som jeg begynte å få til litt mer, så blei det utrolig gøy».

«...jeg har faktisk en greie nå at du må ikke pushe deg selv hele tida. Men jeg liker den blandinga at du kan pushe deg da. Og når du padler playboating så får du etter hvert lyst til å padle noe litt større. At du har lyst til å pushe på litt mer og gjøre noe som er litt annerledes igjen».

«Det var som jeg prøvde å si på starten i stad. Når du for eksempel skal ta deg en joggetur. Så ser du på det som et slit. Men når du skal padle så ser du ikke på det som trening....det syns jeg egentlig er unikt med det.... I starten var det egentlig bare for gøy. Men så fikk vi lov til å være med i konkurranser og sånt, og da blei det litt mer trening. Men jeg føler litt at det har blitt en sånn greie at jeg har det gøy hele tiden, men noen ganger så må jeg inn på det at jeg må trene, da.....»

«...for du merker såpass god progresjon fra på en måte, hvis du setter to uker, da. Så merker du god progresjon på: fikk du til det trikset da, eller ble jeg så sliten nå som jeg var når som sist gang. Og du merker stor progresjon syns jeg».

«...og da fikk jeg sansen av noe nytt. Det var noe jeg ikke kjente noen som dreiv med, og som var noe nytt. Og samtidig er jeg veldig glad i den adrenalin du får».

Pappa om stimulering: *Det er klart at de som er veldig trygghetssøkende blir ikke elvepadlere.*

En av informantene har synspunkt på hvordan hans sønn startet med elvepadling som også har relevans for tema: *Og da løsna det skikkelig i løpet av høsten og resten av året, både motivasjonsmessig og ferdighetsmessig. Altså det er jo en himla terskel å komme over. Det*

går fra å være skremmende og mye jobb, til å bli gøy og enkelt. Altså, det handler om å få til ei rulle for å få ned arbeidsmengden i dette.

Naturopplevelse

For å greie ut om spenningsnivå og opplevelse av flyt har jeg i intervjuene forsøkt å de unge elvepadlerne til å fortelle om hvordan de opplever natur når de padler. Naturopplevelsen brukes fordi det forteller noe om tilstedeværelse i situasjonen, derfor har jeg spesielt gått inn for utsagn som omhandler dette. Her har respondentene fått spørsmålet: Hvordan opplever du natur når du padler? og videre ulike oppfølgingsspørsmål for å få de til å utdype dette.

Respondent 1: Det er ofte veldig pent da, der hvor man padler, og man blir veldig sånn: skitt det er fint her liksom. Men det kommer veldig an på hvor intensivt du padler. Hvor konsentrert du blir på padlinga. Husker du en spesiell naturopplevelse fra padletur? Xx(elv) og xx(elv). I xx (elv) så er det sykt fint sånn oppå fjellet. Så det er norsk natur på sitt beste for å si det sånn. Og i xx (elv) så er det juvet, i normalen, som er bare helt utrolig. Hvordan var det da i juvet i xx (elv)? Det la jeg ikke så godt merke til egentlig. Da hadde jeg mer en nok med padlinga.

Respondent 2: Det er de dere naturopplevelsene som også gjør at du får, i hvertfall på creecking. Det er noe av det som gjør creecking spesielt. Du kommer til helt sånne spesielle steder som ingen har vært før. Husker du en spesiell naturopplevelse fra padletur? Det var vell i sommer når vi padla...hva heter den igjen... Vi kjørte vert fall fra riksanlegget mot Ringebu, så er det en elv oppi der som går i et juv. Hvor du ser rett ned også er det en slags grotte ut, da.

Respondent 3: Man får sett veldig mye på en annen måte. Spesielt hvis man padler i juv, så ser man det nedenifra i stedet for fra toppen. Husker du en spesiell naturopplevelse fra padletur? Padla xx(elv) i høstferien. Det var sånn, høye kanter på sidene, høstløv og begynt å komme istapper. Også lå det en ku midt i elva. Det er vanskelig å gå langs elva og se det på samme måte. Man må jo på elva for å se hvordan det er der. ... Er det mye som skjer blir man mer konsentrert bak rattet, da ser du ikke så mye av hva som er rundt deg.

Respondent 4: Det kommer veldig an på. Pusher jeg meg, så blir naturen ofte veldig vanskelig å få med seg. Fordi da er du veldig fokusert på det du skal gjøre sjæl. Men ned xx (elv) og

sånne type elver så tror jeg egentlig du slapper av og nyter naturen rundt deg fordi det er såpass fint og klart vann og ikke sant. Det er det som gjør mye av padlinga på grunn av naturen rundt. Du får litt annet blick enn gjennom en bilrute da.

Respondent 5: Ja, det hender inniblant at man får tid til å se seg rundt. Når får du tid, i bakevja eller...? Ja, eller når det er litt roligere. Hva hvis elva er litt mer heftig, får du med deg naturen da? Nei, ikke så mye. Hva med når du synfarer? Da er jeg veldig fokusert på elva. Men, er elva natur? Ja det er den jo. Men ikke så mye annet en elva da. Husker du en spesiell naturopplevelse fra padletur? Det må nok egentlig være i Voss, kanskje. Xx(elv) må det ha vært, kjempemorsomt strekk, grad 4. eller grad 4+ kanskje, vi sier grad 4. da padla vi egentlig med fjellsider på hver side. Det var drit tøft. Var elva heftig der? Ja det var sånn at du bør vite hvor du skal gå. Men vi hadde med en som var kjent som bor der borte, så da gikk det helt fint.

Respondent 6: Husker du en spesiell naturopplevelse fra padletur? Ja, det var fra i høst. Da padla jeg et strekk i xx(elv) som heter xx på høsten. Det var utrolig fint, fordi det var høstfarger og ganske lite vann og. Det som er så fint med vannet i xx(elv) er at det er helt klart, du ser bunn. Det var så utrolig fint med de høstfargene og det klare vannet. Det var en utrolig fin opplevelse. Var det noe mer som gjorde turen fin? Hehe, jeg var jo med gode venner, også var det første gangen jeg padla der. Men en annen ting som var utrolig gøy var at, eller gøy og gøy. Vi fant en død ku som lå i elva, som jeg og ei anna som var med på turen padla over. Men ingen av oss skjønnte at det var en ku før 50 meter lengre ned i elva og så opp igjen på den. Vi prøvde egentlig å bufe over en stein, eller vi bufa jo over, men det var en ku fant vi ut når vi kom lengre ned. Det var ganske gøy.

7 Drøfting

I denne delen vil jeg diskutere og analysere det jeg mener er den viktigste funnene i oppgaven, sett i lys av de teoretiske perspektivene ovenfor. I problemstillingen kommer det frem at oppgaven skal ta for seg kjennetegn ved det unge norske elvepadlermiljøet. I prosessen med å transkribere intervjuer og tematisere emner ble det etter hvert tydelig at det var flere ulike *mekanismer som sammen og hver for seg styrer menneskers handlinger i elvepadler-feltet* som var kjennetegnet for miljøet. Mekanismene stammer både fra min subjektive for forståelse og fortolkningsprosessen ved transkribering og tematisering, mens drøftingen tar utgangspunkt i den «objektive» empirien som fremkommer av mine intervjuer med de 6 unge elvepadlerne og foreldre. I presentasjonen av mekanismene vil oppgaven starte med å utdype hva som ligger til grunn for mekanismene og hvordan disse har dannet seg i prosessen med oppgaven. Deretter drøfter jeg mekanismene med de funnene som fremkommer i intervjuene tatt av unge elvepadlere og foreldre.

Opgaven vil ta for seg de ulike mekanismene og presentere svar fra flere respondenter og informanter for hvert område. Funnene i oppgaven blir tematisert etter følgende mekanismer: *gruppenormer, inklusjon- og eksklusjonsmekanismer, intern rekruttering- og snøballmekanisme, identitets- og statusskapende mekanismer, spenningsøkende- og stimulerende mekanisme.*

Mekanismene blir presentert på noe ulikt vis, det vil si at de to første, gruppenormer og inklusjon- og eksklusjonsmekanismer, tar for seg informanter og respondenters svar på spørsmål jeg mener har relevans for mekanismen jeg beskriver. Mens når det gjelder internrekruttering- og snøballmekanisme, identitets- og statusskapende mekanismer, spenningsøkende- og stimulerende mekanismer tar drøftingen utgangspunkt i hypoteser jeg selv har utformet. Avslutningsvis ser jeg på samtidforklaring, av hvilke kjennetegn i samfunnet elvepadlingsfenomenet undersøkt i denne oppgaven kan si noe om.

7.1 Gruppenormer

I denne delen vil jeg ta for meg miljøets egne syn på sikkerhet og venner. Å tematisere etter mekanismen gruppenormer har kommet gradvis i arbeidet med oppgaven. I utgangspunktet tok arbeidet for seg beskrivelse av hva en god padlevenn innebærer og hvordan miljøet

forholder seg til sikkerhet. I prosessen, hvor jeg begynte å gjenkjenne ulike mekanismer, ga noen emner inntrykk av å handle om hvilke normer som eksisterer i miljøet både for sikkerhet og egenskaper hos padlevenner. Derfor tar oppgaven nå for seg drøfting og analyse av intervju spørsmål som jeg mener tar for seg ulike gruppenormer, tematisert etter: sikkerhet og padlevenner.

7.1.1 Tema: sikkerhet

Jeg har tidligere vært innom dette med sikker ferdsel på elva og at elvepadlere sikrer hverandre på ferden ned elva. Etter min oppfatning eksisterer en padleetikette. Padleetiketten innebærer det å kunne oppføre seg etter de normene som elvepadlemiljøet oppfører seg etter, det å være sikker på elva. Jeg har i mine intervju med både respondenter og informanter gått konkret inn på hvordan de forholder seg til at elvepadling blir sett på som en farlig aktivitet, graderingssystemet som blir brukt på elver, samt konkrete spørsmål om sikkerhet. Samtidig har alle intervjuobjektene selv, direkte eller indirekte, kommet inn på det jeg kaller padleetikette når de skal beskrive miljøet de er en del av. Jeg vil i nå fokusere på det miljøet trekker frem når jeg konkret er ute etter det med sikkerhet.

Å padle linjer

Når respondentene får spørsmål om hva som er en padlebar linje svarer de svært ulikt. Noen definerer en padlebar linje det å komme seg fram, mens andre er opptatt av om de klarer å padle linja, at den er lett å treffe, og om den krever ferdigheter som respondenten innehar. Samtidig svarer mange respondentene at en linje er mulig å padle selv om de kommer til å rulle. Bare en mener det ikke er mulig å padle en linje dersom hun ruller. Hun presiserer også at hva som er en padlebar linje er individuelt. Det er likevel viktig å bemerke at noen av respondentene er tvilende til hva som kan padles og forteller at de må vurdere fra stryk til stryk. En respondent uttrykker det slik:

«Det kommer helt an på hva som kommer etterpå, hvor mye vann det er. Er det grunt og sånt. Det kommer egentlig helt an på..... Hvis du veit du kommer til å få til rulla og det ikke gjør noe om du ruller der, så kanskje det er padlebart.»

Her ser jeg at respondenten er tvilende til å si noe helt sikkert om det er en mulig linje selv om det er trygt å rulle. Jeg spurte en av respondentene om det var en padlebar linje selv om du

veit helt sikkert at du kommer til å rulle: *«Hvis man veit at man kommer til å rulle, så er det ikke så gøy å padle»*. Med denne uttalelsen går inn i diskusjonen rundt dette med mestring og flow-følelsen av å bedrive elvepadling. Det er likevel mulig å se at de unge elvepadlerne er opptatt av sikkerhet, og at hva som er en padlebar linje er vanskelig å definere. En av respondentene hevder at du har bommet på linja dersom du ruller, og trekker også fram at det er risiko knyttet til det å rulle, på grunn av faren for å treffe noe under vann. Videre sier han: *«Du skal jo helst ikke rulle da»*.

Når respondentene får spørsmålet om det er en padlebar linje hvis du svømmer, er det bare en som svarer at det må vurderes fra gang til gang. Alle de andre definerer svømming som et absolutt skille på hva som er en padlebar linje.

«...jeg mener det ikke er det da. Fordi setter du deg selv i en situasjon som er farlig. Der går skillet mellom padlebar og ikke padlebar linje, vert fall for meg. Fordi du skal komme deg ned på en tryggest mulig måte og det er det som er viktig».

I dette kan vi trekke fram at elvepadlere setter en grense for hva som er fremkommelig stryk ved svømming. Er elvepadleren helt sikker på at de må svømme, så er det ikke padlebart. Samtidig er det noen av respondentene som ikke padler stryk hvor de er helt sikre på at de kommer til å rulle, selv om de definerer det som sikkert å rulle. De fleste padler stryk selv om de tror de kommer til å måtte rulle. Samtidig er det viktig å trekke fram at alle elvepadlerne er opptatt av å vurdere i hvert enkelt tilfelle.

Graderingssystemer

I elvepadling benyttes et graderingssystem som vurdering på hvor vanskelig et elvestryk eller strekning er. Graderingssystemet er utviklet for å ivareta sikkerheten til padlere. Når de unge elvepadlerne får spørsmål om hvordan de forholder seg til graderingssystemet får jeg noe blandet svar. De fleste forholder seg til graderingen som en veiledning på hvilke elver som er aktuelle å padle. Alle respondentene som ble spurt svarte at de ser på graderingene som blir brukt i padle-førere, men de kan likevel vurdere å ta en padletur selv om elva har høyere gradering enn hva de har padlet tidligere. Samtidig er respondentene opptatt av sikkerhet på turen. Dette er da knyttet til det å snakke med andre, slik som i fjellvettreglene: *«lytt til erfarne fjellfolk»*. For respondentene er det viktig å skille på elvas kjennetegn. En av respondentene uttrykker det slik:

«.....viste at det var punkter, da, punkter som var 5 og punkter som var for eksempel 3, da. Hvis det hadde vært sånn da, at det var bare noen store punkter som var 5, da tror jeg ville padla, også heller bært de. Det syns jeg er utrolig fint da, at du kan padle det du selv føler for, også kan de som vil padle. Og har du dagen kan du pushe og padle det, og har du det ikke kan du ta det rolig. Du velger helt selv hva du har lyst til å padle og det er utrolig bra. Fordi da padler du det du er komfortabelt for deg, og ikke noe andre føler er komfortabelt for seg ».

Slik jeg ser av denne respondenten så er det viktig å skille mellom elver som har kontinuerlige stryk, og elver som har punkter som er mer eller mindre krevende. Denne respondenten, som tydelig ikke føler seg trygg på å padle elver gradert til 5, kunne likevel vært med på padleturen som inneholder stryk av grad 5, dersom elva er delt opp i seksjoner som gjør det mulig å bære de vanskeligste seksjonene, for så å padle det som han føler seg i stand til å takle. Dette er et tydelig tegn på at elvepadleren tar høyde for sikkerheten, at han ikke blir med på padleturer som er vanskeligere enn at han kan klare å padle deler av elva. En annen av de spurte respondente svarer dette i et tenkt scenario der hun har hørt at andre med tilsvarende ferdigheter har padlet en elv med høyere gradering enn hva hun selv padler:

«Da kan jeg ta turen, det kan jo være deler jeg kan padle. Det kommer jo også an på hvem du padler med. Kanskje noen er kjent der og du er sikker på dem».

Også denne elvepadleren mener det kan være aktuelt å være med på tur i elver med høyere gradering enn hva hun selv føler hun kan padle, dersom elva har seksjoner hun kan padle. Derfor er en viktig forutsetning for å ivareta sikkerheten aksept for å bære forbi punkter som er vanskeligere enn hva padleren føler seg i stand til.

Pushing og gruppepress

I de fleste friluftaktiviteter som omhandles som kategorien spesialistene brukes et begrep om pushing. Begrepet assosieres med bl.a. gruppepress og det å utfordre hverandre på å gjøre mer vanskeligere oppgaver enn hva man vanligvis gjør. I alle intervjuene har jeg kommet inn på dette, selv om det ikke var planlagt på forhånd. Intensjonen var å finne ut om dette var et utbredt fenomen i miljøet og for å finne ut om det har gått på bekostning av sikkerheten.

Tre av elvepadlerne sier de opplever pushing. De trekker frem at det er pushing både for å padle ned stryk ved synfaring, og ved padling i bølge (rodeo/lekebåting). Det er samtidig

viktig å få frem at respondentene mener pushingen i miljøet er ment for å gjøre de bedre som elvepadlere. En av padlegutta uttrykker essensen:

«...litt pushing for å hjelpe hverandre til å bli bedre da, men aldri pushing for å sette hverandre i farlige situasjoner.»

Denne elvepadleren beskriver at pushingen ikke oppleves som negativt, men hjelper ham til å utvikle seg som elvepadler. Samtidig kommer det også tydelig frem at miljøets holdninger til sikkerhet, padleetiketten, ikke brytes. På denne måten brukes begrepet pushing med positivt utfall i miljøet, og ikke for å sette hverandre i fare.

I denne sammenhengen har jeg også forsøkt å kartlegge om miljøet utøver gruppepress, og hvordan miljøet forholder seg til padlere som velger å bære forbi stryk. Ingen av respondentene sier at de må gjøre ting de ikke har lyst til. Alle de spurte mener det er akseptert å bære forbi et stryk, eller bære ut av elva. Med dette blir det tydelig at sikkerheten kommer først i miljøet. En av padlejentene sier: *«Folk tar veldig bra vare på hverandre»*. Dette utsagnet er «generaliserbart» til flere mekanismer i elvepadlermiljøet. Samtidig som det omfatter miljøets inkluderende særtrekk, forvalter det først og fremst sikkerheten. Likevel uttrykker en av elvepadlerne det slik når jeg spør om det er akseptert å bære: *«Ja.....Altså du får sikkert høre det, men det er vennskapelig mobbing, det er ikke noe alvorlig ment med det»*. Ut av dette kan det høres ut som miljøet kan ha negative holdninger til å bære forbi styrk. Likevel velger jeg å se på det slik som den unge elvepadleren uttrykker det som vennskapelig mobbing, hvor det er akseptert valg å ikke padle stryk.

Under intervjuet med en av pappaene, under spørsmål om graderingssystemer, kommer vi inn på dette med å bære forbi et stryk eller bære ut av elva (avbryte turen). Han uttrykker tydelig at dette med å kunne bære forbi eller ut er en viktig egenskap for en padler, og relaterer dette til sikkerhet:

«...Og det er den viktigste egenskapen for en elvepadler er å si: nei nå skal jeg bære. Hvis du faktisk ikke har kontroll, at du er i stand til å si nei.»

Som det kommer fram er det opp til padleren å kunne ha en slik egenskap, og dermed blir spørsmålet videre om dette er noe som er akseptert i miljøet, og padlepappen svarer: *« Ja. Det er en forutsetning.....hvis ikke så kan du sette andre i en farlig situasjon ved redning»*.

Dette er tydelig noe en elvepadler har, og skal ha et bevist forhold til. Derfor hevder jeg også at dette ligger i elvepadlemiljøets padleetikette, en gruppenorm.

Forberedelse til padling av linjer

For å kartlegge planleggingsprosessen til å padle stryk har jeg stilt de unge elvepadlerne dette spørsmålet: Hvordan forbereder du deg til å padle en linje. De unge elvepadlerne ser det nyansert. Bare en svarer at avgjørelsen kommer umiddelbart. En svarer at han bruker litt tid, mens jentene tar inn over seg flere perspektiver. Jentene trekker frem elementer som dagsform, konsekvenser og muligheter for å sette opp sikring. Også her kan jeg trekke frem dette med sikkerhet i fokus, altså padleetiketten. Det kommer også frem at de unge elvepadlerne blir påvirket av andre i gruppa de padler med. En av jentene uttrykker: *«Jeg bestemmer meg egentlig hvis jeg ser den og noen andre gjør det og det ser greit ut. Eller hvis det ser greit ut i seg selv. Og det kan gjøres slik som folk forklarer at det skal gjøres.»* I sitatet omtales «den» som linja, eller veivalget i stryket. Her er det helt tydelig at intervjuobjektet lytter til andre elvepadlere i sin vurdering av hvilke linje hun skal padle, eller om det er hensiktsmessig å bære forbi. Det er flere av respondentene som hevder de blir påvirket av å se andre som padler stryket. Samtidig hevder en at avgjørelsen er individuell og at han ikke blir påvirket av andre: *«...For det handler jo om å ta den som du syns er best og ikke den som kameraten din syns ser bra ut».* Om informanten handler i tråd med sin uttalelse eller om han har uttrykker seg prinsipielt er det mulig å diskutere, men som jeg ikke har feltobservasjoner av, og velger derfor å la spørsmålet stå ubesvart.

Å padle over evne

Med tanke på miljøets normer om sikkerhet, padleetiketten, så vil det bryte med holdninger og verdier å padle over evne. Derfor er jeg interessert i hva elvepadlerne anser som å padle over evne.

Når de unge elvepadlerne skal definere hva det er å padle over evne, er det kun to som har fått mulighet til å svare på dette spørsmålet. Begge respondentene har svart ganske likt, at å padle over evne er å padle noe som er for vanskelig for seg. De er likevel uenige om utfallet av padlingen. En svarer at det er kriteriet at padleren bikker og går rundt, mens den andre er

opptatt av at det også kan gå bra, selv om vedkommende ikke treffer linja. Dermed kan vi se at det å kunne lese elva, og treffe linja er viktig for ikke å padle over evne. Kunnskap om elv og hvordan kajakken oppfører seg i ulike elveformasjoner er derfor avgjørende for ikke å padle over evne.

Foreldres syn på elvepadling som farlig aktivitet

Som en del av arbeidet med å kartlegge kjennetegn ved miljøet, har padleforeldre blitt konfrontert med at elvepadling kan være en farlig aktivitet. Alle foreldre har fått samme spørsmålet, at elvepadling anses som en farlig aktivitet og hvordan de forholder seg til at sitt barn driver med en aktivitet som er farlig. Foreldrene anerkjenner risikoaspektet ved elvepadling. Samtidig trekker de fleste foreldrene frem at aktivitet, uansett hva vi foretar oss, innebærer å ta risiko. En pappa som padler uttrykker det på en denne måten:

«Altså, jeg ser på padling på samme måte som med på ski. Altså, på ski kan du gå flatt på langrenn i lysløypa, og du kan kjøre nord sida på Mont Blanc, også har du alt i mellom. Det samme har du i padling også. Alt fra flatt vann til ekstremt bratt.»

Det er tydelig at foreldrene til de unge elvepadlerne er klar over at sine barn bedriver aktivitet som inneholder risiko aspekt ved seg. Samtidig forsvarer de aktiviteten ved å sammenligne den med andre aktiviteter som også kan være farlige. Utsagnet til pappaen over viser at det finnes flere måter å bedrive elvepadling på, han forklarer videre:

«Selvfølgelig kan det være farlig, men hvis du holder deg innenfor det som er vanlig sikkerhetsmarginer, så er det trygt å padle. Det er noe annet når du begynner å strekke deg til å padle store fosser og sånne ting, men det er ikke det vi driver med.»

I dette kommer det fram at padleaktiviteten har nyanser, forskjellige grader av det å ta risiko. Disse unge elvepadlerne ikke er en del av miljøet som padler store fosser, de har valgt ut sitt område å bedrive aktiviteten innenfor, lekepadling/rodeopadling, som innebærer mindre risiko. Samtidig er det mulig å spore at miljøet beskrevet i denne undersøkelsen er opptatt av å ivareta sikkerheten, og at dette slik er en gruppenorm.

Foreldre til unge elvepadlere aksepterer at sine barn driver med en aktivitet som anses som farlig. Samtidig forsøker de å gi en forklaring på hvorfor det ikke er så farlig. Som jeg ser av utsagnet ovenfor nevner pappaen dette med sikkerhetsmarginer, at elvepadleres trygghet er

forbeholdt å holde sikkerheten høy. Jeg mistenker at padleforeldre er trygge på at sine barn forholder seg fornuftig til sikkerhet under aktivitet i og rundt elva. Spesielt synes jeg en av foreldrenes uttrykker det på en god måte: *«gjør du elvepadling på en skikkelig måte så er det jo ikke noe farligere enn andre ting.»*

Jeg skisserer her at også foreldrene til de unge elvepadlerne er bevist padlingens etikette. Av de foreldrene som selv padler kommer det fram i intervjuene at de mener elvepadling ikke er farlig dersom det gjøres på en ryddig måte, altså i samsvar med de normer og uskrevne regler som elvepadlemiljøet selv forholder seg til og har formet.

7.1.2 Tema: padlevenner

Når respondentene får spørsmålet om hvem som er en god padlevenn, er alle enige at de kan oppføre seg sikkert på elva. Alle trekker frem at en god padlevenn må kunne redde seg om de skulle komme i en situasjon hvor det er nødvendig å bli reddet. Det er tydelig at sikkerhet er viktig for de unge elvepadlerne. Mest sannsynlig er dette fordi ferdsel på en elv kan bringe med seg fare. En av respondentene sier at hun aldri vil dra på tur med noen hun ikke kjenner. Dette er også knyttet til sikkerheten på elva. Samtidig sier ikke alle at en god padlevenn må være bedre enn deg, men at det er en fordel. Det er ingen forutsetning at de unge elvepadlerne må ha med seg noen som er bedre enn seg for å kunne padle sammen, men at de oppfyller kravene til god padleetikette, å kunne oppføre seg sikkert på elva. En respondent trekker spesielt frem at det er viktig med tur etter evne. Dette innebærer at turområdet, i dette tilfellet elva, må stå i stil til gruppas ferdigheter. Derfor er det viktig å velge tur med omhu dersom det er med nybegynnere på turen.

«Det bør helst være med noen som jeg er sikker på, som jeg veit kan redde meg vist jeg føkker opp. Det kan også være med nybegynnere, men man må da ta litt lettere turer. På vanlig vanlige turer vil jeg ha med folk jeg er sikker på.»

Flere av respondentene mener at en god padlevenn bør være kjent med turmålet. Det er viktig at padlevenner hjelper hverandre både med elvas formasjoner og linjer som skal padles, og at de støtter hverandre på elva. En av jentene uttaler: *«Det er en fordel om noen kjenner elva»*. Av dette ser jeg at det ikke er en forutsetning at en god padlevenn kjenner elva, men det kan virke som om respondenten mener det er viktig å ha med kjentfolk i en padlegruppe. Det viktigste for de unge elvepadlerne når det kommer til en god padlevenn er om vedkommende

er ivaretagende. Det kan virke som om respondentene er opptatt av å ha venner rundt seg som bryr seg om de. En respondent formulerer det slik:

«Man må skjønne andre mennesker, sånn at hvis man padler creeck og er redd så er det viktig at den man padler sammen med skjønner det. Tar hensyn til det og er omtenkksom».

Samtidig som de unge elvepadlerne hevder en god padlevenn må bry seg om de, trekker noen også frem at det er viktig at en god padlevenn kan hjelpe deg til å bli bedre.

«Det er jo en som tar deg med på nye ting. Liksom hjelper deg til å bli bedre, kommer med tips og forteller deg hvordan du blir bedre og hjelper deg».

Som denne respondenten trekker frem, så er det en god egenskap for en god padlevenn å kunne gi tilbakemeldinger. En annen spurte jeg direkte om padlemiljøet var god på å gi støtte:

«Ja det syns jeg. Vert fall det miljø jeg er i. Veldig positivt det jeg har vært med på, da. Det er litt fint at folk heier på de som er på dem sitt nivå, ikke bare de beste som får applaus.»

Jeg ser her at miljøet som de ungeelvepadlerne er en del av gir gode tilbakemeldinger uavhengig av hvilket nivå elvepadleren er på.

De fleste av elvepadlerne hevder derimot at de ofte kan bruke litt tid på å synfare et stryk, selv om de har bestemt seg for å ikke padle. Dette har jeg ikke spurt de mer inngående om, men trolig går dette inn i gruppedynamikken. Fordi det vil påvirke andre som er usikre på om de skal padle dersom en i gruppa begynner forteller at hun ikke vil padle. Slik jeg ser det er dette en del av å være en god padlevenn, hvor miljøet er opptatt av å støtte hverandre og hjelpe andre å bli bedre.

En annen jente kommer også med en forklaring på hvorfor hun møter så mange hyggelige folk i miljøet: *«...altså det er veldig koselige mennesker i elva, men jeg tror det kommer fordi det er en risiko der, som gjør at vi må oppføre oss deretter egentlig... Du må på en måte være koselig mot hverandre, da hvis du har lyst til å bli redda på elva.....vær hyggelig så blir du redda».* Hennes perspektiv er viktig å ta inn over seg. Ikke nødvendigvis forklaringen om at enkeltpersoner står i fare for ikke å bli redda vis de ikke er hyggelige. Men siden risikovurdering og redning er en del av elvepadlerens samhandling på elva, så initierer aktiviteten en samlende og positiv relasjonsbygging mellom individer.

I praksis samhandler og kommuniserer elvepadlerne under egne koder. Etter mitt syn er dette koder som inngår i det Bordieu omtaler som kulturelt kapital for elvepadlermiljøet, en

kapitaltype. Er man i besittelse av elvepadler-feltets kulturelle kapital så har man også kunnskap om kodene. Det er kodene som skiller elvepadler feltet fra andre sosiale og kulturelle felt, og på denne måten har feltet sin egen kapitaltype som inneholder gruppenormer om både venner og sikkerhet. Derfor tør jeg påstå at aktivitetens innhold av risiko genererer en høflig symbiose i deltakerens tilstedeværelse gitt i gjensidig respekt og samhandling. Dermed kan jeg si at padlemiljøet i denne oppgaven oppfører seg i henhold til den kulturelle kapitalen skissert med gruppenormer om sikkerhet, egenskapen til å bry seg om andre og respekterer andre i sin samhandling. Sagt på en annen måte så er gruppenormene skissert ovenfor elvepadlingens egen kapitaltype.

7.2 Inklusjons- og eksklusjonsmekanismer

Denne mekanismen stammer først og fremst fra min subjektive forforståelse fra min egen oppstart med elvepadling, hvor jeg hadde en oppfattelse av at elvepadlermiljøet kun hadde en inkluderende mekanisme. Likevel dannet arbeidet med å tematisere emner og transkribering av svar grunnlag for å mistenke at også ekskluderende mekanismer eksisterer. Derfor tar oppgaven nå for seg drøfting og analysering av spørsmål som jeg mener tar for seg begge mekanismer. Gjennom prosessen virket det opplagt å ta for seg følgende emner under inkluderende- og ekskluderende mekanismer: Hva er elvepadling? Elvepadleren. Elvepadlermiljøet. Foreldres seleksjon.

Hva er elvepadling?

For mannen i gata kan elvepadling se ut som villskap. Og det er akkurat det ordet, villskap, Soldal og Fasting (2009) får Mariann Sæther (norsk elvepadler) til å bruke når hun skal fortelle om sin hverdag som profesjonell elvepadler i boka om aktiviteter som er verdt å prøve, «Fjellsport». Underteksten til overskriften er som følgende *«elvepadling inviterer til noen av de villeste og råeste naturopplevelser det er mulig å få. Få andre aktiviteter gir større nærkontakt med naturkreftene. Det forstår du når du har prøvd»*.

For å få miljøet til å beskrive seg selv, av respondentene som nettopp har fått prøvd naturkreftene, har de fått spørsmål om hva de legger i ordet elvepadling. En svarer meget enkelt: «Å padle på elv, vann som er i bevegelse.» Det kan virke som om respondenten ikke lager det så

dramatisk, at det ikke er slik villskap som Soldal og Fasting beskriver. Den samme viklingen har også en som forsøker å forklare det til en som aldri har hørt om elvepadling før: *«Eehm, hvis jeg skulle sagt hva jeg driver med, uten å si elvepadling. Ville jeg nok sagt at jeg padla en kajakk ned stryk eller elv eller der vann beveger seg nedover et brattere terreng, da, på en måte. Sånt at det blir bølger og noen valser og sånne ting»*. Derfor ser det ut til at miljøet ved første inntrykk prøver å få det til å virke som at elvepadling er en aktivitet som ikke er preget av villskap, men en rolig aktivitet hvor det er formasjonene i elva som er spennende. Dette er noe som alle respondentene trekker frem, spesielt sier en: *«elv for meg er i bevegelse, det trenger ikke være så kjapt bevegende vann, men litt bevegende vann, med litt formasjoner i...»*.

Slik jeg ser det er vil oppfatningen om at elvepadling er preget av villskap kunne danne hinder for rekruttering til aktiviteten, altså en ekskluderende mekanisme. Derimot gir miljøet inntrykk av at opplevelsene handler om å være nær naturen, og at elvas formasjoner er spennende. På denne måten står elvepadlingens «rykte» som et hinder for rekruttering, fordi det trolig virker avstøtende for individer som ikke ønsker stor spenning i sin aktivitet. Dessuten tror jeg også foreldre som ikke har kjennskap til aktiviteten vil være skeptiske til å la sine barn ta del i elvepadling på grunn av ryktet. Dette samsvarer ikke med den beskrivelsen elvepadlermiljøet gir av seg selv tatt i betraktning hva miljøet definerer elvepadlings som, samt sikkerhetsholdninger fra mekanismen om gruppenormer. Derfor har elvepadlingens status og oppfatning i omverden en utfordring når det kommer til å rekruttere nye unge elvepadlere.

Elvepadleren, hvem kan kalle seg elvepadler?

Når respondentene blir spurt om hvem som er en elvepadler svarer de fleste at alle kan kalle seg elvepadlere, helt i fra de starter med elvepadling. Likevel er det et kriterium at man ikke bare har prøvd en gang, men heller er på en del turer i løpet av året. Derfor ser det ut til at hyppighet er viktig parameter for hvem som er elvepadler. Likevel har ikke miljøet en tydelig grense på hvor mange ganger du må padle for å være en elvepadler. En av respondentene uttaler: *«En som padler ganske jevnlig, ikke sånn er på en tur hver sesong, og padler flatt resten»*. Her brukes begrepet flatt om stille vann. Dette er knyttet til elvas formasjoner og graderingssystemet som brukes om elver. Derfor ser ut til at det går at skille mellom grad 1 og 2, hvor graderingen skiller mellom flatt vann og vann i bevegelse (Flakstad og Ongstad 1987). Det er helt sentralt at elva som padles har bevegelig vann for å bli akseptert som elvepadler i miljøet. Samtidig ser det ikke ut til at ferdighet har så mye å si. Ingen av respondentene mener

det går et skille, på det å kalle seg en elvepadler, ved eskimorulle: *«Man er jo elvepadler da også, man er jo bare ikke like flink elvepadler»*. Samtidig krever miljøet at du har en viss erfaring. Som en respondent uttaler om hvem som kan kalle seg elvepadler: *«De som kan litt om det og som veit de viktigste tinga.... Komme seg ut av båten, ikke bare padle rett fram, men kan komme seg rundt de viktigste tinga»*. I dette ligger det at elvepadleren kan manøvrere seg fram i elva. Det er viktig at hun/han kan komme seg trygt ut av båten ved svømming og at hun/han kan noe om sikkerhet. Slike ting som hvordan svømme i elv og hvordan redning foregår i elva. En av respondentene mener det går et skille i hvorvidt man kan lese linjer i elva for å komme seg trygt ned og at dette samsvarer med vedkomnes padleferdigheter. Altså krever det noe erfaring med elv, en forståelse av hvordan man ferdes for å kunne være en elvepadler.

Når de unge elvepadlerne skal definere hva det er å padle over evne, er det kun to som har fått mulighet til å svare på dette spørsmålet. Begge respondentene har svart ganske likt, at å padle over evne er å padle noe som er for vanskelig for seg. De er likevel uenige om utfallet av padlingen. En svarer at det er et kriterium at padleren bikker og går rundt, mens den andre er opptatt av at det også kan gå bra, selv om vedkommende ikke treffer linja. Dermed kan vi se at det å kunne lese elva, og treffe linja er viktig for å ikke padle over evne. Kunnskap om elv og hvordan kajakken oppfører seg i ulike elveformasjoner er derfor avgjørende for å ikke padle over evne. I dette øker min oppfatning av at å kunne kalle seg elvepadler også innebærer kunnskap og ferdigheter om å padle etter evne. Dette får jeg støtte for hos en av elvepadlerne, som uttrykker det slik: *«...jeg vil kalle deg en elvepadler når du klarer å mestre elva, da. Det trenger ikke være sånn kjempe stryk, men at du klarer å manøvrere båten og er på en måte trygg i båten»*. Med dette utsagnet mener jeg forsterker min forståelse om at det krever noe ferdighet for å være en elvepadler. Respondenten trekker frem trygghet i båten som begrep for å være elvepadler. Videre sier hun: *«...hvis du skal føle deg trygg på elva og sånn, da er greit å kunne redde.»*

Av dette våger jeg å påstå at det krever erfaring med elv, en forståelse av hvordan man ferdes, samt kunnskap om redning og oppførsel på elva er avgjørende for å kunne kalle seg en elvepadler. Dette er i og for seg ikke en ekskluderende mekanisme, men forteller noe om hva som skal til for å inkluderes i det unge elvepadlermiljøet.

Høystimuli-søkere

Etter hva jeg har tatt med teoretisk, så hevder Breivik det vil være en del av deltakerne i et slikt miljø som er høystimuli-søkere. Derfor antar jeg også at det er deler av padlemiljøet som padler over evne, som blir omtalt som de som ramler ned stryk. Derfor valgte jeg å kartlegge hva respondentene mener om utsagnet om at folk som anser seg selv som elvepadlere, selv om de ikke padler store dropp og bratte elver. Underveis i intervjuene kom det så tydelig frem at sikkerhet var så viktig at ikke alle de unge elvepadlerne ble konfrontert med dette synspunktet. Likevel velger jeg å trekke frem denne problemstillingen fordi det er sentralt med tanke på mekanismen om inklusjon og eksklusjon.

Med tanke på miljøets holdninger til sikkerhet så vil det bryte med normer å padle over evne. Dette danner grunn for å mistenke at høystimuli-søkere som ikke følger padleetiketten derfor ikke er anerkjent i miljøet. Resultatet blir at høystimuli-søkere enten tilpasser seg miljøets holdninger eller ikke fortsetter med elvepadling i miljøet beskrevet i denne oppgaven.

De unge elvepadlerne om miljøet

Når de unge elvepadlerne får spørsmålet om hvordan de opplever padlemiljøet svarer de, ganske som forventet, at det er bra og inkluderende. Mange trekker også fram at de liker det sosiale og vennene de har fått i miljøet. Noen vektlegger å ta være på hverandre, og at de får positive tilbakemelding fra hverandre når de gjør det bra. Samtidig uttaler en at han veit om miljø som ikke er så bra, hvor ikke alle inkluderes.

«I hvert fall det miljøet jeg er i er veldig bra. Alle er snille og hjelper hverandre hele tida. Jeg har også fått med meg, på en måte, at det er andre miljøer rundt om i Norge som ikke er så bra. Det det er litt mer at de som har lyst til å padle padler, og ikke inkluderer alle da».

Flere av de unge elvepadlerne uttrykker også at de opplever et miljø som er preget av folk som ikke lever det som populært blir kalt et A4 liv. I miljøet møter de folk som «nyter» livet og lever en egen livsstil. Som en ev jentene uttaler om padlemiljøet «..Drit bra! Hehe, det er bare masse bra folk og god stemning, alle bare har det gøy og koser seg... ». Seinere i intervjuet med samme jenta uttrykker hun om elvepadlerens image:

«Det er liksom ikke noe stress eller mas eller drama eller noen ting. Alle bare tar det litt som det kommer og bare elsker å padle og, bare koser seg. Veldig avslappet. Det trenger ikke å stresse med ting. Det er ikke sånn, ja, tar ting litt mer med ro, da.»

Dette får hun også støtte av hos en annen padlejente: *«Det er positivt miljø med masse gjerne folk...».*

Det kan virke som at de unge elvepadlerne opplever padlemiljøet som litt annerledes enn hva de møter i hverdagen. Miljøet er ikke bare positivt inkluderende, men de møter også likesinnene.

Foreldre om miljøet

I intervjuene med foreldrene til respondentene kom det også frem at miljø er inkluderende og flinke til å ta seg av hverandre. Forelder til en av elvepadlerne uttaler: *«...det jeg ser av det er folk som er veldig flinke til å ta seg av andre. Veldig inkluderende. Alle du møter er veldig greie til å ta med seg andre, flinke til å passe på at andre har det ålreit».* Her ser vi igjen dette med at miljøet er inkluderende, mulig dette kommer av at det er et lite miljø. Dette kommer også fram av en annen far til en som padler: *«Det er lite og sårbart, men jeg syns det et godt miljø».* Samtidig utaler også en far at det kan være vanskelig å få med seg alt som skal foregå. Han opplever at padlemiljøet ikke alltid er så inkluderende, og svarer om spørsmålet er det et inkluderende miljø:

«Altså, det kommer litt an på. De faste treningene er jo veldig tydelige. Også kan det være litt tøft å henge med i svingen på når det blir noe annet. Du må liksom være på facebook, du må være på forumet, du må være a jour. Jeg har ikke satt opp forumet sånn at jeg får pling i boksen, får epost når det blir lagt opp noe forumet. Da må du sjekke, og jeg tror nok vi kan være flinkere til å si i fra.....Det har vært perioder i år hvor det har vært vanskelig å henge med i svingene.»

Når han henviser til de faste treningene her, så er det det som foregår med en padleklubb på Østlandet, og som er bestemt til et tidspunkt to ganger i uken. Dette er det, i følge informanten, ikke vanskelig å ta del i. Likevel sier han også at man hele tiden må henge med for å være en del av miljøet. Han opplever at man er må være på forumet på nettsiden til padleklubben for å få info om hvor treningen foregår i den aktuelle dagen. Han opplever også

at man må være på facebook for å ta del i hvem som ønsker å padle hvor utenfor de organiserte treningene. Det er tydelig at miljøet krever innsatts fra de som er en del av det for at de også skal være en del av miljøet. Det kan tyde på at miljøet ikke nødvendigvis er like inkluderende, og ikke inviterer alle med på padling, men at det krever en egen innsatts, et initiativ, for å være en del av det.

I intervjuene med foreldrene kommer det også frem at de ikke ønsker at sine barn skal padle med hvem som helst. Flere av informantene uttaler at de kan være litt selektive med hvem det padles med. En far uttaler at dette kan komme av at miljøet ikke har «sunne» verdier:

«...Samtidig veit jeg at det er andre deler av miljø som er mer sånn ekstremt og kanskje dytter mer på, kan du si. Og at det til dels er et feste-miljø. Det er ikke alle sammenhenger vi slipper juniorene av gårde på...».

Her er det ganske tydelig at han ikke ønsker at sitt barn, og de han definerer som juniorene (Youngboaters), ikke skal ta del i det miljøet som fester. Noe som er ganske naturlig siden de er i alderen 14-16 år. Derfor ser jeg ikke at dette inngår i diskusjonen om miljøet er inkluderende eller ekskluderende, men at foreldrene er selektive i hvem de ønsker at barna sine skal være med i den alderen de er i. Likevel kommer det fram i uttalelsen at han ikke ønsker at barnet skal ta del i det miljøet som er ekstremt når det kommer til padlingen. Dette fungerer som en eksklusjonsmekanisme for hvem som får padle sammen med miljøet jeg i oppgava beskriver. Dette utdypes mer under 7.2.6

Uniformering

For å komme inn på om uniformering eksiterer har respondentene fått spørsmål om merket på utstyr er viktig. En svarer: *«Nei, ikke sånn motemessig. Mer for kvaliteten sin skyld..».* Det finner jeg igjen hos flere: *«Nei. Det er jo noen merker som holder litt mer enn andre da».* Derfor gir miljøet inntrykk av ikke å være opptatt av merker. Likevel fremkommer et annet syn når jeg graver litt mer om de blir påvirket til å kjøpe merker: *«Man hører jo andre har merker som er gode, men det kommer jo an på pris. Mye er veldig dyrt. Men man blir jo påvirket».* Og en annen: *«Ja, Sweet(merke) er jo sånn veldig i padlemiljøet i Norge i hvert fall. Så, ja, kanskje».* Av min forståelse av informantene ønsker de ikke å uttrykke at de er opptatt av mote. Likevel vil påvirkninger av klesmerker gjøre at flere kjøper det samme, og jeg tror, dette kan være gjeldene både på og utenfor elva. Derfor mistenker jeg at miljøet kan

få en unison kleskode. Kleskoden kan ha som funksjon å inkludere de individer som følger disse «spillereglene», mens de som ikke følger normer og regler blir ekskludert. Med henvisning til Bourdieu danner spillereglene et skille fra andre aktiviteter ved at kleskoden skaper distinksjon. Disse «spillereglene» blir derfor kulturelt kapital som blir viktig for å identifisere seg med elvepadler-feltet. Kort forklart må de individer som ønsker å ta del i elvepadler-feltet iscenesette seg i kleskoden for å kunne være en del av miljøet.

Foreldres syn på graderingssystemet og foreldrenes seleksjon

Tidligere har jeg vært inne på graderingssystemet som vurdering på hvor vanskelig et elvestryk eller strekning er. For de unge elvepadlerne er graderingen som en veiledning på hvilke elver som er aktuelle å padle. Alle foreldrene til respondenter som padler forholder seg til graderingssystemet på samme måte som barna, veiledende. Disse foreldrene uttrykker også at de ikke sender barna sine alene på en elv med gradering høyere enn grad 3. Samtidig mener foreldrene det en vurderingssak hvilke elver som skal padles. Det ser ut til at gruppesammensetningen er like stor gjenstand å vurdere som hvilke elver som skal padles. Foreldrene trekker fram sikkerhet og holdning til pushing som forutsetning for å sende barna sine ut «alene» på elva (i alene ligger: uten foreldre). En av foreldrene uttrykker det slik: *«...men vi sender dem ikke med hvem som helst..... Folk som vi veit ikke tar sjanser. Ikke dytter dem ufor noe dem ikke er klare for å gjøre. Som tenker sikkerhet på samme måte som vi gjør.»*

Det er tydelig at denne pappaen vurderer hvem barnet sitt drar på tur med ut i fra kriteriene sikkerhet og pushing, og ikke tillater barnet sitt å reise på padletur med alle, eksklusjon. Dette innebærer derfor at han har kjennskap til de barnet skal padle sammen med. Dette går igjen hos alle foreldrene som selv driver med padling. Min opplevelse av dette er at foreldre som selv driver aktiviteten får innsikt i hvem som fyller de kriteriene som skal til for å kunne reise på tur med de unge elvepadlerne. Det er derfor naturlig at de foreldrene som selv ikke er aktive elvepadlere blir foruten denne innsikten i aktuelle padlevenner for sine barn. Dette kan være stengsel for aktiviteten for unge elvepadlere uten foreldre som padler selv.

Som det kommer fram ovenfor virker det som en forutsetning at foreldrene kan styre hvem de unge elvepadlerne får reise på elv med ut i fra deres kjennskap til de aktuelle holdninger. Jeg hevder derfor at det kan være et hinder for noen unge elvepadlere at foreldrene ikke selv er,

eller har vært aktive elvepadlere, og derfor ikke kjenner til hvilke verdier andre padlere står for, og heller ikke miljøets holdninger til sikkerhet. En av foreldene som selv padler hevder han ikke sender ungdommene ut med hvem som helst, får oppfølgingsspørsmål om han hadde opplevd det annerledes dersom han ikke hadde padlet selv. Han hevder: «*Jeg hadde sikkert vært mer engstelig*». Poenget, og det jeg vil fram til, er at padlemiljøets holdninger og «rykte» gjør at utenforstående foreldre vil ha dårligere forutsetning for å vurdere hvordan elvepadling som aktivitet foregår. Dette er derfor til hinder for rekruttering av nye unge elvepadlere. Samtidig har jeg i intervju med en av pappaene som padler spurt om oppfølgingsspørsmål på sist sitat: Tror du dette er grunnen til at mange er innom klubben, men ikke forblir? Han svarer som følger:

«Nei. Jeg tror mange ikke gidder å legge så mye tid i det som skal til for å bli padlere. Det nytter ikke være på elva en time nå og en time da, du blir ikke padler av det. Det blir ikke moro å padle før du har padla en god del og lært ei rulle sånn nogen lunde støtt. Du må over en ganske stor terskel før du mestrer det... Det er klart at de som er veldig trygghetssøkende blir ikke elvepadlere.»

I dette fremkommer denne ildsjelen og padlerens synspunkt om hvem som kan bli elvepadler. Han skisserer her at det krever mye trening, og ikke alle er villig til å ofre dette. Videre sier han ikke noe om hvorfor. Det nevnes også noe om mestring, og mestringsopplevelse, som forutsetning for å fortsette i aktiviteten. Samtidig nevner han også dette med trygghetssøkende individer, og underforstått at det ligger en grad av spenningsnivå som tiltrekker eller avstøter aktuelle rekrutter til elvepadling. For mer inngående om spenningsøking se 7.5.

7.3 Intern rekruttering og snøball-mekanismer

Denne mekanismen har utgangspunkt i min forforståelse i at unge elvepadlere har foreldre, en eller begge, som selv er aktive eller har vært aktive som elvepadlere. Forforståelsen stammer fra min subjektive oppfattelse av at de unge elvepadlerne padler med sine foreldre, eller at de har påvirket til elvepadling gjennom selv å ha vært aktive. Denne fordømmen dannet et utgangspunkt for å lage en hypotese: *Elvepadleren driver med aktiviteten fordi hun/han har en bakgrunn som gjør at hun/han er primærsosialisert til å drive med elvepadling.*

I hypotesen har jeg tatt utgangspunkt i at det er i primærsosialiseringen aktøren har «lært» å bli elvepadler. Anita Werner definerer tre viktige sosialiseringstanser i alle samfunn: familie, jevnaldrende venner og arbeidsgrupper (Werner 1997). I første omgang er det nå familie det skal sees nærmere på, mens de to andre sosialiseringstansene inngår i mekaniser om identitetsdannelse. Det skilles også mellom primær og sekundær sosialisering, hvor vi i primærsosialiseringen finner foreldre, familie, barnehage og skole som agenter. Derfor vil det være grunnlag for å undersøke om de unge elvepadlerne direkte har noen sosialiseringstanser som har prosessert elvepadling i sine samhandlinger med de unge elvepadlerne. Samtidig virker det opplagt, i denne hypotesen, å anvende Bourdieus sosioanalyse som teoretisk brille for å belyse hvorfor de unge elvepadlerne tar del i aktiviteten. Min forforståelse er at respondentene har en habitus som gjør at de «trekkes» mot naturnære aktiviteter. Bourdieu hevder, i følge Lippe (2001), at mennesket erfarer en rekke ting som inkorporeres i kroppens skjema, habitus, som påbud eller oppfordring. Videre styres menneskets handlingsvalg gjennom påbud eller oppfordring i hverdagen. Bourdieu mener så at menneskets habitus portretteres gjennom vår kulturelle bagasje hvor sosialiseringstansene er «kunstnerne». Jeg ønsker å se om de unge elvepadlere er sosialisert til å være aktive i naturen gjennom å ha en bakgrunn, kulturelt kapital, hvor de ikke bare er direkte eksponert for elvepadlingens kulturelle kapital og felt, men også har inkorporert oppfordring til å handle i natur. Med dette mener jeg å fokusere på hvilke aktiviteter respondentene har tatt del i fra barndommen, erindring av aktiviteten, og spesielt foreldres «kulturelle kapital» gjengitt i type aktivitet, i tillegg til direkte kontakt med elvepadler-feltet.

Drøfting av funn

Jeg starter med det mest opplagte, nemlig å se på hvor mange av de unge elvepadlerne som har foreldre som er eller har vært aktive i elvepadler-feltet. I intervjuene kommer det frem at hele fem av seks har en foreldre som selv har drevet eller driver med elvepadling. Fire av de unge elvepadlerne har foreldrene med lang fartstid, mer enn 10 år, i elvepadlermiljøet. En forteller at han startet å padle samtidig som sin far, og at elvepadling var noe hans far lenge ønsket å starte med før barnets interesse for aktiviteten. Den siste respondentens oppstart med elvepadling virker mer tilfeldig, og blir drøftet senere.

Det fremkommer et kjennetegn i miljøet at unge elvepadlere har foreldre som padler eller har padlet. Det kan virke som det er den viktigste årsaken til at de unge har startet med

elvepadling. Trolig har dette sammenheng med eksponering for elvepadler-feltet, og derav dens kulturelle kapital, i barndommen. Slik har de unge elvepadlerne «arvet» foreldres bakgrunn og deres skjema, habitus, oppfordrer de til å delta i aktiviteten. Selv om de ikke direkte har erfaring eller deltakelse med elvepadling i barndommen (0-12år), er deres handlingsvalg styrt av deres kulturelle kapital «arvet» fra deres primære sosialiseringssagenter, altså foreldre. Dette virker som det mest opplagte, men i det skulte ligger forklaringer knyttet til barnets habitus, utenfor det å være direkte eksponert for elvepadling som kulturelt kapital.

Samtidig som 5 av 6 unge elvepadlere ser ut til å ha direkte sosialisering til elvepadling gjennom sine foreldre, er det et kjennetegn til som går igjen hos alle respondentene. Alle har vært ute på turer i barndommen, noen med familie og noen både i skole og med venner og slekt. I denne sammenhengen våger jeg meg til å påstå at dette er vesentlig i forståelsen av hvorfor de unge elvepadlerne kan ha tatt opp elvepadling som aktivitet. Det er grunn til å tro at opphold i natur i ung alder kan ha ført til positive erfaringer som lagres i kroppens skjema eller habitus. Dette vil anmode til å oppsøke naturnær aktivitet gjennom oppfordring som ligger i individets habitus.

Dette perspektivet er forklart gjennom Bourdieus syn om at vi gjennom kroppsliggjorte handlingsvalg ikke bare gjenspeiler hvor vi kommer fra i det sosiale rom, men også gjenspeiler sosialt og kulturelt felt. Etter min oppfattelse er det grunn til å trekke likhet mellom elvepadler-feltet og friluftslivs-feltet, fordi begge har en del egenskaper som går igjen. Spesielt for begge feltene er at de finner sted utenfor det tilrettelagte, i autentisk landskap. Her kreves noen grunnleggende egenskaper for at individer skal finne trivsel, slik som bekledding, løsrivelse fra tid, og kanskje viktigst taus kunnskap eller ferdigheter. Videre læres de grunnleggende egenskapene ved at de inkorporeres i individets habitus, og blir styrende for seinere handlingsvalg på en ubevisst måte. Derfor tror individer de gjør frie og mer eller mindre bevisste valg, men egentlig handler de fordi deres skjema oppfordrer de til å gjøre det. Dette betinger at respondentene har positive erfaringer fra turer i barndommen, med andre ord så bør de egentlig ha gode opplevelser. I intervjuene med de unge elvepadlerne har jeg spurt de direkte hvordan de opplevde slike turer. I deres svar finnes derfor nøkkelen for å forklare perspektivet. I arbeidet med å navigere mellom respondentenes svar kommer det utelukkende frem at de unge elvepadlerne har gode opplevelser med ferdsel i natur. Alle svar gir uttrykk for tilfredshet med turene, og noen har samtidig en forklaring på hvorfor det var fint å være på tur. Av adjektiv som brukes for å forklare opplevelsen brukes *gøy*, *morsomt*, *koselig*, *kult* og *åltreit*. To av respondentene forklarer også hvorfor de synes det var bra å være

på tur: «...kobler liksom litt av og kommer deg vekk fra alt annet». Og: «...fikk opplevd noe nytt og vært ute». Disse unge elvepadlerne uttrykker klart at de mener de har hatt positive erfaringer fra turene, og forklarer det også med poeng som gjennomgående kan kobles til friluftslivs-feltets iboende egenskaper. Her gir elvepadlerne grunn til å tro at deres erfaring og gode opplevelser har dannet oppfordringer i deres habitus til å foreta handlingsvalget det innebærer å ta del i elvepadler-feltet.

Et viktig element å ha med i vurderingen av denne antagelsen om de unge elvepadlernes habitus fra friluftslivs-feltet er hvilken aktivitet de har bedrevet, både fritidssysse og type friluftsliv. Til dette er det flere perspektiver i en labyrint av sysler. En kunne tenkt at en annen viktig habitus hos unge elvepadlere er å være svømmedyktige. I intervjuene ble ingen av de unge elvepadlerne direkte spurt om svømming, men om andre fritidssysler. Bare en av respondentene svarer at hun har drevet med svømming, og en trekker frem bading i elv om sommeren. Kanskje skyldes den manglende vektleggingen intervjuenes fokus og direkte spørsmål, eller at det er så innlysende at respondentene ikke fokuserer på det. I intervjuene med informanter mangler også direkte spørsmål om svømmeferdigheter, likevel kommer en foreldrene inn på dette. «De har vært gjennom svømmeskolen til XX (svømmeklubb). Så de er opp til haimerket alle sammen». Selv om dette ikke eksplisitt uttrykker noe om svømmeferdigheten, så innebærer haimerket det høyeste svømmemerket til Norges Svømmeforbund og inneholder blant annet distansesvømming, dykk, hopp, overlevelsessvømming og livredning (Svømmeforbundet, 04.04.2012, <http://www.svomming.no/getfile.php/4001/1%20ferdighetsmerk%2009.pdf>). Sett i lys av dette tør jeg å påstå at barna (informanten er far til to av respondentene) til denne informanten har gode svømmeferdigheter. Disse ferdighetene lagres i deres habitus som oppfordring og kan påvirke deres handlingsvalg til å oppsøke aktivitet i vann. Imidlertid er dette noe som fremkommer kun hos tre av respondentene, to med svømmemerket og en med bading. Hva angår de andre tør jeg ikke fastslå, men jeg sverger til denne informantens syn på svømmeferdighet når han for oppfølgingsspørsmål om det er et kriterium for å kunne være på elv: «Du må kunne svømme. Eller du må ikke, men jeg pleier å si at hvis du ikke kan svømme så har du ikke noe der å gjøre». Dette gir grunn til å anta at også andre unge elvepadlere har svømmeferdigheter og trygghet i vann lagret som oppfordring i deres habitus, selv om dette i høyeste grad ikke er funn hos alle de unge elvepadlerne og antagelsen er gjort på skjønn.

Flere friluftaktiviteter i barndommen som akter å kunne danne sentrale oppfordringer i unge elvepadleres habitus, foruten friluftsliv generelt og svømming/bading, er aktivitet som foregår

nær vann, slik som kano, «flattvannspadling» eller båttur. I intervjuene har jeg forsøkt å få de unge elvepadlerne til å fortelle om hva de har drevet med tidligere, samt om de kan huske turer i naturen i barndommen. I et konglomerat av ulike friluftslivsaktiviteter, ser det ut til at kano og fiske går igjen som aktiviteter nært vann. Begge aktiviteter erindres hos nesten alle respondentene. Det er grunn til å tro at også disse aktivitetene setter spor i individenes habitus. Gitt at de også med disse aktivitetene har positive erfaringer og utviklet taus kunnskap danner dette oppfordring til å foreta handlingsvalg om å ta del i lignende aktivitet. Med dette forsøker jeg å legitimere min antagelse om at tidligere erfaringer med friluftsliv generelt, og spesielt erfaringer med aktiviteter i vann og nært vann danner grunnlag for inkorporert oppfordring til å bli elvepadler.

Høy «score» får også skiturer og fotturer. Nesten alle, både respondenter og informanter, trekker frem at de har vært på overnattingsturer i telt og på hytte-til-hytte-turer. Imidlertid varierer aktiviteter som jakt og bær- og sopptur. Det store utvalget av ulike aktiviteter signaliserer i stor grad at de unge elvepadlerne er og har vært individer som driver friluftsliv. Et eksempel på dette er følgende sitat, der respondenten har dette å si om turer i barndommen: *«Jeg har vært masse på turer når jeg var liten. Masse på turer. Tror første gang jeg var på tur var når jeg var 2 måneder gammel. Da sov vi i telt. Det var første gang liksom»*. For å supplere dette inntrykket har jeg fra samlingene observert en oppfattelse om at de unge elvepadlerne og foreldrene er folk som interesserer seg for å være ute. Dette vises blant annet ved at det de hadde bål og tilberedte mat på bål ved begge samlingene hvor jeg var tilstede. Med andre ord påstår jeg at både elvepadlerne og deres foreldre er friluftsfolk, og derfor har friluftsliv som kulturelt kapital.

Trekkene om at de unge elvepadlernes habitus inneholder avgjørende oppfordring til elvepadling gjennom sin utøvelse av friluftsliv generelt, og da spesielt aktiviteter i og rundt vann, danner grunn til å tro at de også har bedrevet natur-idrett. Det er grunn til å skille mellom natur-idretter og hall-idretter, mens natur-idrettene har til hensikt å drive idretten ute, har hall-idrettene handlingen innendørs (Gilberg 2001). I natur-idrett finnes idretter som direkte utøves i naturen og de som har naturen som kulisse, mens hall-idrettene er flyttet innendørs og fremmedgjør naturen (ibid). Når de unge elvepadlerne blir spurt om hva de har drevet med tidligere er det for det første utvilsomt mange ulike aktiviteter som blir nevnt. Alle respondentene har drevet mer enn en idrettslig aktivitet, noen oppgir også musikalsk syssel, samt venner. For det andre får tre aktiviteter størst oppslutning, skikjøring/snowboard, orientering og fotball. Sett bort i fra fotball så er disse aktivitetene idretter som drives i

naturen, mens en kan si at fotball har naturen som kulisse. Også andre natur-idretter nevnes, slik som langrenn og skiskyting. Betydningen av utøvelse av naturidrett vil i denne sammenheng være å sette spor i deres habitus, hvor på dette forsterker deres oppfordring til å oppsøke aktivitet i naturen, her være seg blant annet elvepadling. Samtidig oppgir flere av de unge elvepadlerne at de også driver aktivitet hvor naturen er fremmedgjort, slik som håndball, volleyball og kampsport. Likevel fremstiller dette et annet funn, nemlig de unge elvepadleres allsidige idrettsbakgrunn. Dette danner også grunn for å anta at respondentene har utviklet koordinativ allsidighet, som gjør de i stand til å takle kroppslige utfordringer som kreves av en elvepadler. Altså har de ikke bare en oppfordring om å ta del i fysisk aktivitet i deres habitus, men stiller også sterkt med tanke på å lære nye koordinative oppgaver i motsetning til individer som ikke har samme kroppslige erfaring.

Foreldrenes direkte eksponering av elvepadler-feltet til sine barn har havnet i skyggen av fokuset på de unge elvepadlerenes habitus fra annet felt. Selv om jeg ovenfor antyder at dette ikke ser ut til å være elementært er det viktig at jeg likevel tydeliggjør at dette har stor innvirkning på rekrutteringen. Padleforeldrene selv fremhever betydningen av å ta med barna på elvepadling som årsak til at de har startet med elvepadling: «*Dem har jo blitt tatt med på det siden dem var bitte bitte små, liksom. Ikke blitt pressa*». Denne pappaen beskriver viktigheten av at hans barn har fått muligheten til å være med som sentralt for deltakelse i elvepadling. Liknende svar finnes også hos de to andre foreldrene som padler. Uten tvil er dette en årsak til at de har startet med padling. Dette gjelder for fire av respondentene. Av de to siste startet en å padle samtidig som sin far, og derfor ligger noe av nøkkelen til å forstå hans oppstart med elvepadling også i farens interesse for aktiviteten. Derfor har også han blitt sosialisert gjennom foreldre til å starte med elvepadling. Den siste respondenten streifet mer tilfeldig borti elvepadleraktiviteten. Hun forteller at hun søkte en ny aktivitet etter å ha blitt skadet i idrett. I letingen meldte hun seg på en konkurranse med ulike aktiviteter, hvor blant annet elvekajakk-kurs inngikk. Derfor ser det ikke ut som hun er sosialisert gjennom foreldrene. Likevel ligger hennes foreldres kulturelle felt tett opptil de andres som beskrevet ovenfor, og hun er derfor i «målgruppen» som kan ta opp elvepadling som aktivitet.

Tendensen er tydelig; de fleste unge elvepadlerne har blitt eksponert for påvirkninger av primærsosialiserings-agenter til å ta del i elvepadler-feltet. Likevel gjelder ikke dette alle respondentene, men finnes hos de som har foreldre som padler. Samtidig er det en aktiv barndom med friluftsliv som går igjen hos alle de unge elvepadlerne. Det er trolig det som har skapt oppfordring i deres habitus til å bli elvepadler, da spesielt gjennom deres gode

opplevelser, gitt i erindringer, av aktivitet nært vann, samt allsidig idrettslig bakgrunn og taus kunnskap gjennom friluftslivet og natur-idretter. I denne sammenhengen finner jeg grunn til å koble dette til foreldrenes kulturelle kapital. Med henvisning til Bourdieu uttrykker individet hvilke kulturell kapital det er i besittelse av gjennom å samhandle i samme felt. I denne sammenhengen forstår jeg det slik at foreldrene til de unge elvepadlerne besitter samme kulturelle kapital, og derfor handler de i friluftsliv-feltet. Videre har barna «arvet» foreldrenes kapital, altså sosialisert til å være i besettelse av friluftsliv-feltet og derav også elvepadling. Til slutt vil deres habitus være styrende for deltakelse i elvepadling gjennom oppfordringene som ligger latent, og sammensetningen av gode opplevelser i «riktige» aktiviteter virker avgjørende for å ha slik habitus.

7.4 Identitets- og statusskapende mekanismer

Disse mekanismene har forankring i min forforståelse og er dannet gjennom analyse og fortolkningsprosessen ved transkribering av intervjuene gjort med respondenter og informanter. Forforståelsen min har utgangspunkt i subjektive observasjoner gjort i min deltakelse i elvepadlermiljøet, hvor jeg gjenkjenner en viss «kulhets-faktor» som også finnes i andre aktiviteter som surfing, snowboard og jibbing. I analysearbeidet med å transkribere intervjuene ble jeg mer bevisst dette perspektivet, og dermed startet en hypotesen å ta form: *Elvepadleren driver med elvepadling fordi hun/han har et ønske om å være et aktivt menneske som bedriver en «kul» aktivitet.*

Hypotesen er dannet av en subjektiv forståelse som er starten på en hermeneutisk sirkel. Det videre arbeidet blir å fortolke meninger som fremkommer i intervjuene, og på denne måten gi en beskrivelse av helheten, hypotesen, ved gjennomgang av fortolkningsprosessen. Gjennom prosessens virker det opplagt å anvende Giddens' handlingsteori som rettesnor for å gjenkjenne refleksive handlingsvalg. I følge Giddens (1996) kjennetegner det senmoderne samfunnet frikobling av sosiale institusjoner og tradisjoner slik at primærsosialiseringen får mindre påvirkning, og heller forsterket påvirkning av sekundær sosialisering. Giddens omtaler det senmoderne samfunnet som globalisert, som fører til at individet ser på seg selv gjennom metaperspektivet, eller reflektiv handlingsovervåking hvor hun/han iscenesetter seg selv. Dette gjør at individets identitet på mange måter er åpen fra personers egne valg. Jeg ønsker å se om de unge elvepadlerne står ovenfor sterk påvirkning i form av sekundærsosialisering.

Med sekundærsosialisering mener jeg påvirkning fra venner, media og omverden som kommer til syne ved respondentenes løsrivelse fra lokale tradisjoner og selvdannelse.

Støttehjulet i analyse av «kulhets-faktoren» er ved hjelp av Bourdieu`s begrep distinksjon, å skille seg fra noe. Innehar man et kulturelt kapital er det en distinksjon, et tydelig skille mellom elvepadler-feltet, og andre kulturelle felt. Kulturelt kapital er noe som er et tydelig skille både i mellom grupper og individer som samhandler i samfunnet. Dette vil jeg bruke for å antyde noe om elvepadlingens status for omverden.

Drøfting av funn

Selv om jeg ikke har kartlagt de unge elvepadlernes bakgrunn gjennom å se på deres foreldres yrke, lønn eller generelle sosiokulturelle status, så har jeg kommet fram til at de tilhører friluftsliv-feltet. Det er dette som generelt skiller de unge elvepadlerne fra andre kulturelle felt. Samtidig vil jeg med henvisning til Giddens betrakte respondentene som om de har åpen identitet, og står derfor fritt til refleksivt å iscenesette seg selv i elvepadlingsfeltet. Jeg vil også komme inn på hvilken status dette kan medbringe for de unge elvepadlerne.

I intervjuene med respondentene har jeg forsøkt å få frem hvilke påvirkninger de står ovenfor utenfor sine foreldre. Alle respondentene opplyser at de på en eller annen måte står ovenfor påvirkning når de får direkte spørsmål. Påvirkningene får de fra magasiner, film og nettet. De fleste oppgir at de leser noen magasiner og leser på nett, mens alle trekker frem at de ser film. Når jeg videre stiller spørsmål om hva de får ut av å lese eller se film oppgir noen at det er underholdning, mens inspirasjon og læring er det som går igjen. Trolig gjenspeiler dette at elvepadlerne ønsker å utvikle ferdigheter, men det vil også være slik at de refleksivt ønsker å være lik andre elvepadlere. Et eksempel uttrykker en av jentene: *«Jeg får veldig lyst til å padle når jeg leser og ser om det. Også får jeg lyst til å bli bedre, for det ser så kult ut»*. Denne respondenten uttrykker etter mitt syn noe som kan sertifisere hypotesen min om at hun ønsker å være et aktivt menneske. Samtidig skal jeg være forsiktig med å fastslå dette standpunkt fordi utsagnet kan tolkes som om hun bare inspireres av påvirkningen hun står ovenfor, men ikke at dette genererer mer aktivitet. Likevel er dette et tegn på at hun blir påvirket, og i perspektiv av Giddens vil dette være en kilde til at hun fortsetter å iscenesette seg selv som elvepadler. For å forsterke dette perspektivet kommer en annen respondent med

et passende utsagn om å se på padlefilm: «*Når jeg ikke får padla selv, så er det sånn skitt jeg vil...*».

Flere påvirkninger de unge elvepadlerne står ovenfor gjenkjennes i det å ha et forbilde. Fem av de spurte svarer at de har et forbilde. Alle forbildene er kjente og profesjonelle elvepadlere. Det er også personer som de unge elvepadlerne har møtt, men som ikke kommer fra lokalmiljøet. I all hovedsak bekrefter dette Giddens teori om at samfunnet er globalisert, og i det ligger det at de unge elvepadlerne får påvirkning løsrevet fra lokale tradisjoner. Videre gir det grunn til å anerkjenne at forbildene forsterker de unge elvepadlernes motivasjon til å fortsette med aktiviteten. Dette får de gjennom å identifisere seg med forbildet som opptrer i et miljø hvor også respondentene ønsker å være. Med andre ord velger de refleksivt og «ape» etter sitt idol. Jeg har gjort observasjoner som kan være med å forsterke antakelsen av dette: I samlingen jeg var tilstede på har jeg sett at noen av jentene setter opp håret i to fletter. Denne måten å ordne håret på har jeg også sett at forbildet benytter. Selv om dette kan være av praktiske årsaker, så virker tendensen å være en etterligning av sitt idol, altså et refleksivt valg. Å fastslå dette faktum kan virke stigmatiserende, likevel er dette et kjennetegn ved respondentene i denne oppgaven.

Ytterligere utbredelse av å ta etter idoler finner jeg når jeg ser på merkevalget i både padleklær og fritidsklær hos respondentene. Når respondentene blir spurt om merke på klærne er viktig svarer de fleste at funksjon og kvalitet er viktigst. Samtidig fremkommer et annet synspunkt når jeg provoserer de på hvorfor de bruker merkevarer. En sier følgende om hun blir påvirket til valg av merke: «*Ja, Sweet(merke) er jo sånn veldig i padlemiljøet i Norge i hvert fall. Så, ja, kanskje.*». Denne respondentens svar representerer i viss grad fokusering på merker. Merker som går igjen både hos andre elvepadlere og de forbildene som respondentene oppgir. Med dette er det grunn til å mene at de unge elvepadlerne har idealer og forbilder som får de til å ta bevisste handlingsvalg om å iscenesette seg selv både i handling og uniform som finnes i elvepadler-feltet. Med henvisning til Bourdieu danner det i elvepadler-feltet et skille fra andre aktiviteter ved at kleskoden skaper distinksjon. Både padleetiketten, som beskrevet tidligere, og uniformen blir derfor kulturelt kapital som blir viktig for å identifisere seg med elvepadler-feltet. Derfor må de individer som ønsker å ta del i elvepadler-feltet iscenesette seg i de koder som tilhører feltet for å kunne være en del av miljøet. Det er således et refleksivt valg å ikle seg elvepadlingens kulturelle kapital. Et eksempel uttrykker en av de unge elvepadlerne når han får spørsmål om han ville brukt en gammeldags hjelm: «*Det kommer litt an på, men nå som jeg begynner å bli litt flinkere så får*

du lyst på litt mer utstyr som ser litt bedre ut. Som ser litt tøft ut? Ja.» Denne respondenten uttrykker eksplisitt at han ønsker å være en del av elvepadler-feltet ved å lystre de skulte koder som ligger i elvepadler-feltets kulturelle kapital. Videre viser han med dette at han tilhører elvepadler-feltet og skiller seg fra andre kulturelle kapital gjennom distinksjon.

For Bourdieu knyttes distinksjon i kulturelt kapital, som beskrevet i kapittel 6.2, til klassebakgrunn, men med støtte fra Thornton (Olsen, 2003) kan dette også knyttes til subkultur. Hun argumenterer for subkulturelt kapital som alternativ til kulturelt kapital. Med subkulturelt kapital menes derfor den statusen feltet får ved å skille seg fra storkulturen og dette vises ved å skille seg fra andre felt gjennom distinksjoner. Altså er relasjonen til mainstream viktigere enn innholdet, nettopp for å vise at man er annerledes enn hva andre er. Dette perspektivet har jeg tatt fram, ikke bare for å vise at elvepadler-feltet er en subkultur med sine egne koder, men at de unge elvepadlerne selv velger å identifisere seg med subkulturen og ikke storkulturen. Videre må de ikle seg kodene, subkulturelt kapital, for å være en del av dette og skille seg fra mainstream kulturen. Dette er tydelig et refleksivt valg som gjør at de unge elvepadlerne må foreta egen identitetsdannelse hvor det er like viktig å skape seg «Selv», som tydelig å flagge at man er annerledes enn andre kulturer og storkulturen. Denne måten å skape sin egen identitet på danner så grunnlag for anerkjennelse ovenfor andre individer både i subkulturer og i storkulturen. På denne måten får deltakeren i elvepadling sosialt status fra omverden.

For å kartlegge om de unge elvepadlerne uttrykker seg på internett, har jeg spurt de om bruk av Facebook og blogging. Alle respondentene har profil på Facebook, mens to svarer at de blogger. Jeg har også søkt litt på nettet og funnet ut at flere av respondentene har filmer som de selv har lagt ut på for eksempel youtube.com. Det er tydelig at elvepadlerne er en del av det å samhandle og kommuniserer på nettet, via flere medier. Hvor mye de bruker profilen og hva innhold måtte innebære har jeg ikke fokusert på, men poenget er at identiteten står mer åpen for innspill og påvirkning fra media. Samtidig skal det nevnes at fokuset i de padlefilmene jeg har sett av respondentene på nett fokuserer mer på padling og ferdigheter enn den «kulhets-faktoren» som finnes i andre kommersielle filmer fra elvepadlemiljøet og lignende friluft/ekstremidrett miljøer, slik som Bombflow (padlefilmer på nett) og That's It, That's All (snowboardfilm fra 2008). En mulig forklaring er at de unge elvepadlerne er idrettsutøvere som ønsker å trene og bli så gode som mulig, og derfor ligger deler av forklaringen på at de ønsker å kunne leve av og med elvepadling, noe som i dagens samfunn framprovoserer kommersialisering av seg selv, ens ferdigheter står i fokus, og at dette er

produktet som skal selges. Eksempelvis uttrykker en respondent dette om blogging: «*Det er litt på grunn av sponsorer, at de krever det*». Slik jeg vurderer dette er det et krav fra sponsor at respondenten er synlig i media, at det på en eller annen måte er reklame for både person og produkt et annet sted enn bare i den «virkelige» verden. Derfor skal jeg være forsiktig med å fastslå standpunkt om iscenesettelse når det gjelder blogging, men likevel er det trolig slik at de unge elvepadlerne portretterer et pent bilde av seg selv og deres identitet ved bruk av sosiale medier. Støtte for dette finner jeg hos Eide (2007) som kommer fram til at i bruk av sosiale medier kan gi et bedre inntrykk av opplevelser enn hva de egentlig har vært. Det være seg å utelate forhistorien til hendelser som idylliserer inntrykket, og dermed gir en sminket versjon av virkeligheten. På denne måten kan de unge elvepadlerne i stor grad selv signalisere til omverden hvilket menneske de ønsker å være, og i det ligger det en forklaring som kan være med å støtte hypotesen om at de unge elvepadlerne selv ønsker å ta del i aktiviteten, at det altså er et refleksivt valg. Så langt har jeg drøftet meg fram til hypotesens innhold av kul aktivitet, og i dette ligger det noen synspunkter på dette både i subkultur, iscenesettelse etter idoler og fremstilling av «Selvet» på sosiale medier. Jeg vil nå ta for meg miljøets eget syn på perspektivet som omhandler «kul» aktivitet.

I intervjuene med respondentene har jeg vært forsiktig med å spørre om de anser seg selv som kule siden de driver med elvepadling, da spesielt med tanke på en antagelse om at de ikke vil gi et riktig bilde av et slikt spørsmål. I stedet har jeg forsøkt å få de til å si om de mener det er et eget image å være elvepadler, og hva det i så fall måtte være. I denne sammenhengen er det viktig å presisere hva jeg mener med image. Image betyr bilde. Bildet i denne sammenhengen forestiller hvilket inntrykk en gir eller ønsker å gi. I hverdagspråket kan image bli brukt både som noe positivt, hvor en har en egen «stil» eller væremåte, samtidig kan det også være negativt ladet ved at image er noe påtatt, som ikke mottakeren (observanten) tar for å være ekte. Image er gjerne forbundet med begrepet kul eller å være kult. I ulike kulturelle felt finner vi gjerne særegne image som definerer normer som ivaretas av de som er i besittelse av dette kulturelle feltet. Med andre ord må de som er eller ønsker å være en av et felt iscenesette seg de imagekoder som ligger til feltet, kulturelt kapital. Videre signaliserer dette hvem de er ovenfor andre personer og dette danner sosial status til omverden. Derfor er image viktig for å undersøke om ett motivasjonsmotiv for utøvelse av aktiviteten kan ligge i identitetsdannelse og/eller statusskapelse.

I intervjuene kommer det frem at så mange som fem av respondentene mener det er et eget image å være elvepadler, mens den siste spurte har ikke noe forhold til dette. Videre

fremkommer noen synspunkter på hva dette imaget er. For det første knytter flere av de unge elvepadlerne sitt felt til et større kulturelt felt: «*Jeg føler egentlig at alle ekstremsportsutøvere er litt mer et image, da.*». Som denne respondenten trekker frem bekrefter det at det er et eget image å være elvepadler, samtidig som det trekkes likheter til andre felt. Derfor er det trolig slik at de unge elvepadlerne identifiserer seg med liknende felt, som også bærer noen av de samme kodene som tilhører feltets tilhørende distinksjoner eller imagekoder. Liknende svar finnes hos en annen respondent: «*Det er på en måte en egen stil over, men det er jo egentlig sånn med alle ekstremsportfolk.*» Jeg antar at de ekstremsportene som det henvises til her er slik som surfing, skating, frikjøring, base og fallskjermhopping med flere, en antakelse om at aktivitetene er knyttet til det som utøves på Ekstremsportsveko på Voss hver sommer.

Identifiseringen med ekstremспорт nevnes hos to av respondentene. Etter mitt synspunkt, og beste skjønn, er dette trolig en måte å fortelle om verden at de tilhører et kulturelt felt som skiller seg fra storkulturen i samfunnet, og med det som er nevnt overfor finner jeg belegg for å anta at å drive med en kul aktivitet kan være motivasjonsmotiv hos de unge elvepadlerne.

Samtidig har jeg i intervjuer spurt to respondenter om andre ser på de som kule fordi de driver med elvepadling. Respondentene svarer motstridende, den ene uttrykker: «*Det tror jeg ikke, men de ser nok på meg som en person som gjør noe utenom det normale da. Ikke noe sånn type image at du blir noe kulere eller noe sånt fordi du driver med det.*» Denne respondenten avkrefter min antagelse om at et motivasjonsmotiv kan være å bedrive aktiviteten for å bli ansett som kul. Likevel trekker han frem dette med å skille seg fra storkulturen som jeg tidligere har omtalt som en måte å danne sosial status. Den andre spurte uttaler: «*Det er ganske tøft å være elvepadler. Fordi det ikke er så mange som gjør det.*». Dette kan bekrefte min antagelse om «kul» som motivasjonsmotiv, men det vil likevel være vanskelig å generalisere dette til alle de unge elvepadlerne. I uttalelsene finnes også spor av dette å skille seg fra storkulturen. Derfor tolker jeg det slik at begge kan ha dette som et motivasjonsmotiv, og derav er dette mer anvendelig å bekrefte som allment motiv i miljøet. Samtidig skal jeg være forsiktig med å slå dette fast, men velger å se på det som et mulig motiv til å fortsette å ta del i aktiviteten, nettopp fordi det gir et kult-image som forstås som statusbringende både i det konkrete feltet elvepadling og «ekstremспорт-feltet», samt i storkulturen.

For å forsterke dette inntrykket har jeg i intervju med en av foreldrene også spurt om deres barn blir ansett som kule fordi de driver med aktiviteten: «*Ja, det vil jeg tru. Det blir på lik linje som en snowboarder eller en jibber eller sånn som det der vil jeg tru.*». Av denne informanten er det enkelt å tenke seg at kulhet kan være et motivasjonsmotiv. Jeg ser også at

pappaen trekker likhet med andre «ekstremporter» for å beskrive hvordan en elvepadler skiller seg ut fra storkulturen. Derfor anses elvepadling som en statussymboliserende subkultur. Videre har jeg spurt denne respondenten om han tror andre individer kan tiltrekkes eller sosialiseres inn i elvepadling fordi miljøet har kule utøvere, hvor han svarer: «Ja, tror jeg, og det gjør dem allerede». I sitatet bekreftes mye av antakelsen i hypotesen, at et motiv for å drive elvepadling kan være et ønske om å være kul, og derfor iscenesetter individer seg som elvepadlere.

7.5 Spenningsøkende og stimulerende mekanismer

I arbeidet med teoretisk gjennomgang av forskning gjort på lignende aktiviteter ble jeg mer bevisst perspektivet om høystimulisøkere. Slik jeg ser det kan dette være en mekanisme for å forstå elvepadler-feltet bedre, og denne hypotesen startet å ta form: *Elvepadleren driver med aktiviteten fordi elvepadling appellerer til sjelen, og gjør at hun/han føler seg «tilfredsstilt» gjennom aktivitetens egenart.*

Breivik hevder, i en artikkel fra 2004, at den nye idrettssosiologiske trenden fremhever menneskers behov for spenning som hovedgrunn til fascinasjon for idrett. Breivik innskrenker teoretiske tilnærminger til to perspektiver. Den ene tar for seg samfunnsvitenskapelig årsaksforklaring, mens den andre representerer en mulig biologisk forklaring. I denne sammenheng er det den biologiske forklaringen som er av interesse.

For å utdype hva som ligger i biologisk forklaringsperspektiv rettes blikket mot stimuleringsforskning. Dominerende forskning på dette området bygger på en oppfatning om at risikotageren tilhører en personlighetstype som har behov for sterkere stimuli. 10 prosent av befolkningen tilhører kategorien som omtales som «high sensation seekers», eller høystimulisøkere. Personlighetstypen kjennetegnes av at individer søker en tilstand der stimuleringen er så sterk at hun/han er ute av likevekt, hvor kanskje frykt, angst og smerte dominerer. Her opplever hun/han optimalt spenningsnivå (Breivik 2004). Breivik kommer frem til at utøvere i noen idretter scorer høyere enn kontrollgruppa (norske rekrutter) av total spenningsøking, deriblant elvepadling sammen med klatring og fallskjermhopping som topper listen. Dermed hevder Breivik at høystimulisøkere velger en sport som gir dem sterke opplevelser. Kanskje er dette en forklaring på hvorfor individet tiltrekkes elvepadling?

Samtidig som høystimulisøkere søker sterke opplevelser, vil alle individer oppsøke aktiviteter hvor hun/han har mulighet til å oppleve mestring. Min forståelse av mestring innebærer at individet presterer bedre enn forventningen hun/han har til den (Woolfolk 2006). På denne måten vil individet oppleve motivasjon og oppfordring til å oppsøke situasjonen flere ganger om hun/han mestrer den. Med henblikk på dette er det noe i situasjonen som gjør at individet tiltrekkes den. Dette får særlig støtte fra psykologen Mihalyi Csikszentmihalyi`s teori om flow. Csikszentmihalyi hevder at for store utfordringer gir frykt og angst, mens små utfordringer fort blir kjedelig. Opplever derimot individet en balanse mellom utfordringene vil hun/han få en følelse av at aktiviteten er spennende og meningsfull (Persen 2005). Med bakgrunn i hennes opplevelse av mestring og optimalt spenningsnivå vil hun/han søke nye utfordringer som spiller på disse. På denne måten sosialiseres individet til elvepadling gjennom at aktiviteten tilbyr noe som appellerer til henne. Det er noe i aktivitetens egenart, som ikke bare tilfredsstiller høystimulisøkeren, men stimulerer følelse av mestring og flyt (flow).

Drøfting av funn

For å tilnærme meg denne hypotesen har respondentene fått spørsmål om hvordan de opplever spenning i elvepadling. Alle svarer at de på en eller annen måte opplever spenning i elvepadling. Samtidig skiller de mellom rodeo- og creeckpadling, hvor det er enighet om at det er større spenning knyttet til creeckpadling. Respondentene uttrykker at forskjellen mellom rodeo og creeck handler om risikovurdering, der rodeopadling foregår i mer «trygge» omgivelser, mens risikoen ved creeckpadling må vurderes før stryk padles. En av respondentene uttrykker det slik: «*..Greia er at i freestyle så veit du hva som kommer etterpå, du veit det folk rundt deg og det er ikke noe som skjer etterpå. Mens i creeck så må du for eksempel inn i ei bestemt bakevje. Da er det stressmoment vis du ikke vil padle det som er nedenfor.*» Derfor er det tydelig og legitimt å bekrefte at de ungeelvepadlerne opplever spenning i aktiviteten.

I kapittelet om inklusjon- og eksklusjonsmekanismer har jeg forsøkt å slå fast at det ikke finnes høystimulisøkere i miljøet på grunn av deres holdninger til sikkerhet. Trolig er det slik at mange av elvepadlerne likevel har behov for høyere spenning enn hva vi finner igjen hos mennesker i samfunnet ellers. En respondent uttrykker det slik «*..Det er klart at de som er veldig trygghetssøkende blir ikke elvepadlere*». Poenget er at miljøet trolig består av individer

som søker spenning, men det er ikke et kriterium å være høystimuliskøker for å tiltrekkes av elvepadling, både fordi det strider mot miljøets holdninger til sikkerhet og fordi det finnes ulike måter å oppleve spenning på. Dette vil jeg undersøke nærmere under.

I intervjuene med respondentene kommer det frem mange ulike måter å oppleve spenning på. Av forklaringer fremkommer blant annet: *nye utfordringer, ingen opplevelse er lik, gjøre nye ting, prøve å padle vanskeligere elver*. Respondentene uttrykker seg på en måte som får meg til å assosiere deres opplevelser i elva med det å oppleve mestring, hvor de stadig søker etter nye utfordringer fordi deres ferdigheter blir bedre. Med henvisning til Csikszentmihalyi vil de unge elvepadlerne oppleve elver med lav gradering som kjedelig og elver med høy gradering som skumle. Derfor ligger flytsonen et sted mellom, hvor det er samsvar mellom ferdigheter og elvas formasjoner. En av respondentene uttrykker dette fint om en elv hun har padlet før: «*Selv om du blir lei en elv er det jo flere seksjoner der det er flere linjer, det er helt hva du gjør det til sjæl*». I min forståelse av dette kan en elv med punkter som respondenten opplever som kjedelige, fordi utøverens ferdigheter er bedre enn hva som forventes, gjøres vanskeligere ved å padle en ny linje. Dette er således et uttrykk for at individet ikke får nok stimulering i ferdighetene et stryk krever ved å padle det på enkleste måte. Derfor søker hun/han etter høyere stimulering ved å gjøre det vanskeligere, noe som kan føre til at hun/han er godt situert og derfor opplever flyt i utøvelsen. Altså en balanse mellom utfordring og ferdighet som gjør at padlingen føles meningsfull. En av informantene har lignende synspunkt på hvordan hans sønn startet med elvepadling: «*Altså det er jo en himla terskel å komme over. Det går fra å være skremmende og mye jobb, til å bli gøy og enkelt*». Informantens forklaring er knyttet til det å lære seg eskimorulle og tilvenning til å sitte «fastspent» i en kajakk, og derfor er det enklere å prøve mer i elva fordi det ikke er så tidkrevende å bikke rundt når det ikke lenger innebærer svømming og tømning av båt for så å prøve på nytt. For å utdype så er dette også et signal om flytzone ved at utøveren er godt situert. Det er samsvar mellom ferdighet og hva som kreves av padleren. Videre vil en hovedforklaring på individers fortsettelse med aktiviteten innebære at de unge elvepadlerne har slike opplevelser, hvor de presterer bedre enn hva som forventes, som igjen fører til oppfordring til å oppsøke situasjonen flere ganger. For å kartlegge dette har jeg spurt respondentene to spørsmål, for det første om hva en god dag i båten innebærer, og det andre en konkret hendelse som betyr mye for seg. På dette svarer de unge elvepadlerne ganske unisont når jeg leiter etter utsagn som har med mestring å gjøre. I respondentenes svar går det igjen at en god dag i båten går ut på å få til noe nytt, eller få til det de har lyst til. Dette er således et signal om at mestring er viktig, og slik jeg har forklart ovenfor gjør at de unge elvepadlerne er i flytsonen i utøvelsen av

aktiviteten. Når det kommer til hendelser som betyr mye er det mange ulike historier, men et kjennetegn er også her at de har gjort noe nytt. Ei trekker frem første gang hun klarte rulla, tre andre laguttak og deltakelse i konkurranse, mens to forteller om en padletur med høy vannstand som spesiell hendelse: *«Ja, en tur på xx(elv) i sommer med xx(festival). Vi skulle egentlig på xx(elv), men det var for mye vann. Det var flom. Så da dro vi til xx(elv), og skulle padle xx(elv). Også var det sånn meter mer enn det pleier å være. 252.40 eller noe, sånn mye. Og det var så gøy, hehe. Bølgene så store, det var sånn at du så ikke båten føre deg. Det var helt sykt og alle var gira til de holdt på å sprekke. Jeg har aldri hatt det så gøy på elva som det».*

Det er tydelig at alle respondentene har en opplevelse som betyr mye for dem. Av svarene går det igjen erindring av opplevelser der de presterer bedre enn de forventer. Altså en uventet og positiv prestasjon som kan kobles til å være i flytsonen, men i denne sammenhengen er det viktig å poengtere at slike opplevelser gjør at de unge elvepadlerne oppsøker like eller lignende situasjoner igjen, med henvisning til Persens (2005) forklaring om at aktiviteten oppleves som meningsfull.

Jeg har i diskusjonen av hypotesen om intern rekruttering og snøball-mekanismer gjort rede for hvordan habitus er avgjørende med tanke på gode opplevelser for å oppsøke lignende aktivitet. I lys av denne hypotesen er det viktig å poengtere at riktig stimulering i tråd med individers optimale spenningsnivå kan være avgjørende for deltakelse i elvepadler-feltet.

Tidligere har jeg kommet frem til at alle respondentene opplever spenning i elvepadling. Dette tatt i betraktning vil det være naturlig å understreke at de unge elvepadlerne trolig finner optimalt spenningsnivå i aktiviteten, hvor de individuelt gjør en seleksjon av hvilke utfordring de ønsker. Helt konkret gjøres dette ved å oppsøke elver med ulik gradering, eller valg mellom creeck- og rodeopadling. Det optimale spenningsnivået vil således skape oppfordring til å fortsette søken etter like eller nye utfordringer som danner lik stimulering. På denne måten fungerer spenningen og følelsen av flyt som motivator til deltakelse i aktiviteten.

For å greie ut om spenningsnivå og opplevelse av flyt har jeg i intervjuene forsøkt å få de unge elvepadlerne til å fortelle om hvordan de opplever natur når de padler. Naturopplevelsen brukes fordi det forteller noe om tilstedeværelse i situasjonen. Forklart på en annen måte har jeg en subjektiv forståelse av at natur ikke bare er omgivelsene, men at elvepadlerne føler at de er en del av naturen når de bedriver aktiviteten. Likevel tror jeg perspektivet forandrer seg når vanskelighetsgraden på elva øker. Derfor har jeg spesielt gått inn for utsagn som

omhandler dette. For det første vil jeg poengtere at respondentene har fått spørsmål om naturopplevelse, hvor alle svarer at de på en eller annen måte opplever natur. De fleste trekker frem at de opplever noe unikt i naturen når de padler, og at de føler de kommer seg til steder hvor folk flest ikke har tilgang. Etter mitt syn fører dette til at de unge elvepadlerne også her danner distinksjoner som beskrevet i hypotesen om identitets- og statusskapende mekanismer, hvor de definerer seg selv som elvepadlere, og naturopplevelse fra elvestryk er kun noe de som er en del av dette miljøet får oppleve. For det andre er det flere av respondentene som skiller mellom naturopplevelsene ut i fra hvor krevende elva er. Spesielt en av jentene uttrykker seg på en god måte: «*Er det mye som skjer blir man mer konsentrert bak rattet, da ser du ikke så mye av hva som er rundt deg.*» Denne respondenten uttrykker tydelig at hun snevrer inn natursynet til å være elva og formasjoner i denne når det kreves mer ferdigheter. Mens en annen respondent uttrykker dette om padling på en elvestrekning som krever mindre ferdighet: «*I xx(elv) så er det sykt fint sånn oppå fjellet. Så det er norsk natur på sitt beste for å si det sånn. Og i xx(elv) så er det juvet, i xx(stryk), som er bare helt utrolig.*» Det er tydelig at respondentene utvider natursynet når det er tid til å ta det inn over seg. Derfor er det klart at naturperspektivet forandrer karakter fra å være makroperspektiv når kravet til ferdigheter er lave, til å bli mikroperspektiv når padlingen blir mer krevende og dermed blir natursynet begrenset til formasjoner i elva. Dette er utvilsomt en forklaring på hvordan spenningsnivået forandrer karakter hos de unge elvepadlerne. Hvor søken etter stimulering øker når utfordringene er mindre, altså når ferdighetene er bedre enn hva som kreves av padlingen. Samtidig er stimuleringen høyere når elva stiller større krav til ferdighetene. Likevel er det slik at begge disse naturperspektivene kan skape optimalt spenningsnivå hos ulike individer og variere etter dagsform. Derfor vil elvepadling kunne møte forskjellig behov for spenningsøking både i personers ulike behov for stimulering og etter elvepadlerens dagsform. Innprentet i miljøets gruppenormer ligger grobunnen til at alle kan ha positive opplevelser på elva og oppleve spenning etter hvilket behov hvert enkelt individ har. Med dette mener jeg at padleetiketten, som er beskrevet tidligere i oppgava, danner viktig grunnlag for at de unge elvepadlerne opplever flyt i utøvelsen av aktiviteten og derfor gjør at elvepadling oppleves som meningsfullt i seg selv. På denne måten tilfredsstilles individet gjennom aktivitetens egenart og er derfor en oppfordring til å fortsette deltakelse i elvepadling. Altså kan det virke som om hypotesen kan bekreftes for respondentene i denne oppgava, elvepadleren driver med aktiviteten fordi elvepadling appellerer til sjelen, og gjør at hun/han føler seg «tilfredsstilt» gjennom aktivitetens egenart.

7.6 Elvepadlingsfenomenet som samtidforklaring

I oppgaven har jeg flere steder vært innom perspektiver og forklaringer som tar for seg modernitet, det senmoderne samfunn, sett fra elvepadlingens posisjon. I denne delen vil jeg sammenfatte ulike perspektiver for å bruke de som forklaring på noen utviklingstrekk og kjennetegn i vår samtid som elvepadlings-feltet kan si noe om. Presentasjonen av perspektivene følger strukturen i oppgava for øvrig, slik at de legges frem etter kronologien i drøftingsdelen ovenfor. Perspektivene som diskuteres er: Sosialiseringprosesser. Sikkert samfunn. Subkulturelt kapital er mainstream? Om bruk av internett. Hvordan skal elvepadling forstås i vårt senmoderne samfunn. Det er viktig å bemerke at dette i all grad må tolkes som min forståelse, og har ikke hovedfokus i oppgavens hensikt, og er derfor ikke empirisk.

7.6.1 Sosialiseringprosesser

Oppgaven har sett konkret på hvilke inklusjons- og eksklusjonsmekanismer som eksisterer i elvepadler-feltet. Disse er selvfølgelig gjeldene for feltet som omhandles i denne oppgava. Likevel vil jeg trekke frem at i arbeidet med oppgava kan det spores noen kjennetegn ved hvordan individer rekrutteres til aktivitet/subkultur i dagens samfunn, hvis jeg skal overføre direkte fra elvepadler-feltet.

For det første har jeg, ved hjelp av Bourdieus sosioanalyse som teoretisk brille, kommet fram til at foreldres påvirkning har betydning for deres barns deltakelse. Her virker tendensen å være at de arver deres kulturelle bagasje, og på den måten kan individer som har foreldre som står nært en kultur lettere ta denne opp selv. Likevel fører individets livserfaringer til forskjellige påbud eller oppfordringer som er styrende for om de velger deltakelse eller ikke i den «arvede» kulturen, gjennom deres habitus.

På den andre siden har jeg belyst, ved hjelp av Giddens strukturasjonsteori, hvordan individer står løsrevet fra foreldres påvirkninger, og at de i større grad enn før står fritt til å danne sin egen reflekssive identitet. Det globaliserte samfunnet fungerer som rekrutteringsagent til å sosialisere individer som iscenesetter «Selvet» i ulike kulturer eller subkulturer.

Skal jeg generalisere til samfunnstrekk ut i fra funnene i denne oppgava, vil jeg påstå at foreldre og primærsosialiseringssagenter fremdeles har stor betydning for individers valg av

deltakelse i kulturer. Samtidig vil jeg fremheve at det kan virke som det globaliserte samfunnets betydning får større innvirkning når det gjelder identitetsskapelse. Derfor tør jeg påstå at individer fremdeles uttrykker hvilke kulturell kapital det er i besittelse av gjennom å handle i samme felt som sine foreldre. Det er et felt de har «arvet» av sine foreldre. Samtidig gjør det globale samfunnet det mulig å fremvise kulturelle kapital gjennom blant annet sosiale medier og koder som ligger i feltet. På denne måten mener jeg at vi ikke kan forkaste viktigheten av primærsosialiseringen etter Giddens syn på åpen identitetsdannelse. Jeg vil heller påstå at identitetsdannelsen forsterker individers «arvede» kulturelle kapital i vår senmoderne samtid. Dette gjør individer gjennom blant annet smaksfremvisning i sosiale medier hvor de er seg selv lik nok.

7.6.2 Sikkert samfunn

Breivik hevder, i en artikkel fra 2004, at den nye idrettssosiologiske trenden fremhever menneskers behov for spenning som hovedgrunn til fascinasjon for idrett. Idrettens uvisshet fungerer som et kontrollert darwinsk overlevelsesspill, som står i kontrast til det forutsigbare og rutinepregede senmoderne samfunn. I denne oppgaven har jeg gjort funn som kan bekrefte at elvepadlingsfeltet kan fungere som et bøtemiddel for det kontrollerte samfunnet, selv om elvepadling ikke utelukkende er idrett, men jeg har «plassert» det i spennet mellom idrett og friluftsliv.

En respondent forklarer, når han får spørsmål om hvordan han opplever spenning i elvepadling, at det skiller seg fra hverdagen: «*Det skjer jo litt, det er jo ikke så mye som skjer på skolen og hjemme og sånt*». Perspektivet denne respondenten belyser kan kobles til kjennetegn i det moderne samfunnet, hvor vi lever i kontrollerte omgivelser hvor hverdagsrisikoen er minimert sammenlignet med tidligere tider. I dette ligger således et forklaringsperspektiv på hvorfor akkurat denne elvepadleren trekkes mot aktiviteten, hans iboende søken etter noe som mangler i hverdagen. Tidligere har jeg diskutert hvorvidt elvepadling er idrett eller friluftsliv, og kommet frem til at det kan være begge samt naturbasert aktivitet. Derfor vil også menneskers behov for spenning kunne være en hovedgrunn til fascinasjon for friluftsliv og naturbasert aktivitet. Perspektiver peker på et utviklingstrekk i samfunnet, som jeg tror kan gi en viktig forklaring på økende oppslutning rundt det Pedersen (2002) omtaler som spesialistene blant naturbrukere, nettopp fordi de mangler spenning i hverdagen.

Samtidig kan jeg spore at samfunnets økende fokus på forutsigbarhet og rutine også er overført til feltet jeg i denne oppgaven undersøker. Under mekanismen gruppenormer ser jeg hvordan padlemiljøet har sterkt fokus på sikkerhet og hvordan de tar vare på hverandre i deres samhandling på elva (se 7.1). Dette tror jeg kan være overført fra samfunnets økende fokusering på trygghet og forutsigbarhet, ved at de unge elvepadlerne tar med seg normer om dette inn i sin samhandling i elvepadler-feltet.

7.6.3 Subkulturelt kapital er mainstream?

Breivik (2004) forsøker å analysere spenningssøking og ekstremспорт som typiske fenomener i det senmoderne samfunn, hvor han også innlemmer elvepadling som aktivitet. Breivik hevder risikosport fungerer som en metafor på sentrale trekk i samfunnet, ikke bare som opplevelse, men også i salg og reklame for å gjøre jobber og produkter spennende og attraktive. Dette sier noe om at disse typene aktiviteter har status i omverden, og kan gi sosial status å være en del av.

Med støtte fra Thornton (i Olsen, 2003) kan dette knyttes til subkultur. Med subkulturelt kapital menes den statusen feltet får ved å skille seg fra storkulturen, hvor distinksjoner skiller det fra andre felt. Derfor er relasjonen til mainstream viktigere enn innholdet, nettopp for å vise at man er annerledes enn hva andre er. Dette gjenkjennes også i elvepadler-feltet, som drøftet om identitetsskaping- og statusbringende mekanismer (for mer inngående se 7.4). Dette kan se ut til å være gjennomgående i det moderne globaliserte samfunnet. Blant annet finnes et eget program på ungdomskanalen MTV, «Made», hvor en utvalgt deltaker skal forandre eller skape sin egen identitet til noe hun/han ønsker å være. En programleder hjelper den utvalgte med å skape et nytt og forandret «Selv», og hun/han må iscenesette seg i en rekke kulturelle koder med riktig «slang» og den riktige «looken» som tilhører det aktuelle felt. Wakeboard, cheerleder, rapper og motocross er eksempler på subkulturer som har skapt nye «kule» individer i programmet. Dette er helt klart et refleksivt valg, hvor signaleffekten til andre ungdommer er at man i stor grad refleksivt kan danne sin egen identitet ved å iscenesette «Selvet». Jeg finner grunn til å stille spørsmål ved om dette er det som har blitt den vanlige måten å være kul på i dag. Nettopp ved refleksivt å danne en egen identitet som tar inn over seg subkulturelt kapital, for ikke å være lik mainstram kulturen. Samtidig argumenterer Thornton (1995) med at det ikke finnes en subkultur med mindre det finnes det motsatte. Dersom det er en trend i dagens samfunn at alle ikler seg ulike subkulturer for å

være annerledes, så eksisterer ikke lenger storkulturen/mainstream. Kan det være slik at det å være mainstream er å ikke være mainstram? I så fall er dette et utviklingstrekk i dagens samfunn som kan gjenkjennes i denne undersøkelsen.

7.6.4 Om bruk av internett

I oppgavens del om identitetsskapende og statusbringende mekanismer har jeg kommet frem til at bruk av internett er vanlig for miljøet. Blant annet har alle respondentene profil på nettstedet Facebook. Flere har også lagt ut filmer av seg selv på nett, mens noen har egne blogger. I denne delen vil jeg peke på hvordan bruk av internett kan påvirke individer som samhandler i dagens samfunn.

For det første er det viktig å være klar over hvorfor individer velger å ta del i Facebook eller å blogge. Intensjonen med Facebook er i følge nettsiden: «giving people the power to share and make the world more open and Connected» (Facebook, 12.08.2012, <http://www.facebook.com/facebook?v=info>). Facebook er et nettsted som forringer sosiale nettverk, der alle kan opprette egen profil og distribuere bilder, video, notater og lignende, og oppdatere venner på hendelser. Her bygger man sosialt nettverk og Facebook oppdaterer deg automatisk på hva dine venner foretar seg og motsatt. I følge halogen.no er rundt halvparten av Norges befolkning å finne på en eller flere sosiale medier. Flest profiler med 2.5 millioner har facebook pr. 1.02.12. Dette sier noe om hvor allment fenomen sosiale medier er. Det er derfor ikke uventet at alle de unge elvepadlerne har profil. Hvor mye de bruker profilen og hva innholdet innebærer har jeg ikke fokusert på, men heller hva Facebook kan føre til. Eide (2007) har i sin masteroppgave sett på bruk av blogg og Facebook med fokus på identitet. Hun kommer fram til at identiteten fremstilles på en sminket måte i begge mediene, og konkluderer at blogg er å være seg selv i større grad enn Facebook, og derfor bruker hun ordene: å være seg selv nok, som forklaring på dette sosiale mediet. I stor grad står identiteten, «Selvet», åpen for fasadespill i sosiale medier, hvor man kan reklamere for hvem man er eller ønsker å være. Det er trolig også slik for de unge elvepadlerne, uten at jeg har gått mer inn i profilene deres.

Poenget er at identiteten står mer åpen for innspill og påvirkning fra ens refleksivitet, hvor de unge elvepadlerne i stor grad selv kan velge hvem de ønsker å være, framfor individer i tidligere generasjoner, hvor det i større grad enn i dag var opp til familie og lokale tradisjoner

å forme identitet. Det er grunn til å tro at dagens unge foretar den refleksive handlingsovervåkingen som jeg tidligere har vært inne på, ved at individer i stor grad kan propagere «Selvet» via smaksfremvisning forsterket av oppdateringer i sosiale medier. Med andre ord kan de unge elvepadlerne, og trolig også andre deltakere i sosiale medier, kommunisere en fasadepusset versjon til omverden via sosiale medier som definerer hvem de er og hvordan de vil oppfattes.

7.6.5 Hvordan skal elvepadling forstås i vårt senmoderne samfunn

I denne delen vil jeg sammenfatte flere av perspektivene i det som er diskutert gjennom oppgava. Prosjektet har hatt som hovedfokus å undersøke elvepadling som fenomen, gjennom intervju av seks elvepadlere og tre foreldre. I arbeidet har jeg gjenkjent flere mekanismer som styrer elvepadleres handlingsvalg som kjennetegner miljøet. Det sentrale nå er å se hvordan dette er unikt for dagens samfunn.

For det første har jeg sett at elvepadling kan være både idrett og friluftsliv, eller heller en naturbasert aktivitet i tråd med definisjonen på naturbrukeren Spesialistene benyttet av Pedersen (2002). Jeg vil bemerke at individers forskjellige «målsetting», eller hensikt med elvepadling vil være styrende for hvordan elvepadlingen oppleves. På denne måten vil elvepadling kunne være både idrett og friluftsliv, hvor individer kan velge sin måte å bedrive aktiviteten på. Derfor mener jeg elvepadling kan være et bindeledd mellom idrett og friluftsliv, som likevel forvalter idrett og friluftslivet egenskaper slik skissert tidligere i oppgaven.

Jeg vil også trekke frem natursynet som samfunnsendring. Opphold i natur endret seg fra å være til nytte i det tradisjonelle samfunnet, til å bli et område å utøve fritid i det industrialiserte samfunnet. I dagens samfunn kan en spore endringer fra turfokus til prestasjonsfokus. Dette trekker også på endringene knyttet til helse. Handlinger på fritiden signaliserer samfunnet fokus på selvrealisering, eller grad av vellykkethet, som individer vurderer hverandre etter. Dermed har naturen blitt et sted å vise hvem man er eller ønsker å være, forsterket av identitetsdannelse i det globale samfunnet blant annet gjennom bruk av internett. Samtidig fungerer elvepadling som subkultur som statusskapende på grunn av

kommersialisering av produkter som knyttes til «ekstremsport-feltet», og relasjonen til storkulturen.

Oppgaven kommer frem til hvordan de undersøkte elvepadlere er sosialisert til aktiviteten. Jeg har diskutert hvordan aktiviteten gjenspeiler at menneskers handlingsvalg styres av deres kulturelle bagasje. Derfor foregår sosialiseringssprosessen fremdeles gjennom vår «arvede» habitus, og vi blir påvirket til identitetsdannelse. Det vil si at elvepadler-feltets sosialisering ikke er forandret etter Bourdieus` perspektiv, men heller forsterket av identitetsdannelse fra Giddens teori. Med andre ord lærer elvepadlere å tilhøre naturaktivitet gjennom primærsosialisering til allsidighet av sine foreldre. Videre velger de å forsterke inntrykket ved fremvisning av hvem de er som fører til at de fortsetter å iscenesette seg i aktiviteten. Derfor har jeg kalt det en snøballmekanisme, fordi foreldre med elvepadlings- og friluftsliv bakgrunn rekrutterer sine egne barn og videre rekrutterer de sine barn igjen. Derfor tør jeg påstå at elvepadling fortsetter å tilhøre middelklassen i dagens samfunn og i fremtiden.

8 Avsluttende konklusjoner og bemerkninger

I denne delen vil jeg komme med avsluttende konklusjoner i henhold til problemstillingen i oppgava: *Hva kjennetegner det unge norske elvepadler-feltet og aktørene som opererer i det?*

I oppgaven har jeg pekt på hvordan prosessen med å transkribere intervjuer og tematisere emner har ført frem til at jeg har gjenkjent noen mekanismer. Mekanismene har dannet grunnlag for tematisering av både resultatene og drøftingen i oppgaven. I denne sammenheng vil problemstillingen kunne besvares ved følgende; *det unge norske elvepadler-feltet og aktørene som opererer i det kjennetegnes av mekanismer som sammen og hver for seg styrer deres handlinger*. Likevel må en se på mekanismene og deres funksjon for å få en forståelse av hva de innebærer. Derfor vil jeg i det følgende oppsummere hva som ligger i de ulike mekanismene.

8.1 Gruppenormer

Om sikkerhet

I intervjuene er det tydelig funn av at miljøet er opptatt av sikkerhet. Samtidig er synet på hva som er farbart svært ulikt og vanskelig å definere. Miljøet uttrykker likevel at en mulig linje å padle er individuell og at det går et tydelig skille hvis padleren svømmer. Samtidig er det viktig å trekke fram at alle elvepadlerne er opptatt av å vurdere i hvert enkelt tilfelle. Dette gjøres ved synfaring, og graderingssystemet av elver brukes som veiledning for aktuelle elver. Likevel kan elver som har høyere gradering være aktuelle å padle dersom den er delt opp i seksjoner slik at ikke alt må padles. Miljøet trekker også frem at tillitt er viktig for å ivareta sikkerheten, men likevel uttrykker noen at de opplever pushing. Samtidig er det viktig å få frem at respondentene mener pushing er ment for å gjøre de bedre, og ikke går på bekostning av sikkerheten. Sikker ferdsel blir igjen tydelig når miljøet uttrykker at det er akseptert å la være å padle stryk eller fosser. Dette er et viktig fundament for å ivareta sikkerheten. Sikkerhet er også gjenstand for vurdering av hvilke linjer som skal padles, og her er dagsform, konsekvenser og mulighet for sikring elementer som vurderes. Respondentene gir i intervjuene uttrykk for ulike tilnæringsmåter i forberedelsene, hvor noen tar avgjørelse på bakgrunn av andre, mens for andre er avgjørelsen individuell. I drøftingen har jeg kommet frem til at å padle over evne har liten aksept i miljøet, nettopp på grunn av fokus på sikkerhet.

Foreldrene til de unge elvepadlerne aksepterer at egne barn driver en aktivitet som anses som farlig. Samtidig nyanserer foreldrene elvepadling. De forklarer at sine barn opererer innenfor et område hvor sikkerheten er høy. Av dette kan jeg si at miljøet ikke anser aktiviteten som farlig dersom man handler i samsvar med de normer og uskrevne regler som miljøet selv forholder seg til og har formet. Derfor er hovedkonklusjonen at miljøet forholder seg til en padleetikette som gruppenorm for å ivareta sikkerheten.

Om venner

Når miljøet beskriver en god padlevenn kommer fokuset på sikkerhet tydelig frem. En god padlevenn må i følge miljøet kunne oppføre seg sikkert på elva. På forskjellig vis formulerer de at det er å foretrekke med padlevenner som enten er kjent med elva eller er bedre enn de til å padle, og derfor er tur etter evne viktig. Samtidig kommer det frem i intervjuene at støtte og respektere for hverandre på elva er helt sentralt for å være en god padlevenn. Miljøet trekker også frem at en god padlevenn er en som hjelper deg å bli bedre. Jeg har pekt på at aktivitetens innhold av risiko genererer en høflig symbiose i deltakerens tilstedeværelse gitt i gjensidig respekt og samhandling.

8.2 Inklusjon- og eksklusjons mekanismer

For det første har jeg pekt på at elvepadlingens rykte om å være preget av villskap kan støte fra seg individer. Derimot gir miljøet generelt inntrykk av at elvepadling handler om vann i bevegelse, hvor elvens formasjoner skaper rammer for aktiviteten. De gir ikke uttrykk for at elva må være krevende eller at elvepadling utelukkende handler om å få spenning.

Det andre perspektivet omhandler hva miljøet ser på som kriterier for å være elvepadler. For å være en elvepadler gir miljøet inntrykk av at hyppige padleturer er viktig parameter. I intervjuene kommer det fram at det går et viktig skille i gradering mellom flatt vann og vann i bevegelse for å kunne kalle seg elvepadler. Samtidig gir miljøet lite uttrykk for at det ikke går noe skille på ferdighet for å defineres som elvepadler, men erfaring er viktig. Derfor har jeg kommet frem til at forståelse for hvordan man ferdes, samt kunnskap om redning og oppførsel på elva er avgjørende for å kunne inkluderes i miljøet.

Med tanke på miljøets holdninger til sikkerhet har jeg i drøftingen kommet frem til at de som padler over evne, blant annet høystimulisøkere, enten tilpasser seg eller blir ekskludert fra miljøet beskrevet i oppgaven.

Miljøet gir i intervjuene uttrykk for at elvepadlermiljøet er inkluderende, ivaretagende og sosialt, og skaper relasjoner. Samtidig er det noen i miljøet som opplever at det er vanskelig å være med på alt som skjer, og at det derfor krever initiativ for å være en del av elvepadlermiljøet. Likevel uttrykker foreldrene at de er selektive med hvem det padles med og at det er knyttet til sikkerhet. Derfor har jeg pekt på at miljøets holdninger til sikkerhet skaper en ekskluderende mekanisme. I denne forbindelse har jeg også pekt på at dette kan være stengsel for barn med foreldre som ikke vet hva holdningene innebærer, altså foreldre som ikke padler.

I drøftingen har jeg kommet frem til en mistanke om at det eksisterer en kleskode i miljøet. Kleskoden vil kunne ha som mekanisme å inkludere de individer som følger denne, mens de som ikke følger koden blir ekskludert.

Avslutningsvis er jeg innom at elvepadlingsaktiviteten stiller krav til at deltakeren ikke er trygghetssøkende. I dette ligger en eksklusjonsmekanisme i aktivitetens egenart.

8.3 Intern rekruttering- og snøballmekanismer

I denne fasen vil jeg konkludere mine funn i forhold til hypotesen: *Elvepadleren driver med aktiviteten fordi hun/han har en bakgrunn som gjør at hun/han er primærsosialisert til å drive med elvepadling.* Som jeg har vist kan jeg verken bekrefte eller falsifisere hypotesen på grunn av mangfoldet i elvepadlermiljøet. Likevel finnes noen likheter hos de unge elvepadlerne. I denne studien kan jeg fastslå at unge elvepadlere «stammer» fra foreldre som er aktive friluftsmennesker, ikke bare foreldre som padler, men også de som driver annen type friluftsliv. Det er deres kulturelle kapital. Her kan de fleste med denne kapital-typen være aktuelle for å bli elvepadlere. Deretter er de unges habitus styrende, hvor de får oppfordringer gjennom positive erfaringer i friluftsliv. De individer som får påbud gjennom negative erfaringer med friluftsliv faller trolig fra. Videre får de unge elvepadlerne enda sterkere oppfordring til å oppsøke elvepadler-feltet gjennom å eksponeres for aktiviteter som foregår nært vann. Her inkorporeres flere oppfordringer i deres habitus. Den fjerde likheten er en

rekke ulike idretter. Individuer som har erfaring og utvikler koordinative egenskaper som gjør de i stand til å takle elvepadlingens kroppslige utfordringer, står nærmere å ha habitus som oppfordrer de til å ta del i elvepadling. Likevel finnes individer som på en eller annen måte kommer over aktiviteten. Dette være seg enten gjennom tilfeldig å «plumpe» inn i aktiviteten, eller å ha foreldre som direkte sosialiserer individer til å bli elvepadlere.

8.4 Identitets- og statusskapende mekanismer

I denne fasen vil jeg konkludere mine funn i forhold til hypotesen: *Elvepadleren driver med elvepadling fordi hun/han har et ønske om å være et aktivt menneske som bedriver en «kul» aktivitet.* Jeg har vist kan hypotesen verken bekreftes eller falsifiseres på grunn av mangfoldet i elvepadlermiljøet. Likevel finnes noen likheter hos de unge elvepadlerne. For det første kommer det frem at de unge elvepadlerne står ovenfor en rekke påvirkninger utenfor primærsosialiseringen. Dette får de gjennom media både på internett, i blader og i filmer. De unge elvepadlerne blir også påvirket ved at de har forbilder som fremtrer i elvepadlermiljøet. Disse perspektivene danner i utgangspunktet grunnlag for å anta at de unge elvepadlerne iscenesetter seg i en aktivitet. Dette bekreftes delvis gjennom observasjoner hvor de unge elvepadlerne etterligner sine idoler med en måte å te seg på, som ligner sine idoler. Videre har jeg vist at elvepadler-feltet er en subkultur med egne «spilleregler» når det kommer til både kleskode, utstyr og oppførsel som de individer som ønsker å være en del av må iscenesette seg selv i. Videre har jeg belyst at elvepadlingsfeltet viser, gjennom distinksjoner, et skille til storkulturen, og at dette symboliserer status. Poenget er at identiteten står åpen for påvirkninger, og at de unge elvepadlerne selv kan velge hvem de ønsker å være gjennom å danne sin egen identitet. Sosiale medier forsterker smaks fremvisning som er en måte å skille seg ut fra andre på og vise hvilket kulturelt felt de er en del av, fordi de her kan reklamere for sin egen identitet. Videre har jeg også sett på hvilken betydning image har for de unge elvepadlerne. Det virker som miljøet identifiserer seg med andre «ekstremsport» miljøer, og trekker frem at dette er et eget image som forstås som kult og statusbringende.

8.5 Spenningssøkende- og stimulerende mekanismer

I denne fasen vil jeg konkludere mine funn i forhold til hypotesen: *Elvepadleren driver med aktiviteten fordi elvepadling appellerer til sjelen, og gjør at hun/han føler seg «tilfredsstilt» gjennom aktivitetens egenart.* For det første har jeg kommet frem til at deltakeren i elvepadling opplever spenning. Videre har jeg spesielt sett etter det Breivik (2004) omhandler som høystimulisøkere, men det er lite som tyder på at jeg finner noen av disse blant respondentene i denne oppgava. Likevel vil trolig noen individer trekkes mot aktiviteten fordi den for nybegynnere kan virke som å skape høyt spenningsnivå. For det andre har jeg sett på hvordan miljøets fokus på sikkerhet forhindrer eller er stengsel for høystimulisøkere. Likevel ser jeg at elvepadling skaper vekstforhold for opplevelse av flyt gjennom at linjevalg og ulike elver provoserer ulike stimuli. Dette er koblet til individers ulike behov for stimulering, hvor elvepadling både på mikro- og makronivå kan oppleves som meningsfull i seg selv fordi individet har opplevelse av balanse mellom utfordring og ferdighet, flyt, i utøvelsen av aktiviteten. Dette er således en motivasjon ved at individet opplever oppgaven som meningsfull, en fullverdig aktivitet. Altså kan det virke som om hypotesen kan bekreftes for respondentene i denne oppgava, elvepadleren driver med aktiviteten fordi elvepadling appellerer til sjelen, og gjør at hun/han føler seg «tilfredsstilt» gjennom aktivitetens egenart.

8.6 Elvepadlingsfenomenet som samtidforklaring

I denne fasen vil jeg oppsummere perspektiver og forklaringer som jeg mener tar for seg modernitet og det senmoderne samfunn, sett fra elvepadlingens posisjon.

Det første samfunnstrekket jeg peker på er hvordan familiære bånd har påvirkning på individers identitetsskapelse. Her tør jeg påstå at individer fremdeles uttrykker hvilke kulturell kapital de er i besittelse av gjennom å handle i samme felt som sine foreldre, samtidig vil det globaliserte samfunnets betydning ha større innvirkning når det gjelder mulighet til identitetsskapelse. Jeg hevder at vi ikke kan forkaste viktigheten av primærsosialiseringen på grunn av Giddens syn på åpen identitetsdannelse. Jeg vil heller påstå at identitetsdannelsen forsterker individers «arvede» kulturelle kapital i vår senmoderne samtid.

I det andre samfunnstrekket tar jeg for meg vår samtids forutsigbarhet og sikkerhet. I oppgaven gjør jeg funn av at miljøet beskriver et bøtemiddel på det kontrollerte samfunnet, en

iboende søken etter noe som mangler i hverdagen, som kan imøtekommes gjennom elvepadling. Dette tror jeg kan gi en viktig forklaring på økende oppslutning rundt moderne aktiviteter, nettopp fordi individer mangler spenning i hverdagen. Samtidig kan jeg spore at samfunnets økende fokus på forutsigbarhet og rutine også er overført til feltet jeg i denne oppgaven undersøker.

Det tredje samfunnsutviklingen er knyttet til identitetsdannelse. Her har jeg kommet frem til en økende fokusering på hvordan man kan iscenesette seg selv i kulturelle koder. Jeg stiller spørsmål om dette er en måte å få sosial status på i dagens samfunn. Og peker samtidig på om det kan være et samfunnstrekk at å være mainstream er å ikke være mainstream?

Oppgaven tar også for seg utviklingstrekk som har med bruk av sosiale medier å gjøre. Her har jeg kommet frem til at bruken av dette, på grunn av identitetsdannelse, gjør at man i stor grad kan reklamere en fasadepusset versjon av hvem man er og hvordan man vil oppfattes.

Til slutt tar oppgaven for seg hvordan elvepadlingsfenomenet skal forstås i vår samtid. I denne delen fremheves at individuell målsetting har betydning for hvordan elvepadling oppleves og at det påvirker hvordan aktiviteten drives. Samtidig vil elvepadling imøtekomme både idrettens og friluftslivets egenskaper. Elvepadling kan også forstås som et område for selvrealisering, og fungerer som statusbringende aktivitet både fordi man er «vellykket» og tilhører en kultur som gir relasjon til storkulturen. Avslutningsvis har jeg skissert at elvepadlingens internrekruttering i friluftsliv-feltet gjør at individer fremdeles tilhører middelklassen.

8.7 Avsluttende bemerkninger

Tema i denne undersøkelsen har vært å kartlegge elvepadlermiljøet og aktørene som er en del av det. Legitimeringen for å se på dette er knyttet til å tjene samfunnet med folkehelseøyemed, hvor undersøkelsens resultater vil kunne danne økt forståelse for fenomenet og gjøre rekrutteringsarbeidet bedre. Deler av oppgaven vil også kunne ha overføringsverdi til andre naturbaserte moderne aktiviteter. Undersøkelsen viser at det finnes flere mekanismer som styrer menneskers handlinger i miljøet. Denne delen gjør rede for noen avsluttende refleksjoner knyttet til mekanismenes betydning for å kunne være et middel for å nå myndighetenes mål om å bedre folkehelsen.

Innenfor idrett er det lang tradisjon for å fokusere på folkehelse. Derimot har ikke friluftslivet, i historisk perspektiv, like lang tradisjon for dette. Dessuten har friluftslivets interne strid handlet om det skal være et middel til folkehelse. Innledningsvis i denne oppgaven skisserer jeg at elvepadling befinner seg i begge kategorier, og aktivitetens mangfoldighet gjør at elvepadling kan imøtekomme flere perspektiver i både idrett og friluftsliv. For det første kan elvepadling være en aktivitet som oppfyller Nif's visjon, «*idretts glede for alle*», ved å være et tilbud for både toppidrett og breddeidrett. For det andre kan elvepadling også praktisere friluftslivets holdninger til lekpreget aktivitet. Mer problematisk er det å forsvare at elvepadling forvalter friluftslivet økologiske perspektiv. Uavhengig av hvordan deltakere bedriver aktiviteten mener jeg elvepadling vil være en god måte å være aktiv på. For å utdype påpeker Mæland (2005) at det mer moderne begrepet livskvalitet i stor grad har erstattet helse som begrep. Undersøkelsen peker på flere iboenheter jeg mener er relevans for dette: Opplevelse av meningsfull aktivitet, natursyn på både mikro- og makronivå, egen livsstil og sosial status, møte likesinnede, venner som støtter og respekterer hverandre. Jeg mener derfor at elvepadlermiljøet har noe ved seg som kan skape rom for god helse.

I lys av mekanismer om inklusjon og eksklusjon viser undersøkelsen flere eksempler på dette. Dette kan fungere som en veiledning for hva miljøet «er god på», som danner grunnlag for rekrutteringsarbeid, samt fortelle noe om hvilke mekanismer i miljøet som gjør at padleforbundet står i den posisjonen det gjør når det gjelder medlemsmasse. Likevel er det problematisk å generalisere undersøkelsen til hele miljøet, og derfor må dette ikke tolkes som absolutte fakta.

Når det gjelder intern rekruttering- og snøballmekanismen viser undersøkelsen noe om hvem som er aktuelle rekrutter til å bli elvepadlere. Her er det klart at de som allerede står elvepadlingsfeltet nært er mest aktuelle, men også andre kan være aktuelle. Her viser undersøkelsen at å ha foreldre som er aktive friluftsfolk er mest nærstående. Likevel viser undersøkelsen at elvepadlingens posisjon som statusbringende kan være et attraktivt middel til rekruttering.

Avslutningsvis vil jeg understreke at undersøkelsens hovedmål er å øke kunnskaps-bilde rundt elvepadling, miljøet og aktørene som opererer i det. Miljøet i oppgaven tar utgangspunkt i noen få unge elvepadlere og deres foreldre. Derfor må de mekanismene oppgaven peker på forstås som en liten del av elvepadlermiljøet. Likevel bør de kunne fungere som veiledning for rekrutteringsarbeid og danne grunnlag for ytterligere undersøkelser.

Referanser/litteraturliste

Aubert Wilhelm, 1985, *Det skjulte samfunn*, Oslo Universitetsforlag.

Berntsen 2008, *Frikjøring: kjennetegn ved norske frikjøringsutøvere og miljøet rundt dem*. Masteroppgave: Norges Idrettshøyskole.

Bischoff Anette, 2000: *Nye måter å bruke naturen på – friluftsliv eller tøys?* Notat Høgskolen i Telemark 2000.

Bischoff Anette og Alf Odden, 1999, *Ungdom og friluftsliv – endringer i lyset av modernitetsprosesser. I: Naturforvaltning og samfunnsfag II. DN-notat 1999-6*. Referat fra konferanse 12-13. oktober 1999. Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim.

Bischoff Anette og Alf Odden, 2002, *Nye Trender i norsk friluftsliv – utvanning eller forsterking av gamle mønstre og ideal*. I: *Rapport fra forskningskonferansen "Forskning i Friluft": Øyer 19-20 november 2002*. Hans Erik Lerkelund (red.). Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO), Oslo.

Bischoff A. Mytting, I, 2001, *Bruken av friluftsliv*. Notat Høgskolen i Telemark 2001

Breivik Gunnar, 1996, *Personality, sensation seeking and risk taking among Everest climbers*. International Journal of Sport Psychology.

Breivik Gunnar, 2004, *Ekstremспорт- et senmoderne fenomen?* (Tatt ut 29.08.2011) Publisert på www.idrettforum.org 14.12.2004.

Bø Olav, 1992, *På ski gjennom historia*. Det norske samlaget, Oslo.

Csikszentmihalyi Mihaly, 1975, *Play and Intrinsic Rewards*. Journal of Humanistic Psychology.

Csikszentmihalyi Mihaly, 1988, *The flow experience and its significance for human psychology*. I Csikszentmihalyi, M. og Csikszentmihalyi, I. (ed.): *Optimal experience. Psychological studies of flow in consciousness*. Cambridge University Press.

Dalland Olav 2007, *Metode og oppgaveskriving for studenter* (4.utg.). Oslo Gyldendal akademisk.

Eide Synøve, 2007, *Maskeradeball eller maskefall? Om å regissere sin identitet med blogging og Facebook som scene*. Masteroppgave Humanistisk Informatikk, Universitetet i Bergen.

Eikeland S., 1998, *Ekstrem sport : en måte å bryte kjedsomhet på?* Masteroppgave: Norges Idrettshøgskole.

Faarlund Nils, 1972, *Friluftsliv hva-hvordan-hvorfor*, Norges idrettshøgskole, Oslo

Facebook, (tatt ut 12.08.2012) , <http://www.facebook.com/facebook?v=info>

Flakstad Nils og Ongstad Leif, 1987, *Elvepadling: rutebeskrivelser for Sør-Norge*, Andersens Trykkeri A/S Larvik.

Friluftslivets Fellesorganisasjon, 2011, *Friluftslivet- veien til livskvalitet og folkehelse*, Risøytrykkeriet. (Tatt ut 21.06.2012)

<http://www.frifo.no/default.asp?WCI=DisplayGroup&WCE=273&DGI=273>

Giddens Anthony, 1990, *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity.

Giddens Anthony, 1996, *In Defence of Sociology*. Cambridge : Polity.

Giddens Anthony, 1996, *Modernitet og selvidentitet – Selvet og samfundet under senmoderniteten*. Oversat af Søren Schultz Jørgensen. København: Hans Reitzels forlag.

Gilberg Runar, 2001, *Gull, men ingen grønne skoger*. Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (Tatt ut 08.04.2012)

http://www.lu.hio.no/ALU/kroppsoving/studietilbud/kropp2+3/kks/gull_men_ingen_gronne_skoger.pdf

Halvorsen Knut, 1993. *Å forske på samfunnet – en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, Bedriftsøkonomens forlag A/S, Oslo.

Hapnes O.C., 1998, *Elvepadling i Sjøa. Forhold omkring bruk og brukere av riksbanlegget for elvepadling i Sjøa*. Hovedfagsoppgave Norges Idrettshøgskole.

Haugsjå Sigmund, 1999, i Bruner A., *Aktivitetlære*, Universitetsforlaget.

Holme Idar Magne og Solvang Bernt Krohn, 1991. *Metodevalg og metodebruk*, Tano AS Oslo.

Holme Idar Magne og Solvang Bernt Krohn, 1996, *Metodevalg og metodebruk*. TANO AS Oslo.

Høst Gudmund, 2012, (Tatt ut 04.07.12),

<http://www.padling.no/grener/Elvepadling/Sider/Om%20elvepadling.aspx>

Imsen Gunn, 2001, *Lærerens verden*, Universitetsforlaget.

Jacobsen Dag Ingvar, 2005, *Hvordan gjennomføre undersøkelser, innføring i samfunnsvitenskaplig metode*. 2. utgave. Kristiansand, Høgskoleforlaget.

Kaltenborn B.P. ,1993, *Forskning på friluftslivet-bakgrunn og utvikling*. I Kaltenborn, B.P.

& Vorkinn, M.(red). *Vårt friluftsliv*. Temahefte 3. Trondheim: Norsk institutt for naturforskning.

Karhs Liselotte, (2001), *Hvordan jobber kommersielle og profesjonelle kajakkbedrifter med sikkerhet i forhold til statlige krav ved sine tjenester?* Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Kulturdepartementet (Tatt ut 24.07.2012)

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/19992000/stmeld-nr-14-1999-2000-.html?id=192652>

Kval Karl-Eirik og Andresen Egil, 2007, *Individ og fellesskap*, Cappelen Damm As.

Kvale Steinar, 1997, *Den Kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Langseth Tommy, (2011b). *Risk sports – social constraints and cultural imperatives*. Sport in Society.

Lippe Gerd von der, 2001, *Idretten som kulturelle drama*, Cappelen forlag a.s, Oslo .

Loland Sigmund, 2007, *Idrett og samfunn*, (5. utgave), Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Mæland J.G., 2005, *Forebyggende Helsearbeid – i teori og praksis*, 2. utgave: Universitetsforlaget.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske Komite, (tatt ut 21.06.2012)

<http://www.idrett.no/omnif/Sider/forside.aspx>

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske Komite, (tatt ut 21.06.2012)

<http://www.idrett.no/tema/folkehelseogskole/folkehelse/Sider/default.aspx>

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske Komite, 2004, (tatt ut 24.07.2012)

<http://www.selje.kommune.no/kunde/filer/samla%20kommunedelplan%20FEBRUAR%2004%20med%20rev%20handlplan.doc>

Nygaard T., 1995, *Den lille sosiologiboka – Innføring i sosiologisk handlingsteori*, Universitetsforlaget AS; Oslo.

Odden Alf, 2008, *Hva skjer med norsk friluftsliv*. Trondheim: Norges teknisknaturvitenskapelige universitet.

Olstad F. & Tønnesson S., 1986-1987, *Norsk idretts historie* (2 bind). Oslo: Aschehoug.

Padleforbundet, (tatt ut 1.12.2008) www.padling.no/t2.asp?p=3863&x=1&a=68581

Padleforbundet, (tatt ut 23.07.2012),

<http://www.padling.no/grener/Elvepadling/Sider/Fristil.aspx>

Pedersen Kirsti, 2002, *Mellom rock og rein, molter og mygg*. Natur og turliv blant barn og unge i samisk relaterte miljøer, in Bjørkås, Svein (Ed.) *Individ, identitet og kulturell erfaring*. Kristiansand: Høgskoleforlaget.

Persen Åsne Berre, 2005, *Utrolig å få synge ut: om hvordan sangglede kan fremmes og hemmes*. Masteroppgave i musikkvitenskap. Universitetet i Oslo.

Postholm May Britt, 2005, *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi, og kausstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.

Rosenlund Lennart, 2000, *Social structures and change. Applying Pierre Bourdieu's approach and analytic framework*. Dr. grads avhandling, Universitetet i Bergen.

Seippel Ørnulf, 2005, *Orker ikke, gidder ikke, passer ikke? Om frafallet i Norsk idrett*. Institutt for samfunnsforskning, Rapport 2005:3.

Soldal Gunhild Aaslie og Fasting Jan, 2009, *Fjellsport*, Tun Forlag as.

St.Meld. nr 14 (1999): *Idrettslivet i endring. Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet*, Kulturdepartementet.

St. meld. nr. 40 (1987-88). *Om Friluftsliv*. Det kongelige Miljøverndepartement.

St.meld. nr 41 (1991-92). *Idretten – folkebevegelse og folkeforlystelse*, Kulturdepartementet.

Svømmeforbundet,(Tatt ut 04.04.2012),

<http://www.svomming.no/getfile.php/4001/1%20ferdighetsmerk%2009.pdf>

Tellnes A., 1992, ”*Ungdommens deltaking i Friluftsliv*”, Rapport nr.: 53 Telemarkforskning, Bø

Telseth Frode, 2005, *Dra på: bidrag til en forståelse av frikjørerens og frikjøringsfenomenets meningsdimensjoner*. Masteroppgave: Høyskolen i Telemark

Thagaard Tove, 1998, *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*. Bergen, Fagbokforlaget.

Thagaard Tove, 2003, *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Thornton S., 1995, *The Social Logic of Subcultural Capital*. Gelder, K. red. *The Subcultures Reader*: 2005. USA: Routledge

Thuren Torsten, 1993, *Vitenskapsteori for nybegynnere*, Universitetsforlaget

Tordsson Bjørn, 1993, *Perspektiv på friluftslivets pedagogikk*, Hovedfagsoppgave ved Norges Idrettshøgskole.

Tordsson Bjørn, 2003, *Å svare på naturens åpne tiltale*. Oslo: The Norwegian University og Sports an Physical Education. Phd.

Tordsson Bjørn, 2008, *Friluftslivets politisk-institusjonelle marginalisering*, Nytt Norsk Tidsskrift.

Valle Randulf, 2009, *Det farlige friluftslivet*, Artikkel i magasinet *Friluftsliv*. Nr1- Vinterspesial 2009 Interpress Norge.

Vanebo Stein, 2005, *nordmenneskenes egen historie opplevelser fra Østlandet, 1905 til i dag.*

Film: Utgitt 2005 Medietilstynet

Werner Anita, 1997, *Barn i fjernsynsalderen. Hva vet vi om medienes innflytelse?* Oslo Ad

Notam

Woolfolk Anita, 2006, *Pedagogisk psykologi*, Tapir Akademisk Forlag, Trondheim

Øhra Mattias, 2008. *Identitet.* (Tatt ut 14.11.2011) <http://wp.home.hive.no/moh/>

undervisningsressurser/

Øia Tormod og Bergwitz Øyvind, 1994, *Fritidsmønster og risikoatferd. En undersøkelse av fritidsvaner til 16-19 åringer i Oslo.*Rapport 1/94, Oslo, UNGforsk.

Vedlegg

Respondent intervju:

Demografiske data

Navn

Alder

Bosted

Utdannelse

Oppvekt sted

Forkningsspørsmål/tema	Intervjuspørsmål	Teori?stikkord
Elvepadling/miljø	Hva legger du i ordet elvepadling? Hva innebærer det å være elvepadler? Hvem kan kalle seg elvepadler? Hvor padler du? Hvor mye padler du å løpet av et år? Kunne du tenke deg å padle mer enn det du gjør i dag? Hvorfor gjør du det ikke det? Varmer du opp? Hvordan opplever du padlemiljøet? Hvem padler du sammen med?	Kulturell kapital Beskrive miljøet/ fenomenet

	<p>Hva er en god padlevenn for deg?</p> <p>Hvordan stiller du deg til følgende utsagn: jeg er med på turer, trives i kajakken, men holder meg unna store dropp og bratte elver, likevel anser jeg meg som elvepadler?- går også på sikkerhet</p>	
Sosialisering/identitet/ påvirkningsfaktorer	<p>Når begynte du med elvepadling?</p> <p>Hva fikk deg til å begynne med elvepadling?</p> <p>Kan du fortelle litt om hva du har drevet med tidligere?</p> <p>Kan du huske turer i naturen fra barndommen?</p> <p>Evtnt:Hvordan vil du beskrive disse turene?</p> <p>Er det andre i familien som driver med elvepadling?</p> <p>Har du (hatt) et forbilde?</p> <p>Leser du magasiner og nett om elvepadling? Hva?</p> <p>Ser du padlefilmer?</p> <p>Hva gir nettet, magasiner og filmer deg?</p> <p>Er du på Facebook?</p>	<p><i>-Habitus</i></p> <p><i>-Refleksiv identitetsdannelse (Facebook, media)</i></p> <p><i>-Flow</i></p>
Motivasjon/opplevelse	<p>Hvorfor driver du med elvepadling?</p> <p>Hvordan forbereder du deg til</p>	<i>-Kulturell kapital</i>

	<p>padlesesongen?</p> <p>Hva innebærer en god dag i båten for deg?</p> <p>Kan du fortelle om din største padleopplevelse?</p> <p>Opplever du noen forskjell mellom rodeo og creeck padling? Hvordan?</p> <p>Hva liker du best, og hva setter du størst pris på i forbindelse med elvepadling?</p> <p>Kan du beskrive hva elvepadling gir deg?</p> <p>Har du en dag, en konkret hendelse som betyr spesielt mye for deg?</p> <p>På hvilken måte opplever du spenning i elvepadling?</p> <p>Tar du ofte bilder eller film av padling? Hva bruker du det til?</p>	<p><i>-Identitet- Facebook- utstillingsvindu -flow -selvhevdelse/ realisering</i></p>
Miljø/sikkerhet/utstyr	<p>Hva legger du i padlebar linje?</p> <p>Hvordan forholder du deg til graderingssystemet av elver?</p> <p>Hvordan forbereder du deg til å padle en linje?</p> <p>Hva mener du er å padle over evne?</p> <p>Hvordan forholder du deg til natur?</p> <p>Hva syns du om tilrettelegging av elver?</p>	<p><i>-Kulturell kapital -Hvilke Habitus -Globalisering og industri kodak moment</i></p>

	<p>Har du padlet en elv eller spott som er tilrettelagt? Hva var gjort, beskriv stedet?</p> <p>Hva gjorde dette med padlingen?</p> <p>Er utstyr viktig? Hvorfor/hvorfor ikke?</p> <p>Bruker du sikkerhetsutstyr? Hvor da?</p> <p>Hvorfor?</p> <p>Er merket på utstyr viktig? På hvilke måte?</p> <p>Har du fått skader av padlingen?</p>	<p><i>- forandring i opplevelse? Mer fokus på prestasjon- kan komme inn på luhmanns (generaliserte medium?) vinne/tape problematikk!!!</i></p>
--	--	--

Informant intervju

Demografiske data:

Navn:

Bosted:

Utdannelse:

Stilling:

Oppveksted:

Sivilstatus:

Forkningsspørsmål/tema	Intervjuspørsmål	Teori?stikkord
------------------------	------------------	----------------

Elvepadling/miljø	Hva legger du i ordet elvepadling? Hva innebærer det å være elvepadler? Hvem kan kalle seg elvepadler? Hvordan opplever du padlemiljøet? Hvordan stiller du deg til følgende utsagn: jeg er med på turer, liker meg i kajakken, men holder meg unna store dropp og bratte elver,	Kulturell kapital Beskrive miljøet/fenomenet
-------------------	--	---

	<p>likevelli anser jeg meg som elvepadler?- går også på sikkerhet</p> <p>Mange anser elvepadling som en farlig aktivitet, hvordan forholder du deg til at <i>barnet ditt</i> driver denne aktiviteten. Går også på påvirkning.</p> <p>Utstyr i elvepadling koster litt, hvordan forholder du deg til dette? Tror du det er et hinder for at flere kan begynne?</p>	
<p>Sosialisering/identitet/ påvirkningsfaktorer</p>	<p>Padler du? Evnt:Når begynnte du med elvepadling?</p> <p>Hvorfor tror du <i>barnet ditt</i> har begynt med elvepadling?</p> <p>Kan du fortelle litt om hva <i>Barnet ditt</i> har drevet med tidligere?</p> <p>Har dere vært mye på turer i naturen fra barndommen?</p> <p>Er det andre i familien som driver med elvepadling eller lignende aktivitet?</p> <p>Hva gjør du mens <i>barnet ditt</i> padler?</p> <p>Bruker du mye av din fritid på elvepadling? Evnt: på hvilke måte?</p> <p>Har hun/han (hatt) et forbilde?</p> <p>Hvordan tror du <i>barnet ditt</i> blir</p>	<p>-<i>Habitus</i></p> <p>-<i>Refleksiv identitetsdannelse (Facebook, media)</i></p> <p>-<i>Flow</i></p>

	påvirket gjennom media?	
Motivasjon/opplevelse	<p>Hva mener du motiverer <i>barnet ditt</i> til elvepadling?</p> <p>Kan du huske at <i>barnet ditt</i> har fortalt om noe spesielt på elva? F. eks:en stor padleopplevelse?</p> <p>Hva mener du <i>barnet ditt</i> setter størst pris på i forbindelse med elvepadling?</p> <p>Tar du eller <i>barnet ditt</i> ofte bilder eller film av padling? Hva bruker dere det til?</p>	<p>-Kulturell kapital</p> <p>-Identitet-</p> <p>Facebook-utstillingsvindu</p> <p>-flow</p> <p>-selvhevdelse/ realisering</p>
Miljø/sikkerhet/utstyr	<p>Hvordan forholder du deg til graderingssystemet av elver?</p> <p>Hvordan forholder du deg til natur?</p> <p>Hva syns du om tilrettelegging av</p>	<p>-Kulturell kapital</p> <p>-Hvilke Habitus</p> <p>-Globalisering og industri</p>

	<p>elver?</p> <p>Er utstyr viktig? Hvorfor/hvorfor ikke?</p> <p>Er merket på utstyr viktig? På hvilke måte?</p> <p>Har <i>barnet ditt</i> fått skader av padlingen?</p>	<p>- <i>kodak moment</i></p>
--	---	------------------------------